

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Katedra genderových studií

Bc. Lucie Marková

Postoj Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. Věra Sokolová, Ph.D.

Praha 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a prameny. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 24. června 2016
Marková

Lucie

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. Věře Sokolové, Ph.D. za cenné rady a připomínky k diplomové práci. Velmi také děkuji rodině a blízkým, kteří a které mne po celou dobu studia podporovali/y.

Abstrakt

Diplomová práce Postoj Magistrátu hl. města Prahy k prostituci vychází z konstruktivistického paradigmatu a využívá feministických teorií. Zvolenou metodou kritického čtení analýzy diskurzu zkoumá postoje Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci a jejich proměny v čase. Sledované období bylo určeno motivem pražského magistrátu předložit návrh zákona o regulaci prostituce. K tomuto účelu byly jako vzorek vybrány všechny relevantní tiskové zprávy za období 2003 – 2015, které se vztahují k tématu prostituce a jsou dostupné na portálu www.praha.eu v sekci tiskového servisu, což je hlavní informační kanál, jehož prostřednictvím magistrát uveřejňuje tiskové zprávy. Teoretická část představuje základní koncepty a směry feministických debat o prostituci. Jádrem práce jsou čtyři kategorie analýzy získané ze zdrojových dat. Těmi jsou: definice prostituce, prostituce jako problém, potřeby a cíle, podpora a represe, které jsou kriticky pojednány z hlediska feministických teorií. V jednotlivých částech autorka sleduje kromě témat samotných i způsob jejich prezentace, stejně jako oblasti, které magistrát opomíjí. (Ne)vyjadřováním postoje k dílčím tématům prostituce magistrát ovlivňuje jejich skutečnou podobu, vývoj, dopady na aktérky a aktéry a rovněž může mít vliv na formování názorů na prostituci (pražské) veřejnosti.

Klíčová slova:

prostituce, regulace, kriminalizace, Magistrát hlavního města Prahy, návrh zákona, morálka, zdraví, veřejný pořádek, znevýhodnění

Abstract

The diploma thesis *The City Hall of Prague attitude towards prostitution* is based on the constructivist paradigm and uses feminist theories. It examines, by means of a critical reading, the attitudes of the City Hall of Prague towards prostitution and its development in course of time. The period of investigation was determined by the beginning of municipal intention to introduce a regulatory bill. For this purpose all the relevant press releases from the period 2003 and 2015 were gathered. These documents are concerned with prostitution and they are accessible on press service section of www.praha.eu portal used by the City Hall as a medium for press releases.

A theory part introduces basic concepts and trends in feminist debates concerning prostitution. The core of the thesis consists of four categories derived from the source data. These are: definition of prostitution, prostitution as a problem, needs and goals, and support and repression. The categories are treated critically from the viewpoint of feminist theories. The author follows not only the topics concerning prostitution, but also the way they are presented. There are also topics mentioned the City Hall neglects. The City Hall, by expressing and non-expressing its attitude towards partial themes, shapes their real form, development and consequences on people involved and it can eventually influence the public attitude towards prostitution, particularly in Prague.

Key words:

prostitution, regulation, criminalization, the City Hall of Prague, bill, morals, health, public order, disadvantage

Obsah

Abstrakt.....	4
Abstract.....	5
Obsah	6
1. Úvod.....	8
2. Teoretická část	10
2.1. Teoretická východiska	10
2.2. Feministická východiska a základní pojmy	11
3.1. Prostituce jako fenomén.....	15
3.1.1. Lidsko-právní východiska konceptualizace prostituce	15
3.1.2. Odborná diskuze	17
3.1.3. Genderovanost prostituce	23
3.1.4. Právní úpravy prostituce	29
3.1.5. Právní úpravy v Evropě	32
3.1.6. Právní řešení prostituce v České republice	34
4. Metodologická část	37
4.1. Zaměření výzkumu, cíle práce	37
4.2. Výzkumná otázka.....	37
4.3. Feministický výzkum	37
4.4. Etika výzkumu	39
4.5. Lokace a pozicionalita.....	40
4.6. Metodologie	41
4.7. Volba metody a přístupu	42
4.7.1. Výběr vzorku a sběr dat	43
4.7.2. Kódování.....	44
5. Analytická část.....	46
5.1. Definice prostituce a aktérek.....	47
5.1.1. Definice prostituce.....	48
5.1.2. Aktérky a aktéři prostituce.....	54
5.2. Prostituce jako problém.....	63

5.2.1.	Veřejný pořádek a morálka.....	64
5.2.2.	Prostorová dimenze.....	69
5.3.	Potřeby a cíle.....	73
5.3.1.	Potřeby: legislativní úprava	74
5.3.2.	Cíle: ochrana zdraví	79
5.3.3.	Cíle: kontrola pro výběr daní	84
5.4.	Podpora a represe	87
5.4.1.	Podpora	87
5.4.2.	Represe.....	91
6.	Závěr	94
7.	Seznam literatury a zdrojů	97
7.1.	Odborná literatura	97
7.2.	Další prameny	104
7.3.	Analyzované dokumenty.....	104

1. Úvod

Motivací k sepsání této práce bylo mé vnímání jednostrannosti veřejných debat o prostituci. V mediálním diskurzu a v povědomí lidí velmi často chybí pohled na prostituci jako na sociální otázku, genderově podmíněnou či ovlivněnou a pohled na její lidskoprávní aspekty. Zda je můj předpoklad platný i pro diskurz hlavního města Prahy, budu zjišťovat metodou kritického čtení analýzy diskurzu mediálních vyjádření a textů, které Magistrát hlavního města Prahy uveřejňuje v tiskovém servisu.

Východiskem pro zpracování celé práce je konstruktivistické paradigma, na němž se zakládá kvalitativní výzkum. Tento přístup odmítá pozitivistické pojetí „absolutní“ a apriorně dané pravdy. Oproti tomu konstruktivistický přístup, jak vyplývá z názvu, přistupuje k realitě jako vycházející ze zkušenosti a konstruované aktéry. Poznatky pak vznikají během procesu výzkumu (Guba, Lincoln, 1994). Poznatky vzešlé z analýzy tiskových zpráv představím a budu kriticky diskutovat v empirické části práce.

Diplomová práce si klade za cíl zjistit, jaký je postoj Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci. S využitím metody kritického čtení analýzy diskurzu článků tiskového servisu portálu hlavního města Prahy praha.eu budu zjišťovat postoje a názory radních a dalších zástupců a zástupkyň magistrátu hlavního města Prahy, které o prostituci komunikují směrem k veřejnosti. Dále budu zjišťovat způsoby, postupy a argumenty, kterými magistrát prezentuje své postoje a prosazuje záměry v oblasti prostituce a zda a jakým způsobem se v průběhu času proměňují. Magistrát již několik let usiluje o přijetí zákona o regulaci prostituce, o nějž se v různých podobách snaží i další zákonodárné iniciativy již od roku 2005. Jejich zájmem je etablování a uzákonění regulace prostituce, která by se měla blížit pojetí „prostituce jako práce“. V médiích se tomuto tématu dostává velkého prostoru.

Východiskem výzkumu tedy je, že obecně dominantní diskurz ekonomický a medicínský (oba se vzájemně doplňují a podporují), je zastáván i pražským magistrátem. Zajímá mě, zda magistrát reflektuje i jiné pohledy na prostituci, zejména genderové aspekty tohoto fenoménu, na který poukazuje už samotná skutečnost nepoměrně vyššího počtu žen-prostitutek v porovnání s muži-prostituty. Domnívám se, že je nutné zanalyzovat samozřejmost spojování výkonu prostituce se ženami (potvrzovanou neustále mj. oficiálními vyjádřeními k návrhům zákona o regulaci

prostituce, v nichž se explicitně mluví o prostitutkách/ženách/dívkách/...). K problematizaci tohoto chápání lze přistoupit z feministických pozic, které nabízejí celý analytický aparát pro studium genderovanosti sociálního světa. V něm nemůže být opomenuto obecné postavení žen ve společnosti, vztah společnosti a „objektivních“ struktur k nim, kdy tyto struktury vymezují ženám a mužům rozdílný prostor pro osobní a životní volby a definují také např. ne/přijatelnost prostituce žen nebo mužů, či přijatelnost poptávky po ní¹.

¹ Generického feminina ve vztahu k aktérkám prostituce užívám, protože mým záměrem je upozornit na to, že prostituci nelze chápat jako jakýsi ahistorický fakt, který se objevuje napříč časem a společnostmi bez příčin a důsledků strukturálně odlišných pro ženy a muže. Reflektuji jím také většinové zastoupení osob v prostituci, i přestože si jsem vědoma toho, že tím můžu přispívat ke zneviditelnění menšin účastnicích se prostituce, zejména mužů a transgenders.

2. Teoretická část

2.1. Teoretická východiska

Základním východiskem této práce je postrukturalistický přístup k vědě, který odmítá ideál pozitivní vědy, jako esencialistické a tím pádem diskriminující pro jedince. Pomocí postrukturalistického nástroje dekonstrukce můžeme nazírat dominantní struktury ve společnosti z kritického úhlu pohledu (Derrida, 1993).

Základní otázka pro určení epistemologického východiska by se podle Ramazanoglu měla týkat možné objektivity vytvářeného vědění. Dále je třeba se ptát, na čem vědění závisí, zda je možné sociální realitu poznat pozorováním, experimentem či smyslovou evidencí, nebo zda existuje mnoho sociálních realit poznatelných pouze skrz kulturní reprezentace či dekonstrukci diskurzu, nebo žije-li realita pouze v představách každého člověka (Ramazanoglu, 2002: 152).

Ve své práci vycházím z konstruktivistického paradigmatu, které je podle Guby a Lincolnové charakteristické relativistickou ontologií, chápající realitu jako individuálně vnímanou či konstruovanou (Guba, Lincoln, 1994). Rozdílnost individuálně konstruovaných sociálních realit vynikne na porovnání zájmů prosazovaných jednotlivými skupinami (magistrát, policie, neziskové organizace zastupující ženy v prostituci) a na nesouladu souvisejících diskurzů.

Tvorba vědění o sociálním životě nezávisí jen na chápání podstaty zkoumaného problému, ale také na propojení chápání sociálních vztahů s novými poznatky. To totiž nabízí různé postupy produkce vědění, i s různými teoretickými a politickými důsledky (Ramazanoglu, 2002: 151).

Pro zachycení komplexity a pochopení smyslu zkoumaného problému prostituce nestačí popis její sociální reality, nutná je interpretace získaných dat (Reinharz, 1992). Sběr a analýza dat je otázkou volby metodologie. Vhodná metodologie je především taková, pomocí které lze ověřit badatelčino přesvědčení.

Jak uvádějí Guba a Lincolnová (1994), pro konstruktivistickou metodologii je charakteristický hermeneutický kruh poznání: konkrétnímu jevu je možné porozumět pouze při znalosti širších souvislostí, a zároveň celku porozumíme tehdy, když poznáme jednotlivosti, ze kterých se skládá.

2.2. Feministická východiska a základní pojmy

Z poststrukturalistické dekonstrukce vychází feministická kritika společenských struktur, které jsou inherentně znevýhodňující pro ženy (Derrida, 1993). Feministický přínos ke studiu vztahů ve společnosti spočívá v rozkrývání jejich mocenského charakteru a způsobů jejího uplatňování (Foucault, 2003). Jednotlivé feministické přístupy užití pro konceptualizaci prostituce jako fenoménu, poukazujícího na nerovnosti ve společnosti, popisují následně v rámci vysvětlení základních pojmů a konceptů, se kterými pracují. Vysvětlením významů klíčových pojmů, se kterými zde operují, zároveň poukazují na východiska tvrzení a konceptů užitých v této práci.

Prvním pojmem nutným pro konceptualizaci prostituce jako genderovaného fenoménu je sám pojem genderu. Už S. de Beauvoir upozorňovala na normativní výklad biologických daností a jeho konsekvence represivního charakteru pro ženy (Nagl-Docekal, 2007). Feministické teoretičky pak v 70. letech představily nový termín *gender* (Rubin, 1975). Ten byl vytvořen do dvojice k pojmu pohlaví² za účelem rozlišení a zkoumání tělesných rozdílů žen a mužů a sociálních konstrukcí (např. sociálních rolí) a vycházel z dichotomie kultura - příroda. Gender jako nástroj kritické analýzy ke zkoumání geneze biologismů je předpokladem feministického výzkumu a základem feministické kritiky vědy (Nagl-Docekal, 2007).

Gender je v rámci analýzy prostituce třeba chápat jako mnohvrstevnatý atribut prostupující celou společností tak, jak jej vysvětluje S. Harding pojmem genderového univerza, tedy chápání společenského života jako protkaného genderovými vztahy na třech rovinách. První je individuální rovina identity jedince ovlivněná socializací; další rovina dělby práce, která reprodukuje společenskou dělbu práce na materiální a reprodukční, čímž vytváří hierarchizované binarity mezi veřejnou a privátní sférou. Na nejvyšší úrovni symbolické je všem pojmům přiřazena hierarchizovaná binarita rozdělená mezi mužský a ženský princip (Harding, 1986).

Následně I. M. Young přichází s konceptuálním posunem užití pojmu gender, který má sloužit jako nástroj pro analýzu sociálních struktur, jejich vlivu na svobodu a kvalitu života jedinců; procesů produkujících rozdílné šance a privilegia. Vysvětluje, že strukturální přístup vede k porozumění nerovnostem šancí, útlaku a dominance, na níž se většina subjektů různou měrou podílí a k pochopení jejich příčin. A uvádí, že teprve

² G. Rubin v originálním textu představuje a používá termín následujícím způsobem: „a ‚sex/gender system‘ is the set of arrangements by which the society transforms biological sexuality into products of human activity, and in which these transformed sexual needs are satisfied.“ (Rubin, 1975)

gender jako nástroj analýzy struktur, nikoli subjektů, nepřipisuje mužům ani ženám genderové identity stojící na biologických základech (Young, 2002). Pro účely této práce je využitelné pojetí genderu jako atributu sociálních struktur I. M. Young, která tvrdí, že strukturální vztahy každého/ou z nás umisťují do neosobních sociálních skupin. Členství ve skupině *ženy* je výsledkem působení různých strukturálních faktorů, které Nancy Folbre nazývá strukturami omezení (Young, 2002). Na tento atribut sociálních struktur práce nahlíží kriticky, v souladu s účelem jeho užití, jak jej uvádí H. Nagl-Docekal (2007). Young mluví o třech osách genderových sociálních struktur, které mají v důsledku reprodukovat smysl nároku na servis poskytovaný ženami mužům a spojení heterosexuální maskulinity se silou a ovládním. Jde o prolínající se osy genderovaných hierarchií moci³ s dělbou práce podle pohlaví a heteronormativitou, a všechny tři, byť jak autorka podotýká, generalizující, slouží především k pochopení toho, jak pravidla, vztahy a jejich materiální důsledky některé privilegují, (čímž vytvářejí jejich zájem na udržování těchto pravidel a vztahů), a zároveň omezují možnosti jiných a činí je náchylnými k ovládní a vykořisťování (Young, 2002), a všechny tři můžeme sledovat při analýze prostituce.

V tomto směru jde ještě dále P. Bourdieu, který studuje, jak jsou sociální struktury produkovány a reprodukovány v tělech jako formy tělesného habitu a potvrzují tak obecnou nadřazenost mužů. Vysvětluje, že habitus dávají formu vnímání, myšlení a jednání všem členům společnosti a jsou sdíleny jako historická transcendentna, čímž získávají objektivní charakter konsenzu o smyslu jednání a skrze ně se pak uplatňuje symbolická nadvláda. Symbolická moc funguje pouze za účasti jejich objektů, těmi je snášena pouze, protože ji spoluvytvářejí neustálou reprodukcí, již se účastní všichni aktéři – ženy, muži a instituce. (Bourdieu, 1998).

Gender je zásadním konceptem pro studium společenských struktur, nicméně pro hlubší pochopení vztahů nerovností ve společnosti je nezbytné zvolit přístup intersekcionality, který klade důraz na propojování kategorie nejen rasy, etnicity, genderu a třídy ve zkoumání a pochopení nerovností, jež se objevují v různé podobě

³ Young tvrdí, že mocenské hierarchie jsou genderované. Struktura státních institucí podle hierarchie rozhodovacích autorit poskytuje svobodu a privilegia některým mužům, podřizuje většinu žen a mnoho mužů, což vede např. k tomu, že institucionalizované násilí (v armádě, vězeňství) zůstává oceňované. (2002). Connell nazývá toto „svobodné a privilegované“ postavení některých mužů hegemonním mužstvem (1995).

v každé společnosti. S prvním propojením nerovností na rovině genderu, rasy a třídy přišla již antropoložka K. Sacks (1989).

M. Kolářová konstatuje, že i přes výchozí zaměření studia intersekce na rasu, by v českém kontextu bylo zapotřebí zaměřit se také na generační a regionální rozdíly. Ovšem, jak podotýká, problém neukotvenosti intersekce v českém feministickém výzkumu plyne pravděpodobně z prezíravosti k rasovým nerovnostem (potažmo k romským ženám) a odporu k marxistickému feminismu a třídní rétorice obecně, která do velké míry pramení z historické zkušenosti žen z postkomunistické země. (M. Kolářová, 2008). Na stejný problém upozorňuje např. i K. Kolářová v rámci feministických disability studies. Zdůrazňuje koncept intesekcionality, „*nejenom aby ukázal vzájemné propojení normativních systémů produkujících sociální nerovnosti soustředěné kolem diferencních kategorií genderu, sexuality a (ne)způsobilosti, ale hlavně aby ukázal, jak nezohlednění jejich vzájemné provázanosti vede k ukotvení a dalšímu posílení jejich normativních účinků.*“ (K. Kolářová, 2011: 178).

Další pojem, který v této práci využívám, je sebepojetí. V kontrastu k chápání genderu jako atributu sociálních struktur je třeba zdůraznit, že prostituce se přes veškeré strukturální vlivy týká individuálních žen a její výkon má vliv na jejich životy, na to, jaký obraz samy sebe utvářejí a jak samy sebe chápou. Některé autorky upozorňují na to, že prohlášením prostituce za násilí na ženách vytváříme její oběti, viktimizujeme prostitutky a tím jim odebíráme subjektivitu, podle A. Gunter dokonce svéprávnost (1999).

Ve všech úvahách o právní úpravě prostituce je tedy nutné se zamýšlet nad jejím dopadem na individualitu dotčených žen, to i s ohledem na existenci s identitou spojeného problému sekundární viktimizace, s níž se často potýkají osoby, které se staly oběťmi sexuálního násilí, tedy i mnoho žen v sexbyznysu, které prožijí traumatickou reakci na situaci, kdy je oběť obviněna (obvykle verbálně, nikoli trestně) z přečinu, který na ní byl spáchán nejčastěji rodinou, svým okolím nebo policií. (Srov. Čírtková, 2000; Sejblová, Reguli, 2011: 19-21). Obavy z této situace v kombinaci s již prožitým traumatem pak často (ženy) vedou k neohlášení trestného činu. Na závažnost a rozšířenost popsaného problému v prostituci upozorňuje mj. nezisková organizace Rozkoš bez rizika (R-R) ve svém nejnovějším výzkumu *Analýza násilí v sexbyznysu*

a jeho řešení⁴, ve kterém uvádí: „Ženy (...) předpokládají, že policie spáchané násilí nevyřeší tak, aby byl pachatel potrestán. Zároveň však také hovoří o tom, že se žena, která skutek ohlásí, může dočkat toho, že jí bude připisována vina za to, co se jí stalo.“ (R-R, 2016: 117). Pociťovaná ignorace násilí páchaného na sexuálních pracovnících je příkladem strukturálního násilí maskulinizované instituce policie na ženách, které jsou znevýhodněné jako ženy a navíc jako sexuální pracovnice, tudíž nemají ze své marginalizované pozice možnost obrany, důsledky se navíc promítají do sebepojetí žen například formou diskreditace (Goffman, 2003).

Sebepojetí žen poskytujících sexuální služby je ohroženo společenským mechanismem stigmatu. Stigma nenormativní sexuality jako diskreditovatelné, se v určitých situacích vyjeví a stane se z něj společensky diskreditovaný poskvňující atribut (Goffman, 2003).

V kontextu studia dat produkovaných Magistrátem hl. města Prahy za účelem poznání nejen jejich obsahu, ale i formy, hodnocení a chybějících informací považuji za důležité uvést pojem diskurzu. Tím je myšlen soubor řečových aktů nebo projevů produkovaných určitou skupinou lidí, které v sobě zahrnují kvalitativní hodnocení toho, o čem se vyjadřují, s nárokem na platnost. Důležité je, že diskurzy konstruují v myslích čtenářů/ek ty, o kterých se mluví, aniž by jejich obrazy byly konfrontovány s realitou, což je možné pouze protože nedokážeme myslet jinak než v naší jazykové struktuře. Tedy protože myslíme v jazyce, jehož znalost naše myšlení ovlivňuje. Na to, jak silně ovlivňuje jazyk myšlení, existují různé vědecké názory. Foucault diskurz vysvětluje jako: „Praktiky, které systematicky vytvářejí objekty, o nichž mluví“ (Foucault, 2002: 78-79).

⁴ Hlavním poselstvím analýzy je upozornění na násilí, které se v sexbyznysu odehrává ve velké míře, a proti němuž je třeba zakročit. Ke shrnutí jsem vybrala následující citaci: „Pociťovaná ignorace násilí páchaného na ženách, které poskytují placené sexuální služby, ze strany policie, resp. pociťovaná nefunkčnost systému trestní justice, vysílá násilným mužům vzkaz, že páchat násilí na ženách poskytujících placené sexuální služby, je povolené či beztrestné.“ (R-R, 2016: 117).

3.1. Prostituce jako fenomén

3.1.1. Lidsko-právní východiska konceptualizace prostituce

Západní chápání lidských práv se zakládá na původně právně nezávazných etických normách. Na následujících řádcích v krátkosti uvedu základní dokumenty, na něž v pokročilejší fázi vývoje požadavek dodržování lidských práv navazuje, a rovněž mladší a specifitější dokumenty cílené především na konkrétní oblast porušování ženských práv.

Lidskoprávní východiska se v historickém vývoji etablovaly skrze právní dokumenty větší či menší platnosti v rámci tehdejších západoevropských zemí. Od nejstarších dokumentů *Magna Charta Libertatum* (1215), *Deklarace práv člověka a občana* (1789), jejichž základní idea (svobody, rovnosti, bratrství) je dodnes platná, a moderních mezinárodních úmluv přešel požadavek na ochranu základních lidských práv do ústav a zákonů jednotlivých států, kde jsou obvykle definována úzeji. Jejich dodržování je závazné a lépe vymahatelné než v případě mezinárodních úmluv, ke kterým státy přistupují dobrovolně z vlastního zájmu.

Mezi v současnosti platné a závazné lidskoprávní dokumenty patří především *Všeobecná deklarace lidských práv* (OSN, 1948) a další úmluvy vydané Organizací spojených národů: *Mezinárodní pakt o občanských a politických právech* (OSN, 1955) a *Mezinárodní pakt o hospodářských sociálních a kulturních právech* (OSN, 1955), *Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen* (OSN, 1979). *Všeobecná deklarace lidských práv* mezi jinými základními lidskými právy jmenuje i právo na rovnost, důstojnost, svobodu, osobní bezpečnost, ochranu svých práv a své osobnosti před jakoukoli diskriminací. Pro kontext této práce stojí za zdůraznění rovněž práva ekonomická: „právo na práci, na svobodnou volbu zaměstnání, na spravedlivé a uspokojivé pracovní podmínky a na ochranu proti nezaměstnanosti, (...) právo na spravedlivou a uspokojivou odměnu, která by zajišťovala jemu samému a jeho rodině živobytí odpovídající lidské důstojnosti a která by byla doplněna, kdyby toho bylo třeba,

jinými prostředky sociální ochrany“ (OSN, 1948) a dále právo na zvláštní péči a pomoc v mateřství. Poslední právo uvádím, protože poukazuje na existenci a důležitost speciální ochrany zranitelných skupin ve společnosti.

Pro politiky rovnosti hrají zásadní roli dokumenty zakazující diskriminaci a zdůrazňující práva žen, jako *Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen* (CEDAW; OSN, 1979), která požaduje ochranu: „*ve všech oblastech, zvláště v politické, sociální, hospodářské a kulturní oblasti, přijímat veškerá příslušná opatření, včetně opatření legislativních, k zajištění plného rozvoje a povznesení žen, s cílem zaručit jim uplatňování a využívání lidských práv a základních svobod na základě rovnoprávnosti s muži*“ (OSN, 1979). Dále nabádá státy k přijetí dočasných zvláštních opatření zaměřených „*na faktické urychlení zrovnoprávnění žen a mužů*“⁵ a v neposlední řadě určuje státům, aby přijaly: „*veškerá příslušná opatření, včetně opatření legislativních, k potlačení všech forem obchodu se ženami a vykořisťování prostitutek žen.*“ (OSN 1979). Dalšími zásadními dokumenty jsou tzv. Palermský protokol⁶ (*Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi*; OSN, 2000) a *Istanbulská dohoda* (OSN, 2011) a to především protože reagují na již dříve vydané úmluvy, konkrétně CEDAW (OSN, 1979) a dosud neratifikovanou *Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu* (OSN, 2000).

Česká republika je kromě výše zmíněných úmluv rovněž signatářkou obecnější *Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod* (RE, 1950) přímo vycházející z *Všeobecné deklarace lidských práv* (OSN, 1948) a dále mj. *Úmluvy o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostitutek druhých osob* (Lake Success, 1950). O posledně jmenované úmluvě bude řeč dále v empirické části s ohledem na snahy České republiky o uzákonění regulace prostituce, což je s tímto dokumentem v přímém rozporu.

Definovat, vymezit a určit hierarchii lidských práv za účelem jejich ochrany je velmi obtížný úkol po stránce etické i právní, což si uvědomují autoři a autorky nabízející různé redefinice lidských práv, s nimiž začali/y již velmi záhy po jejich

⁵ tzv. afirmativní či pozitivní akce

⁶ Palermský protokol je součástí *Úmluvy o nadnárodním organizovaném zločinu* (OSN, 2000), kterou ČR podepsala v roce 2002, ale dosud neratifikovala. Palermský protokol byl téhož data ratifikován. (MVČR 2016, <http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-definice.aspx> navštíveno 2.5.2016).

sepsání. Od snah o rozšíření působnosti lidských (mužských) práv na ženy Olympe de Gouges, která vytvořila *Deklaraci práv ženy a občanky* (1791) až po moderní redefinice konkrétních práv, například Nussbaum, která představuje právo na svobodný rozvoj osobnosti neboli možnost existovat jako cíl sám o sobě (2000).⁷

3.1.2. Odborná diskuze

3.1.2.1. Definice pojmu prostituce pro tuto práci

Definovat pojem prostituce je velmi složité. Definic existuje mnoho, většina z nich však nepokrývá celou šíři a složitost vztahů, které prostituci utvářejí. Zároveň definice často zahrnují i vztahy, které se od prostituce velmi odlišují. Jako příklad uvádějí Peršak a Vermeulen slovníkové definice, proto jsou jejich vlastní širěji pojaté a tím přesněji vystihující složité vztahy: „*široká škála honorovaných sexuálních aktivit; směna sexuálních služeb za peníze nebo výhodu*“⁸ (Peršak, Vermeulen, 2014: 26).

„Giddens (1999) uvádí, že pojmem prostituce se označuje poskytování sexuálních služeb za úplatu. Úplatou nemusí být, jak zmiňuje Goldstein, pouze peníze, ale i zboží či jiné služby (Giddens, 1999). Trávníčková a kol. (2004) dále rozvádí, že prostituce představuje ukájení pohlavního pudu na těle jiného osoby, ať již stejného či různého pohlaví.“ (Povondrová, 2008).

V předchozích definicích, které považuji za velmi přínosné, ale chybí uvedení subjektů, bez něhož jsou tyto definice přespříliš široké, a mohou tak zahrnovat např. i marxistické chápání manželství, podle něž je ustavujícím vztahem v manželství právě obchod neboli směna sexuálních služeb (MacKinnon, 2009).

Bellak-Hančilová navrhuje následující definici, která je podle mého názoru vystihující a zároveň zachovává šíři a různost vztahů v prostituci: „*směna sexuálních služeb provozovaných formou tělesného styku (i jinak než souloží) mezi srozuměnými dospělými za odměnu nebo příslib odměny*“ (Bellak-Hančilová, Havelková, 2014: 19).

⁷ V souvislosti s otázkami existence lidských práv a nároku na ně je pro úplnost třeba se zabývat i otázkou spravedlnosti jako nástroje jejich vymáhání. Zda tento nástroj funguje skutečně spravedlivě, rozebírá např. Nancy Fraser, která navrhuje „trojdimenzionální“ model spravedlnosti pro posuzování otázek rovnosti (2007). Podrobněji ho zde nerozebírám, protože se domnívám, že je lépe využitelný mj. v právních analýzách stávající či nově navrhované legislativy.

⁸ Překlad autorka.

Kromě uvedení subjektů této směny Bellak-Hančilová doplňuje další důležitý bod, kterým zahrnuje do prostituce i takové služby, které proběhly pod příslibem odměny, ale odměněny nebyly. Tím zároveň upozorňuje na důležitý problém, se kterým se mnoho osob poskytujících sexuální služby potýká. Nicméně tato definice nezahrnuje prostituci nedobrovolnou, při které nejde o srozuměné dospělé na obou stranách. Autorky rovněž mluví pouze o dospělých osobách, čímž ovšem nemíní tvrdit, že prostituce dětí neexistuje, ale vyčleňují ji do jiné „kategorie“, obchodu s lidmi (2014: 34). Tato srozuměnost či aspekt dobrovolnosti je pojednán v následující kapitole.

Z výše uvedených definic ještě považuji za přínosné vyzdvihnout část definice Trávníčkové, která poukazuje na mocenské vztahy v prostituci i jejich hierarchii: „*ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby*“ (Trávníčková a kol., 2004 In Povondrová, 2008). Zde je čitelné, kdo je v rámci transakcí mocensky nadřazený a za úplatu tak získává možnost/nárok ukájet svůj pohlavní pud na další osobě, Trávníčková nedefinuje, kdo je jinou osobou, což nechává prostor pro různé interpretace mocenských hierarchií. Ale její definice nemluví o dobrovolnosti či vzájemné dohodě. Domnívám se, že nikoli záměrně, přesto definice Trávníčkové podporuje tvrzení MacKinnon, jež vychází z výzkumných rozhovorů se ženami v prostituci v různých zemích, které provedl výzkumný tým kolem Melissy Farley. MacKinnon tvrdí, že prostituce je výsledkem nedostatku příležitostí a platby za ni nezaručují souhlas, ale vynucují sex (MacKinnon, 2011: 4).

Pro potřeby této práce se mi jako nejvhodnější jeví doplnit definici Peršak a Vermeulena o důležitý aspekt definice Bellak-Hančilové. Jejich kombinace pak může znít následovně: „*široká škála honorovaných sexuálních aktivit; směna sexuálních služeb za peníze (...), výhodu*“ nebo jejich příslib mezi srozuměnými dospělými. (Peršak, Vermeulen, 2014: 26; Havelková, Bellak-Hančilová, 2014: 19).

3.1.2.2. Terminologie

Většina vyjádření o prostituci v sobě zahrnuje množství emocí předávaných prostřednictvím konotovaných slov, která reflektují smýšlení mluvčí/ho, případně širší skupiny (společnosti) o prostituci. „*V Evropě a Amerikách byly často běžné prostitutky marginalizovány a zatýkány podle předpisů proti „nepořádku“ a tuláctví až do 20. století. (...) na druhém konci spektra byly některé rané formy prostituce považovány za vysoce prestižní a byly charakterizovány mnohem širší škálou zábavních služeb než jen*

*pohlavním stykem.*⁹“ (Peršak, Vermeulen, 2014: 26). Zaměříme-li se na vývoj negativních konotací spojených s výkonem prostituce, Matoušek přináší zajímavý poznatek, že: „*V historii se rozdíl mezi prostitutkou a promiskuitní ženou mnoho nerozlišoval.*“ (Matoušek, 2004: 9) Množství konotovaných výrazů zahrnuje nejen pojmenování osob v prostituci se pohybujících, především prostitutek, ale i dalších – ochránců, pasáků, zprostředkovatelů atd. Mnoho autorek/ů a dalších aktérů/ek, zejména organizací, ve snaze o destigmatizaci prostituce, získání uznání (nebo respektu) pro osoby v ní se pohybující, či vytvoření nového pohledu na tento fenomén, ne užívá ani termín prostitutka či prostituce, ale novější termíny s dovětkem, že jde o termíny neutrální (či méně konotované), jako: sexuálně pracující, osoba v prostituci, sexuální pracovnice, poskytovatelka sexuálních služeb a sexuální práce, poskytování sexuálních služeb či sexbyznys (Srov. Bellak-Hančilová, Havelková, 2014; Kilvington, Day, Ward, 2001; Matoušek, 2004; MacKinnon, 2011; Peršak, Vermeulen, 2014; R-R 2016; EWL; aj.). „*Mohlo by se zdát, že jde o pouhou politickou správnost, ale domníváme se, že je potřeba používat termíny, které neobsahují složité konotace 'prostituce' a pomáhají tak vytvářet nový pohled na tuto problematiku.*“ (May, Harocopos, Hough 2002 In Matoušek, 2004: 9).

Ve snaze o destigmatizaci vyjádření o prostituci jsou v užívání slovní zásoby patrné dva směry kolem termínů osoba v prostituci a sexuálně pracující. V souvislosti s prvním se setkáme rovněž s termíny jako pasák či exitový program, zatímco druhý „proud“ spíše užije termínů jako zprostředkovatel/ka a podpůrný program. Užití termínů souzní s názorovými liniemi a teoretickými východisky, které jednotlivé větve či proudy zastávají a které jsou podrobně rozebrány dále, jde o lidsko-právní a pracovně-právní přístup k prostituci. (Srov. Bellak-Hančilová, Havelková, 2014; Matoušek, 2004; R-R 2013; R-R 2016). Přestože je deklarovaným cílem užití těchto výrazů zbavení se negativního hodnocení, které je na ně navázáno, MacKinnon upozorňuje na to, že v sobě nesou jiná hodnocení: zahrnují postoje schvalující nebo odmítající (určité druhy) prostituce v souladu s názorovým směrem, který je užívá, což je patrné v mnoha jazycích. (MacKinnon, 2011).

Tematicky odpovídajícím způsobem (v souladu se dvěma zmíněnými směry) se snažím pojmů užívat i v této práci. V části, v níž jsou analyzována mediální vyjádření pražského magistrátu, je na užívání hodnotově zabarvených výrazů zaměřena

⁹ překlad autorka

pozornost, tyto jsou identifikovány a interpretovány na podkladě popsaných východisek diplomové práce.

3.1.2.3. Kategorizace prostituce

Mnoho z výše uvedeného negativního hodnocení prostituce je vytvářeno na základě zobecnění postřehů z pouliční prostituce. Ta ale představuje pouze jeden, i když nejvíce viditelný, a tedy nejvíce stigmatizovaný sektor prostituce. (Srov. Matoušek, 2004; R-R, 2016: 32). Proto, abychom si tuto skutečnost uvědomili/y a mimoděk se nedopouštěli/y podobné generalizace, na následujících řádcích uvádím stručné rozdělení prostituce z několika možných úhlů pohledu podle lokality, rozsahu příjmů a práce, nebo podle dobrovolnosti vstupu.

Pouliční či venkovní prostituce představuje nejvíce viditelný segment prostituce, na což reaguje i Magistrát hlavního města Prahy, jak vyplývá z analytické kategorie *Prostituce jako problém (XXX)*. Co se jejího rozsahu týče, údaje v odborné literatuře se rozcházejí, což může být způsobeno kromě rychlého vývoje a nových trendů v oblasti prostituce rovněž odlišným geografickým zaměřením studií: například Havelková uvádí pouliční prostituci jako největší segment (2014), zatímco Šídová a kol. tvrdí, že: „V současné době tvoří venkovní formy již okrajovou část z celého segmentu sexbyznysu – dle odhadů R-R kolem 5 %.“ (R-R, 2016: 32). Kromě ulic ve městech bývá nabízena u silnic, na parkovištích (R-R, 2016), zastávkách MHD (Matoušek, 2004). Kromě svého rozsahu a lokalit, ve kterých je vykonávána, je specifická rovněž dalšími prvky, zejména tím, že ji obvykle poskytují osoby s nejhorším socio-ekonomickým statusem, tedy (zejména) ženy nejchudší a nejméně vzdělané, často zástupkyně minorit, ať už imigrantky nebo Romky, rovněž často drogově závislé a obvykle bez jiných možností pravidelného a dostatečného příjmu peněz (Havelková, Bellak-Hančilová, 2014). Protože se tyto ženy nacházejí ve veřejném prostoru, ať už na ulici, jak napovídá označení, nebo „na trasách“¹⁰, nejvíce na ně dopadá stigmatizace většinou společností, která v sobě slučuje vyjmenované socio-ekonomické charakteristiky a viditelnost těchto žen. Je třeba rovněž zdůraznit, že vzhledem k jejich slabému společenskému postavení nemají téměř žádnou možnost se bránit.

¹⁰ Termín trasa přináší např. Petr Matoušek v práci *Šlapeme spolu. Instituce pouliční prostituce* (Matoušek, 2004), je užíván i v dalších pracích psaných z „insiderských“ pozic.

K pouliční prostituci se vyjadřuje Petr Matoušek takto: „*Termín ulice není tedy jednoznačně vymezen, jak se zpozdáli mohlo zdát. Vymezení je poměrně různorodé, nepatří sem jen prostor veřejný, ale u některých autorů i prostory soukromé, v českém kontextu prostory utajené, skryté.*“ (Matoušek, 2004: 9)

Klubová prostituce je více různorodá a méně viditelná, tudíž může podléhat menší sociální kontrole ze strany většinové společnosti, nicméně ze skrytých forem je tou nejvíce viditelnou. Kluby jsou nejrůznější velikosti a nabídky. „*Mají obvykle propracovaný systém řízení a pozic: provozní, manažeři/manažerky, recepční, bezpečnostní pracovníci, barmani a barmanky, ale i např. vztahoví konzultanti, kteří mají mimo jiné podporovat ženy a dbát na kvalitu služeb*“ (Trachtová, 2015). Dle monitoringu a terénní práce R-R v 12 krajích ČR bylo v roce 2015 zaznamenáno 198 klubů, přičemž cca 80 % z nich alespoň jednou umožnilo vstup do podniku pracovním R-R a nabídku služeb ženám v nich působícím. (R-R, 2016, 31).

Prostituce provozovaná v privátech je specifická především svou utajeností před společností.

Obvykle bývá skrytá „*v běžné domovní zástavbě, které si pronajímá jedna či více pracovníků*“, „*Inzerce neobsahuje úplnou adresu privátu, což značně ztěžuje přístup terénních pracovníků (...)* Pro priváty je specifické, že mohou operativně měnit místo (i vzhledem k možným stížnostem ze strany sousedů), kde provozují svou činnost.“ (R-R, 2016: 31-32). Utajení ztěžuje „*práci*“ rovněž policii a dalším orgánům, které ji kontrolují nebo kontrolu plánují.

Dalších forem prostituce je celá řada, s vývojem společnosti a mj. i moderních technologií se vyvíjí nové a různorodé formy nabídky sexuálních služeb, mezi nimi jsou: eskort servis, luxusní prostituce, prostituce poskytovaná v masážních salonech, po telefonu / internetu (Giddens, 2003, Matoušek, 2004).

Další možností rozdělení prostituce je dělení podle druhu příjmu na hlavní/trvalý, občasný/přechodný/příležitostný přivýdělek (Matoušek, 2004, Peršák, Vermeulen, 2014, Bellak-Hančilová, Havelková, 2014).

Často uváděným rozdělením prostituce je dělení podle dobrovolnosti vstupu do prostituce a setrvání v ní na dobrovolnou a nedobrovolnou prostituci a obchod s lidmi. Toto dělení je důležité zejména z hlediska právní konceptualizace prostituce, ovšem některé feministické teoretičky kritizují tvrzení, že do prostituce lze vstoupit

dobrovolně, jakékoli dělení je tedy arbitrární, protože linie mezi uvedenými jsou nejasné. O dobrovolnosti podrobněji pojednávám v kapitole *XXX. Prostituce jako násilí na ženách a XXX. Prostituce jako práce*.

Peršak a Vermeulen problematizují výklad nedobrovolné prostituce a upozorňují na velký potenciál vykořisťování, a tedy i obchodu s lidmi ve všech sektorech mimo pouliční prostituce, která je veřejného charakteru, a tak podle nich neumožňuje na veřejnosti snadno použít „nápravná opatření“. Ovšem, jak konstatují, prvotní rozhodnutí osoby vstoupit do prostituce či počáteční posouzení nelze považovat za neměnné a posuzovat podle něj konsenzuálnost výkonu prostituce. Zejména klubová prostituce a eskortní služby (v Belgii) probíhají na základě zakázek, které mohly být (a často byly) uzavřeny za jiných podmínek, než jaké později odpovídají realitě práce žen. Vyjmenovávají konkrétní problematické body, kterými jsou především druh a frekvence práce, rozsah kontroly, odměna, možnost odmítnout práci či odejít, zdravotní podmínky, za kterých je práce vykonávána (včetně případného nechráněného sexu). Uvádějí, že naprostá většina zahraničních a ilegálních prostitutek se pro sexuální práci v Belgii rozhodla konsenzuálně, přesto, jak bylo uvedeno výše, při jejich práci přetrvává vysoké riziko porušování pracovních podmínek či lidských práv (2014; 257-258).

Dalším velkým tématem mnoha analýz prostituce je obchod s lidmi. Tento termín zde uvádím, protože je s ním často operováno v argumentacích pro různé zákonné úpravy prostituce. Peršak a Vermeulen upozorňují na časté nepochopení tomuto termínu, pod který bývá mylně podřazována jakákoli spolupráce či podíl na prostituci (včetně např. zprostředkování bydlení). Zároveň podle nich ale nelze položit rovnítko mezi nucenou prostituci a obchod s lidmi. Za klíčovou charakteristiku obchodu s lidmi považují omezení svobody jedince, jakým je vykořisťování, nucená práce, otroctví, atd. (2014; 257).

Obchod s lidmi je v České republice ilegální a je postihován na základě trestního zákoníku, kde v § 168, odstavcích 1 a 2 najdeme jeho vymezení a základní trestní sazbu 2 roky až 10 let odnětí svobody v odstavcích 1 a 2, první se týká dětí, druhý dospělých. Skutková podstata obchodu s lidmi je široká, zahrnuje sexuální zneužívání, odběr tkáně, otroctví, nucenou práci. (TZ, č. 40/2009 Sb).

3.1.3. Genderovanost prostituce

Přestože práce pojednává o ženské prostituci, je nutné zdůraznit, že nejde o „ženský“, ale celospolečenský problém. Roli mužů ve složitých vztazích prostituce je třeba zdůrazňovat a diskutovat, protože při řešení celospolečenských problémů nelze cílit pouze na polovinu populace. Především navrhují-li řešení maskulinizované instituce, které „se snaží udržovat dualitu symbolického univerza, dělby práce a genderových rolí ve svůj prospěch“ (Šmausová, 2012) Velmi důležitou roli muži v prostituci hrají svým vlivem v legislativě i exekutivě, tedy jejich zastoupením při přípravě návrhů zákonů a při jejich přijímání, a v neposlední řadě pak vymáhání jejich dodržování prostřednictvím policie a soudů. Tvrzení Renzetti a Currana tak věrně popisuje i stav České republiky ve vztahu k právní úpravě (nejen) prostituce: „*Obsah zákonů a způsob, jimiž jsou prosazovány, do značné míry závisí na hodnotách a zájmech držitelů moci. Převážnou většinu zákonodárců i pracovníků policie a justice tvoří bělošští muži.*“ (2003: 377).

Ani prostituce jako taková není „ženskou“ záležitostí. Přímá účast mužů v prostituci je jejím hnacím motorem, neboť naprostá většina zákazníků je tvořena

muži, kteří díky hegemonicky maskulinnímu diskurzu zůstávají neviditelní. Další důležitou „skupinou“ neviditelných mužů v prostituci, kteří ovlivňují její podobu, jsou ochránci, pasáci, zprostředkovatelé, obchodníci s lidmi. Kategorii neviditelných podrobně rozebírá ve své práci Matoušek (2004). Peršak mluví o profesorech a politicích, kteří nebulvarizují, ale spíše bagatelizují prostituci, protože jsou zároveň jejími klienty (Peršak, Vermeulen, 2014), což limituje možnost změny přístupu k prostituci na institucionální úrovni. Role mužů v prostituci a způsob, jakým ji chápe Magistrát hlavního města Prahy, bude sledována v analytické části.

3.1.3.1. Feministické přístupy k prostituci

Prostituce jako téma vstoupila do feministických debat v rámci druhé vlny feminismu od 60. let 20. století, kdy hlavní aktivistickou sílu feministického hnutí představovala dvě křídla: radikální a liberální feminismus. Liberální feminismus reprezentovaly skupiny za ženská práva, které tvrdily, že genderové rovnosti lze dosáhnout reformováním systému, tedy odstraněním diskriminace na poli vzdělávacích, ekonomických a dalších zákonných opatření a politik. Radikální feminismus byl reprezentován skupinami za osvobození žen, které tvrdily, že primární příčinou ženského útlaku je genderově-pohlavní systém hluboce zakořeněný v kultuře a pouze jeho odstraněním bude možné dosáhnout rovnosti (Tong, 1998). Podstatou mužské nadvlády je mocenské uspořádání heterosexuálních pohlavních vztahů. Zaměříme-li se na chápání sexuality, která by podle Sokolové měla být primární kategorií feministické analýzy¹¹, lze vyčlenit dva proudy v rámci radikálního feminizmu, jejichž pojetí sexuality je zásadní pro následnou konceptualizaci prostituce nejen v této práci. První, radikálně-libertariánský feminismus tvrdí, že sám koncept femininity a ženské reprodukční a sexuální role slouží k omezení možnosti rozvoje žen jako celých lidských bytostí. Požadavek na individualizaci a svobodný rozvoj (nejen) sexuality má vést k odstranění mocenského nástroje útlaku, který omezování sexuality představuje. Podporuje tedy svobodnou možnost užít si sex a rovněž pornografii. Druhý, radikálně kulturní feminismus vyzdvihuje ženské hodnoty a kvality a odsuzuje ty mužské, s nimi i heterosexualitu jako prostředek sexuálního útlaku. Zdůrazňuje nerovnost vyjednávacích pozic ve všech oblastech života.¹² (Tong, 1998).

¹¹ Podle V. Sokolové, kurz Politika identit a konstrukce sexuality, FHS UK, 2011/2012.

¹² Zde je na místě dodat, že obě pojetí sexuality – radikálně-kulturního i radikálně-libertariánského feminizmu jsou značně esencialistické, tedy své stanovisko o rozdílnosti žen a mužů opírají o podstatu

3.1.3.2. Prostituce jako sexuální práce

Hnutí za práva prostitutek představilo v 70. letech 20. století chápání prostituce jako práce, při níž je třeba respektovat lidská a pracovní práva žen - sexuálních pracovníc, která jsou dlouhodobě potlačována. Pojem sexuální práce¹³ měl mj. přispět k destigmatizaci a k posílení postavení sexuálních pracovníc ve společnosti (empowerment). Hnutí získalo podporu státních i nestátních subjektů v různých zemích. (Srov. Peršak, Vermeulen 2014, 28; Havelková, Bellak-Hančilová 2014, 20-21). Svůj postoj hnutí podkládá argumentem socialistického feminismu, podle nějž osoba, která poskytuje sexuální služby za úplatu, prodává pouze odcizenou pracovní sílu proto, aby se užívala, stejně jako jakýkoli jiný pracovník/ice v každém oboru. (Tong, 1998). Jak upozorňuje Marta Nussbaum, hlavní problém sexuální práce představují pracovní podmínky (Nussbaum, 1999).

B. Havelková uvádí, že v zahraniční literatuře chápání prostituce jako práce převažuje, což je v souladu s moderním liberálním důrazem na osobní svobodu a možnost volby¹⁴. Socialisticky laděnou feministickou analýzu sexuální práce zasazuje – podobně jako Peršak a Vermeulen – do kontextu mezinárodního hnutí pracujících. (Havelková, Bellak-Hančilová 2014, 20; Peršak, Vermeulen 2014). Názorový proud pokládající prostituci za sexuální práci je rozmanitější než postoj, který tvrdí, že prostituce je násilím páchaným muži na ženách, jak je představen níže. Hlavními důvody pro podporu chápání prostituce jako sexuální práce je pět následujících stanovisek, jak je shrnuje B. Havelková.

Prostituce jako sexuální práce umožňuje naplnění erotických potřeb (O'Connell Davidson, 2002). První stanovisko podkopává polaritu normální – nenormální sexuální praxe tím, že tvrdí, že vše konsenzuální je legitimním prvkem erotické rozmanitosti. Nicméně Havelková v návaznosti na Catharine A. MacKinnon upozorňuje, že je nutné rozpoznat společenskou konstrukci touhy a uvědomit si, že suverénní sexuální subjekt je pouze fikce, protože jednotlivý člověk se nemůže sám vymanit ze společenských

rozdílů pramenící z přírody. Ovšem míra důležitosti, kterou jednotlivé autorky přírodním příčinám přiřkládají, se různí. (Tong, 1998).

¹³ Pojem sexuální práce „zavedla na konci 70. let minulého století americká aktivistka za práva sexuálních pracovníků a pracovníc, feministka Carol Leigh pro přiléhavější označení podstaty placených sexuálních služeb, které jsou vnímány jako druh práce.“ (Šídová, Poláková, Malinová a kol. 2013; 8)

¹⁴ Kritika limitů možnosti volby v neoliberální společnosti přináší např. *crip studia*, která poukazují, že možnost volby je limitována zájmy vládnoucí skupiny a je tak omezena na veškeré snahy zapojit se do společnosti jako řádný/a občan/ka a zbavit se tak stigmatu „jinakosti“, do nějž prostituce spadá. (Kolářová, 2011).

konstrukcí, a tak bude v rámci naplňování erotických potřeb stále docházet k naplňování erotických potřeb mužů. (Havelková, Bellak-Hančilová 2014, 20-21, MacKinnon, 2001).

Druhé stanovisko pokládá prostituci za normální „emocionální práci“, jakou je např. péče o děti, emocionální práce je tak prací srovnatelnou i s duševními či manuálními pracemi.

Třetí stanovisko tvrdí, že respektování osobní volby je základem zmocnění, tzv. empowermentu, které je klíčem k získání vlastní subjektivity, a tedy i schopnosti za sebe jednat, agency. Základem je tedy respektování osobní volby výběru prostitute jako zaměstnání. Agency je předpoklad útoku na patriarchální struktury zdola. Ovšem Havelková dodává kritiku socialistických feministek, které upozorňují, že prostitute je způsobena ženskou chudobou (Havelková, Bellak-Hančilová, 2014, Nussbaum, 1999). Což je i jádrem argumentu čtvrtého stanoviska, které tvrdí, že příčinou prostitute jsou vnější podmínky, na čemž se shodne socialistický s radikálními feminismy, přičemž socialistický feminismus zdůrazňuje kromě sociálních podmínek především roli třídy jakožto jedné z příčin prostitute.

Pátý, pragmatický argument, který je často zdůrazňován, tvrdí, že prostituci nelze odstranit, měli/y bychom se tedy zaměřit na garanci rovných práv, destigmatizaci osob v prostituci a její normalizaci. Toho by mělo být docíleno prostřednictvím její dekriminace a legalizace (Havelková, Bellak-Hančilová 2014, 20-21). V empirické části je sledováno, zda a jak magistrát vnímá potřebu zabezpečení pracovních práv osob v prostituci.

3.1.3.3. Prostituce jako násilí na ženách

Proti hnutí za práva sexuálně pracujících vystoupilo hnutí radikálně-kulturních feministek(ů), které protestovalo proti chápání prostitute jako sexuální práce, protože užíváním tohoto termínu dochází k normalizaci prostitute. Místo toho navrhuje termíny jako sexuální otroctví a prostituované ženy, kterými chce zdůraznit aspekt mužského násilí v prostituci. (Peršak, Vermeulen 2014, 28; Havelková, Bellak-Hančilová 2014, 23-24). „*Prostituce a obchod se ženami představují násilí na ženách a základní porušování ženských lidských práv.*“ (EWL 2016).

Radikálně-kulturní feminismus pokládá prostituci za násilí na ženách, které je důsledkem strukturální nerovnosti žen a mužů ve všech oblastech života, jak bylo

uvedeno výše. Ženy jako skupina jsou strukturálně znevýhodněny v mnoha oblastech života (pracovní trh, sociální zabezpečení, respekt k jedinci: násilí, nižší hodnota žen ve společnosti, objektivizace, možnosti volby (Renzetti, Curran, 2005) a jedním z důsledků je jejich enormní nadreprezentace v prostituci v poměru k mužům, ať už se k ní uchylují samy, nebo jsou nuceny okolnostmi nebo jinými lidmi. Chápání prostituce jako volby (povolání nebo způsobu získání prostředků k obživě) a objektivita struktur, v nichž ženy jednají, je z pohledu radikálně-kulturního feminismu velmi problematické.

Struktury, v nichž dochází ke každé individuální volbě individuální ženy, nejsou objektivní, existující samy o sobě a umožňující stejně svobodnou volbu každému jedinci. Bourdieu je považuje za pevně zapsané v našich tělech a neměnné, tvrdí tedy, že volby, které každý den provádíme, nejsou vůbec svobodné a že je činíme na základě historického vědomí (Bourdieu, 1998).

V souvislosti s chudobou je třeba uvažovat pohlaví, rasu a původ, jak uvádějí Renzetti a Curran (2005: 289). Upozorňují především na skupinu matek samoživitelek, které jsou chudobou obzvláště zasaženy a ohroženy. S chudobou velmi úzce souvisí nezaměstnanost (2005: 289). Pro uvažování o chudobě a nezaměstnanosti v České republice lze využít stejné kategorie, avšak pouze pro zmapování / konceptualizaci problému. U nás je relevantní sledovat nezaměstnanost na prvním místě podle pohlaví a regionu. Z hlediska zjištění korelace nezaměstnanosti s prostitucí je však nutné ji sledovat podle pohlaví, po regionech a podle národnosti/etnické příslušnosti.

Český statistický úřad sleduje nezaměstnanost ekonomicky aktivní populace v České republice každý měsíc od začátku roku 1993. Obecná míra nezaměstnanosti se za sledované 23 roky a dva měsíce pohybovala mezi nejnižší hodnotou 3,6% v únoru 1996 po nejvyšší nezaměstnanost 9,3% v březnu 2000.¹⁵ Podíváme-li se však na vývoj nezaměstnanosti žen a mužů odděleně, zjistíme, že míra nezaměstnanosti žen za celé sledované období neklesla pod 4,4%¹⁶, nikdy nebyla nižší než míra nezaměstnanosti mužů a dokonce vždy nezaměstnanost mužů převyšovala o více než 1%. Čtyřikrát přesáhla hranici 11%, zatímco ve stejných měsících bylo nezaměstnaných mužů pod 8%¹⁷.

¹⁵ Za ekonomicky aktivní populaci jsou považováni zaměstnaní i nezaměstnaní lidé ve věku 15 – 64 let. Cit. z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-unor-2016> dne 3.4.2016

¹⁶ Zatímco historicky nejnižší nezaměstnanost mužů byla 2,97% v únoru 1996.

¹⁷ Nejvyšší nezaměstnanost mužů dosahovala 7,87% v únoru 2000. V absolutních číslech převýšil počet nezaměstnaných žen o téměř 29 tisíc počet nezaměstnaných mužů.

Míra nezaměstnanosti vysvětluje pouze část otázky chudoby, se kterou se potýkají ženy a na níž upozorňuje Organizace spojených národů jako na světově se rozšiřující problém feminizace chudoby. Dalšími tématy do debaty o chudobě jsou zdravotní a sociální pojištění, z nichž je hrazen jednak důchod, ale rovněž zdravotní péče v průběhu celého života. Nepojištěné osoby musí hradit vysoké částky za každé lékařské ošetření.

Ženy často nejsou pokládány za úplné osobnosti ve smyslu duševní a tělesné integrity, bývá na ně pohlíženo pouze skrze fyzické, které má sloužit jako prostředek k naplnění mužských potřeb. Tělo se stává objektem zájmu mužů. Vymizením duševní stránky osobnosti se ztrácí i vůle žen – mj. rozhodovat sama o sobě. To často vede ke zcela nelegitimním a násilným praktikám vykonávaným na ženách, jež pomocí kontroly, vylučování či zastrasování udržují ženy v podřízeném postavení.

Aby se podařilo tento systém změnit či napravit, musí být podniknuty kroky ve všech oblastech života, ve kterých nerovnosti existují, sexuální násilí je pak jednou z klíčových. *„Je-li naším cílem odstranit násilí vůči ženám, pak zákazy konkrétních praktik musí být doprovázeny politickými programy zaměřenými na nastolení a zajištění rovnosti mezi muži a ženami. Násilí na ženách – ať už nabývá jakékoli formy – vyplývá v posledku z nízké hodnoty, která je ženám přisuzována.“* (Renzetti, Curran: 2003, S. 376.). Je nutné, aby ženy získaly uznání stejné hodnoty, jaké se těší muži a aby mohly požívat stejných výhod, jaké jejich vysoká hodnota přináší mužům, teprve pak se stanou plnými členkami společnosti.

Catharine A. MacKinnon upozorňuje na to, že sexualita, tak jak je vyjadřována, je sociálním konstruktem mužské moci. Je utvářena „v podmínkách genderové nerovnosti, ale samotná tato sexualita je hnací silou nerovnosti mezi pohlavími“. „ (...) to, co se nazývá sexualitou, je dynamikou ovládnutí a kontroly, prostřednictvím které mužská dominance – v podobách, které mají širokou škálu od intimní po institucionální, od pohledu až po znásilnění – erotizuje lidi jako muže a ženy, jako identitu a rozkoš. Právě toto zabezpečuje mužskou nadvládu v podobě politického systému. Mužská sexuální touha se tak simultánně tvoří a zároveň se jí i slouží, přičemž nikdy není jednou a navždy uspokojená a zároveň je také romantizovaná, dokonce

Nezaměstnanost je Českým statistickým úřadem vyčíslována jednak pouze u žen (a mužů) v produktivním věku.

posvěcovaná, umocňovaná, prezentovaná jako přirozená, tím, že je údajně obsažená v samotném sexu.“ „Každý druh násilí na ženách – znásilnění, týrání, prostituce, sexuální zneužívání dětí, sexuální obtěžování – se sexualizuje (...).“ „Předpoklad, že ženy (...) ve skutečnosti chtějí to, co muži od nich chtějí, dělá mužské násilí vůči ženám v sexu neviditelným. Tento předpoklad dělá ze znásilnění sex.“¹⁸ (MacKinnon, 2001).

Kromě dopadů strukturálního znevýhodnění žen jako skupiny na realitu prostituce a osob v ní působících je srovnatelně důležité věnovat pozornost i dopadům znevýhodnění žen a dopadům prostituce na jednotlivé ženy, jejich individualitu a sebekonstrukci, čímž se podrobněji zabývám v kapitole XXX. *Feministická východiska*.

Chápání prostituce jako práce nebo jako násilí na ženách jsou na obecné úrovni dva základní feministické přístupy k fenoménu prostituce, které můžeme zaznamenat v odborných debatách od 70. let 20. století (ale lokálně i mnohem dříve¹⁹) do dneška a které se odrážejí v aktivistických programech a iniciativách. Rovněž v některých zemích představují teoretická východiska pro legislativní úpravy prostituce, které jsou však rozrůzněnější a ty základní a obvyklé představují v následující kapitole.

3.1.4. Právní úpravy prostituce

Dva základní teoretické feministické postoje, které zároveň slouží jako východiska existujících legislativních úprav prostituce, byly představeny v předcházející části práce. Nicméně nejde zdaleka o jediná východiska ani motivace

¹⁸ MacKinnon je kritizována za esencialistické chápání genderu jako neměnné kategorie. Jako aktivistka vystupující proti legalitě pornografie v USA je hojně kritizována za viktimizaci žen jako obětí pornoprůmyslu a upírání jejich vlastní subjektivitu. Český přehled této kritiky nabízí např. Lišková v ABC feminismu (2004).

¹⁹ Peršák a Vermeulen uvádějí, že ve Velké Británii došlo již po roce 1880 k zákazu prostituce na popud feministických skupin, které dlouhodobě upozorňovaly na neefektivitu regulačních zákonů v oblasti ochrany zdraví, nikoli pouze klientů, ale i zdraví žen nabízejících sexuální služby, které (i přes povinné zdravotní prohlídky) šířily pohlavně přenosné choroby. (Peršák, Vermeulen 2014).

právních úprav, v případě některých zemí dokonce vůbec nejsou mezi zohledňovanými cíli, proto zde v krátkosti uvádím tři základní a nejvíce rozšířené modely právních úprav prostituce. V některých zemích platí další legislativa, která vznikla kombinací zde uvedených modelů nebo s nimi souvisí jinak. V naprosté většině evropských zemí se setkáme s jednou ze tří nejčastějších právních úprav prostituce, kterými jsou regulace, kriminalizace nebo abolice. Abolice neznamená přímou právní úpravu prostituce, nicméně jako model „řešení“ v mnoha státech jsem ji mezi právní úpravy zařadila.

Bez ohledu na vymahatelnost práva obecně v zemi, o které pojednávám, i vymahatelnost konkrétního zákona upravujícího prostituci, je tento zákon pro každou zemi zcela zásadní a to především ze dvou důvodů, přičemž tím prvním je skutečnost, že právní úprava prostituce ovlivňuje charakteristiky trhu se sexuálními službami v dané zemi, druhý důvod pak Havelková uvádí jako vzdělávací roli práva a vysvětluje jej takto: *„To, jak se stát staví k prostituci, ale důležité je, protože se tím stát vyjadřuje zároveň ke vztahům mezi pohlavími (...) prostituce přispívá k chápání žen jako sexuálního objektu (...) Legalizace prostituce vytváří tzv. culture of prostitution, tedy celospolečenské kulturní prostředí, ve kterém jsou ženy vnímány jako koupitelný objekt.“* (Bellak-Hančilová, Havelková, 2014: 25).

3.1.4.1. Regulace

Regulace je pragmatický přístup k prostituci, jehož konkrétní aplikace se v jednotlivých zemích různí. Obecně regulační diskurz prostituci považuje za svobodnou volbu způsobu obživy, nikoli za institucionalizaci strukturálního násilí na ženách. Nabídku sexuálních služeb za úplatu pokládá za čistě smluvní vztah poskytovatel(ka) – klient(ka). Země vycházející z feministického východiska, že prostituce je práce, se zaměřují více na ochranu a prosazování práv sexuálních pracovnic (např. Německo). Země, které volí pragmatický přístup vycházející z argumentu, že prostituci nelze zakázat, lze ji tedy regulovat a řídit pomocí pravidel, stejně jako nabídku dalších služeb, se soustředí především na kontrolu (Rakousko) (Bellak-Hančilová, Havelková, 2014, R-R, 2013).

3.1.4.2. Kriminalizace

Státy, které volí přístup kriminalizační, především deklarují svůj zájem na ukončení prostituce. Země, které považují za hodnotu, která by měla být chráněna zákonem, morálku a veřejný pořádek, obvykle kriminalizují osoby poskytující sexuální služby. Pod kriminalizační přístup lze zařadit především státy upravující veřejnou morálku a veřejný pořádek zákazem nabídky anebo prodeje sexuálních služeb tvrzením, že jde o nemorální aktivitu, která je v rozporu s dobrými mravy a hodnotami státu, jež se většinou odvozují od tradičních, obvykle náboženských hodnot (zejména křesťanství a islámu). Tento přístup se v některé literatuře nazývá rovněž prohibiční a zastává ho kromě většiny států ve Spojených státech amerických i několik evropských zemí, mezi něž patří Polsko, Velká Británie nebo Rumunsko.

Druhou skupinou států, které zastávají kriminalizační přístup k prostituci jsou země, jejichž postoje jsou motivované radikálně-feministickým přístupem chápajícím prostituci jako násilí na ženách (viz kapitola XXX), který tvrdí že toto násilí je překážkou k dosažení genderové rovnosti (Bellak-Hančilová, Havelková, 2014: 51; EWL). Tímto legislativním přístupem jsou známy především země severní Evropy: Norsko, Švédsko, Island, k nimž se později přidaly a přidávají další státy jako Španělsko či Francie²⁰, které přechází od regulačního přístupu. Některé země pak tento přístup přebírají na základě postojů mezinárodních uskupení, především Organizace spojených národů a Evropské unie. Motivací této právní úpravy je ochrana žen před násilím. Bývá tak kritizována za vytváření obětí a odebírání subjektivity ženám.

3.1.4.3. Abolice

Abolici bych nazvala právním přístupem, spíše než právní úpravou, protože tento koncept se zaměřuje na řešení průvodních jevů spojených s prostitucí, ale prostituci samu o sobě neřeší. Považuje ji za sociálně patologický či jinak nežádoucí jev, který není možné odstranit. Prostituci tedy nekriminalizuje, ani ji nepovažuje za legální práci. Obvykle vytváří systém souvisejících zdravotnických a bezpečnostních

²⁰ Francie je poslední zemí, která se obrátila od regulačního přístupu ke kriminalizaci klientely (spolu se sociálními programy pro osoby, které chtějí ukončit poskytování sexuálních služeb) zákonem schváleným v dubnu 2016 po dvou a půl roční parlamentní diskuzi iniciované francouzskou levicí v návaznosti na prezidentskou kampaň Francoise Hollanda v roce 2012. http://www.lemonde.fr/societe/article/2016/04/06/prostitution-le-parlement-adopte-definitivement-la-penalisation-des-clients_4897216_3224.html Navštíveno dne 11.4.2016.

opatření. Tulešková uvádí, že tento model často předchází následné právní úpravě prostituce (2008). Aboliční přístup volí podle Havelkové většina zemí EU (2014).

3.1.5. Právní úpravy v Evropě

V návaznosti na uvedené feministické přístupy k prostituci jako k práci a jako k násilí na ženách představují dva modely reprezentující každý z přístupů.

3.1.5.1. Švédský model

Švédský aboliční model, jehož první verze byla s velkou podporou veřejnosti přijata v roce 1999 (Raymond, 2010)²¹, trestá nejen kuplířství, ale i každou poptávku, tedy klienty/ky a potenciální klienty/ky – pokutami a odnětím svobody. Důležité je, že prostituující osoby jsou jako oběti násilí dekriminlizovány a existují pro ně programy začleňování do společnosti.

Švédsko na již platném zákoně stále pracuje. Mimo vydávání dvouletých akčních plánů pro jeho prosazování v září 2012 zorganizovalo konferenci ženských organizací, na které se řešila otázka posílení abolicie. Jejím výsledkem je – Norskem inspirovaný - návrh rozšíření trestní odpovědnosti švédských občanů i za hranice. Švédsko nadále trvá na spojování prostituce s násilím na ženách a rozšiřuje jeho chápání i na pornografii. Mezi další opatření, které hodlá přijmout, je mj. rozšíření sexuální výchovy a větší angažovanost mužů v boji proti prostituci.²²

Kritizovat lze ovšem i tento model, především za jeho nízkou efektivnost, tedy nedostatečné prosazování zákona zapříčiněné především chybějícím vzděláváním policie a justice. I přesto se ve Švédsku podařilo mezi lety 1999 a 2008 snížit pouliční prostituci na polovinu, zatímco jiných druhů nepřibývalo.²³ 60 % identifikovaných obětí využilo nabízených sociálních programů k úspěšnému ukončení prostituce.²⁴ V současnosti se Švédsko potýká především s rostoucí poptávkou a nabídkou sexuálních služeb včetně pornografie, a to i dětské, na internetu. „*Internet se (...) stává nejrozšířenějším prostředkem, který lidem s takovými zájmy slouží nejen k předávání pornografie, ale dokonce i k vyhledávání sexuálních partnerů včetně dětí.*“²⁵ Hodnotící zpráva švédské vlády upozorňuje, že ke zvýšenému zájmu o zprostředkování prostituce

²¹ Raymond, J. Trafficking, Prostitution and the Sex Industry: The Nordic Legal Model. Portside. 2010.

²² <http://www.womenlobby.org/spip.php?article4087&lang=en>. EWL, 28. 9. 2012. Navštíveno dne 26. 1. 2013.

²³ Selected extracts of the Swedish government report SOU 2010:49: The Ban against the Purchase of Sexual Services. An evaluation 1999-2008. Swedish Institute. Stockholm. 2010. S. 8.

²⁴ http://justicewomen.com/cj_sweden.html. Women's justice center. Navštíveno dne 26. 1. 2013.

²⁵ Fox: 1998 In Renzetti, C. M., Curran, D. J. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. S. 369.

po internetu nedošlo v důsledku kriminalizace poptávky. Podobně se totiž zvýšila i v okolních zemích.²⁶

Kromě nedostatečné osvěty odborníků/ic i široké veřejnosti považují za problematickou především apriorní konstrukci všech prostitutek jako obětí násilí. Ačkoliv se toto východisko zdá být nejefektivnějším pro potírání prostituce, v individuálních případech má často velmi negativní dopady na psychické zdraví prostitutek, jemuž sekundární viktimizace ze strany společnosti, policie a následná (re-)konstrukce sebe sama jako oběti neprospívá ani ve vztahu k sobě, ani v komunikaci se světem. Hrabětová tvrdí, že „*Oběti obchodu se ženami ve většině případů zažívají i sekundární rány, které mají čistě psychologickou podstatu a projevují se pocity nespravedlnosti, nedůstojnosti a izolace.*“ (Hrabětová, 2009).²⁷ Na druhou stranu potenciálním obětem prostituce by to mohlo nabízet minimální jistotu pomoci a zákonné ochrany v případě, že budou nuceny do prostituce vstoupit.

3.1.5.2. Nizozemský model

Nizozemí zvolilo přístup k prostituci z druhého feministického východiska, kterým je chápání prostituce jako práce. Zákonná úprava je regulace, od níž Nizozemí očekává snížení trestné činnosti související s prostitucí v oblasti obchodu s lidmi a nucené prostituce. Neméně důležitým cílem zákona je kontrola konsenzuální prostituce a zajištění lepších pracovních podmínek v oblasti zdraví, bezpečnosti a ochrana lidských práv (Havelková, Hančilová, 2014: 58). Motivací pro přípravu zákona bylo zamezení nelegální prostituce, od něhož si Nizozemí slibovalo ukončení obchodu se ženami. Zajímavým aspektem, na který upozorňuje Havelková, je, že „*politická diskuse vycházela především z předpokladu, že ženy vhání do prostituce chudoba, a nebrala v potaz stranu poptávky (jedinou výjimkou byly levicové strany)*“ (Outshoom in Hančilová, Havelková, 2014: 58). Kritika tohoto modelu spočívá především ve skutečnosti, že většina žen se nerozhodla svoji činnost legalizovat. (Havelková, Hančilová, 2014: 59). Muroňová dále upozorňuje na potenciálně nebezpečnou evidenci prostitutek (hrozící únikem dat), jež podporuje rozkvět kuplířství (Muroňová, 2006). Studie, kterou uvádí Havelková, upozorňuje na nebezpečí malé flexibility v odhalování a řešení případů nucené prostituce, vzhledem k tomu, že v Nizozemí není funkční

²⁶ Selected extracts of the Swedish government report SOU 2010:49: The Ban against the Purchase of Sexual Services. An evaluation 1999-2008. Swedish Institute. Stockholm. 2010. S. 8.

²⁷ Hrabětová, J. Psychologie oběti. In *Littera Scripta*, 2009, roč. 2, č. 1. S. 143.

úřední aparát, schopný vykonávat kontroly (Hančilová, Havelková, 2014: 61). Rovněž venkovní zóny tolerance existující v Nizozemí od 90. let byly v posledních letech ve městech zavřeny (R-R, 2013: 36).

3.1.6. Právní řešení prostituce v České republice

V současnosti není v České republice žádná právní úprava, která by celistvě upravovala prostituci na celorepublikové úrovni. Na národní úrovni zahrnuje ustanovení o prostituci pouze trestní zákoník, podle něhož je zakázána prostituce ohrožující mravní vývoj dětí a nucená prostituce. Ostatní formy prostituce jsou regulovány obecními vyhláškami, popřípadě vůbec. (Havelková, Bellak-Hančilová 2014, 10).

Oficiální pozici České republiky tedy lze hledat v mezinárodních úmluvách, jichž je náš stát signatářem. Jde mj. o *Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi* (ratifikace v roce 2000) a *Úmluvu o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob* (ratifikace v roce 1958). Mimo dalších závazků v boji proti organizovanému zločinu a obchodu s lidmi, druhá jmenovaná úmluva zakazuje legalizovat a regulovat prostituci, která, jak upozorňují neziskové organizace, s prostitucí úzce souvisí²⁸. V roce 2004 (a znovu v roce 2005) vláda v zájmu přijetí regulačního zákona o prostituci navrhla úmluvu vypovědět. I přes existenci směrnice EU, která členskými státy ukládá přijmout „odrazující opatření a opatření na snížení poptávky“²⁹ jako nezbytnou součást strategie potírání obchodu s lidmi, i přes dostupnost nových studií dokládajících růst (nebo neprokazujících pokles) obchodu s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování v zemích, kde je prostituce legální. *Studie holandské policie z roku 2008 odhadla 50 až 90 % nedobrovolných pracovníků legálních veřejných domů a report německé policie uvedl zvýšení počtu vyšetřování obchodu s lidmi do sexbyznysu o 70 %*.³⁰

²⁸ La Strada: Obchodování se ženami a nucená prostituce. Podklady pro prevenční lekce.

²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí. Brusel. 2011. S. 5.

³⁰ The effects of different legislative approaches to prostitution on trafficking for sexual exploitation. EWL. Brusel. S. 3.

3.1.6.1. Přehled návrhů zákona o prostituci předložených po roce 2004 *Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a definice prostituce v nich uvedené:*

Některé dosavadní návrhy právní úpravy

2000: Návrh zastupitelstva hl. m. Prahy

Na zdravotní prohlídky by musely prostitutky podle návrhu chodit každý měsíc. Oprávnění úřadu by platilo rok s možností prodloužení. Na vyžádání zákazníka a v případě kontroly by musely předložit průkaz, na kterém by byla fotografie, razítko lékaře a informace úřadu. Prostituce by byla možná pouze ve veřejných domech nebo u zákazníka. Pouliční nabízení sexuálních služeb by bylo zakázáno, pokud by obec neudělala výjimku vyhláškou. Provozovatel veřejného domu by musel mít povolení obecního úřadu, které by bylo platné pět let. Na povolení by nebyl právní nárok, nebyla by to živnost. Za překročení zákona by mohly úřady uložit pokutu do 15.000 korun. Pokud by někdo provozoval prostituci bez oprávnění, hrozil by mu až padesátitisícový postih. Za provozování veřejného domu bez povolení by mohla pokuta dosáhnout až dvou milionů korun.

2005: Návrh vlády

Prostitutky a prostituti by museli absolvovat pravidelné lékařské prohlídky, museli by platit pojistné a samozřejmě také daně. Pokud by lékař u vyšetřovaných zjistil nakažlivou chorobu, musel by o ní informovat obecní úřad, jinak by mu hrozila pokuta až 50 tisíc korun. Zákon povoloval policejní provokaci. Vyšetřovatelé podle něj mohli předstírat zájem o erotické služby, aby mohli později případně prokázat, že prostitutka neměla řádná osvědčení.

2010: Návrh zastupitelstva hl. m. Prahy

Základní pravidla návrhu: prostituce nad 18 let, zdravotní způsobilost, bezúhonnost, úřadem vydané povolení na jeden rok, licence pro provozovatele veřejných domů na pět let a milionové pokuty.

2010: Návrh ministerstva vnitra

Cílem navrhované právní úpravy je oddělit legální a nelegální prostituci a minimalizovat počet osob, které jsou k prostituci nuceny násilím, zakázat vykonávání prostituce osobám mladším 18 let, stanovit pravidla pro provozování prostituce na veřejně přístupných místech a

v objektech a místech k tomu určených, omezit pravidelnými zdravotními prohlídkami osob

vykonávajících prostituci riziko šíření pohlavně přenosných chorob, eliminovat případy narušování veřejného pořádku a vytvořit možnost postihu osob, které budou jednat v rozporu s navrhovaným zákonem. Navrhovaný zákon by dal obcím s rozšířenou působností pravomoc udělovat osobám, které chtějí vykonávat prostituci a splňují zákonem stanovené podmínky, průkazy opravňující k vykonávání prostituce, dále by stanovovaly veřejně přístupná místa, na nichž smí držitel průkazu prostituci nabízet, obce by určovaly podmínky nabízení prostituce a udělovaly povolení pro zařízení určených k vykonávání prostituce, která by nesměla stát v blízkosti škol, dětských hřišť a církevních budov. (CEVRO 2010)

3.1.6.2. Hlavní město Praha

Tato práce se zabývá postojem Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci. Odlišnost situace v Praze se odráží v postojích magistrátu a může se promítnout i do navrhovaných řešení regulace. Je tedy třeba vzít na vědomí otázku adekvátně zvoleného postupu, a zda je plánovaný regulační zákon opravdu vhodným prostředkem pro celou ČR.

Magistrát hlavního města Prahy je krajský úřad pro kraj HMP s 1 246 176 obyvateli/kami. Pro přípravu návrhu zákona o regulaci prostituce zřídil dočasnou pracovní skupinu a jako odpovědného radního pověřil Mgr. Lukáše Manhartu, jinak člena hospodářské sekce Rady hl. města Prahy odpovídajícího za oblasti legislativy, transparentní veřejné správy a sportu³¹.

„K úpravě regulace prostituce se pravidelně od března 2012 scházela pracovní skupina složená ze zaměstnanců pražského magistrátu, policistů, ale i externích odborníků na danou problematiku. Výstupem pracovní skupiny je návrh zákona upravující regulaci prostituce a podmínky jejího provozování, podmínky provozování zařízení, v nichž může být provozována prostituce, jakož i působnost veřejné správy v oblasti regulace prostituce.“³²

³¹ Zdroj: http://www.praha.eu/public/b6/ba/96/1608195_427716_Pusobnost_RHMP.pdf - [cit. 8. 5. 2016]

³² Zdroj: 14 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

Detailně jsou návrhy zákona předkládané hlavním městem rozebírány v analytické části práce.

4. Metodologická část

4.1. Zaměření výzkumu, cíle práce

Analýza článků tiskového servisu portálu hlavního města Prahy www.praha.eu se zaměřuje na zjištění postojů Magistrátu hlavního města Prahy k prostituci, na prezentaci názorů a zájmů magistrátu a na zmapování argumentace, které využívá pro informování veřejnosti o proběhlých i chystaných krocích s důrazem na návrhy zákona, jejichž předkladatelem byl Magistrát hl. města Prahy. Cílem práce je zodpovědět výzkumnou otázku, na základě provedené analýzy.

4.2. Výzkumná otázka

Jaký je postoj Magistrátu hlavního města Prahy k problematice prostituce a dochází k jeho proměně v čase za posledních deset let?

4.3. Feministický výzkum

Z hlediska zkoumání obsahů mediálních sdělení majících vliv na veřejné mínění, kterými se rovněž v analytické části zabývám, považuji za důležité zkoumat, komu je v těchto sděleních dán hlas a komu nikoli, protože „mít hlas znamená být člověkem. Mít co říct znamená být konkrétní osobou“ (Gilligan, 2001: 17-18). Sleduji

také, zda se v tiskových zprávách a rozhovorech lidé vůbec vyskytují, a jací lidé to jsou. Ke zkoumání postojů pražského magistrátu k problematice prostituce v Praze a návrhů jejího řešení přistupuji jako ke složitému sociálnímu fenoménu se silným genderovým aspektem. Čímž nemyslím pouze skutečnost, že je v prostituci nepoměrně více žen v rolích nabízejících sexuální služby a nepoměrně více mužů tyto služby poptávajících a kupujících, ale i prostřednictvím této práce bych chtěla upozornit na strukturální nerovnosti, které se skrývají za kvantifikací osob ve zmíněných rolích. Zajímá mě rovněž, zda i pražský magistrát tyto nerovnosti vnímá, podporuje či prohlubuje, nebo vyvrací či dokonce proti nim bojuje.

Mezi feministické výzkumy by se tato práce mohla zařadit zamýšleným aspektem aktivismu v oblasti diskuze o „tabuizovaných“ či „kontroverzních“ tématech (Reinharz, 1992) a upozorněním na existenci marginalizované skupiny žen, a to i přestože nevyužívá nejefektivnějšího způsobu - empowermentu (Ramazanoglu, Holland, 2004), prostřednictvím možnosti dát hlas konkrétním ženám z této skupiny.

Ramazanoglu uvádí otázku ujasnění si vlastní lokace i pozicionality jako nedílnou součást procesu přípravy výzkumu související již se stanovením relevantní výzkumné otázky, podle níž lze teprve vybrat vhodnou teorii. Otázka, proč chceme zkoumat daný problém, nám zároveň otevírá prostor ptát se po ontologickém zakotvení výzkumu, tedy po našem vlastním chápání podstaty studované skutečnosti. Každý výzkumný projekt totiž od počátku explicitně nebo implicitně nese badatelovy/badatelčiny hodnoty v teoretických východiscích, ontologii i epistemologii (Ramazanoglu, 2002: 149).

4.4. Etika výzkumu

Kvalitativní výzkum přináší velkou míru subjektivity, se kterou je třeba pracovat vědomě. Vzhledem k tomu, že budou analyzována neinteraktivní data, je nutné s nimi zacházet tak, aby nedocházelo k vědomé ani nevědomé manipulaci s nimi, vytrhávání z kontextu, dezinterpretaci či jinému zkreslování, za vědomí neoddiskutovatelné subjektivity při provádění analýzy a interpretace.

Ch. T. Mohanty kritizuje bílé feministky ze Západu za přístup k ženám ze třetího světa, který je často značně kolonialistický. (1991). V kontextu této práce lze kolonialistický přístup vztáhnout k ženám migrantkám, které do ČR a zejména Prahy přicházejí ať už dobrovolně za výdělkem, nebo protože se staly obětí obchodu s lidmi. Nelze k nim však přistupovat jako k homogenní skupině obětí a kromě vytváření falešných obrazů o takových ženách ještě potenciálně přispívají k jejich sekundární viktimizaci. Citlivý přístup k ženám či zprostředkovaným datům o nich a snaha o stereotypy nezatíženou analýzu informací je výchozím předpokladem této práce.³³ Kolonialistický přístup lze vztáhnout i k lidskoprávním východiskům možnosti chápání prostituce, je tedy třeba mít na paměti, že tento koncept chápání lidských práv vychází z tradice západní kultury.

³³ Zde považuji za vhodné podotknout, že kromě vlastní snahy o oproštění se od kolonialistického přístupu k ženám pokládám za důležité sledovat obsah analyzovaných sdělení, zda se v nich takové tendence projevují či nikoli.

Motivace k vytvoření diplomové práce na téma přístupu pražského magistrátu k prostituci vysvětluji dále, teoretická východiska jsou zevrubně rozebrána v předcházející - teoretické části práce.

4.5. Lokace a pozicionalita

Feministické badatelky upozorňují na častý skrytý problém výzkumných projektů, které neodkrývají pozadí, postoje a motivace jejich autorů/ek. Přitom právě naší osobní historií jsou často ovlivněna vědecká východiska, motivace ke zkoumání dané oblasti a rovněž přístup ke zkoumanému, a tedy i soudy či závěry, které vědomě či nevědomě činíme. (M. Kolářová, 2008, Ramazanoglu, 2002).

Svůj výzkum realizuji jako bílá, vysokoškolsky vzdělaná žena, která se narodila a vyrostla v České republice, z menšího města se přestěhovala do Prahy za studiem a pracovními příležitostmi, čemuž předcházelo zahraniční studium v délce roku a půl. Mé postoje a směřování nezanedbatelným způsobem ovlivnilo mnohaleté působení v neziskovém sektoru, kde se aktivně věnuji především výchově a volnočasovým aktivitám mládeže. Můj zájem o neziskový sektor jako celek mě přivedl i k lidskoprávním otázkám a organizacím, které se jim systematicky věnují v ČR i v zahraničí a o jejichž činnosti se dlouhodobě zajímám. Proto mám kladný vztah k aktivismu, nicméně se mezi lidskoprávní ani feministické aktivistky neřadím. Vždy se zajímám také o východiska aktivistických iniciativ, která jsou dle mého názoru do značné míry teoretická, a tak zejména v případě feminismu považuji za téměř nemožné a nevhodné oddělit zcela aktivismus od akademické práce. Jak jsem uvedla v teoretické

části práce, má osobní východiska chápání prostituce jsou lidskoprávní a feministická, nepřikláním se absolutně k přístupu prostituce jako práce, ani k přístupu prostituce jako násilí na ženách, přestože na úplném počátku jsem k této práci přistupovala z druhé zmíněné pozice. Mou hlavní motivací bylo toto téma „zmapovat“, jelikož jsem měla pocit, že veřejná debata není dostatečně obsáhlá a kvalitní, k čemuž mě jako úplnou outsiderku přivedla kromě genderových studií i skutečnost, že bydlím v centru Prahy, jehož obyvatelé a obyvatelky se s prostitucí setkávají denně v ulicích, rovněž v médiích, která o těchto lokalitách a prostituci mluví, v neposlední řadě pak ve volebních programech stran, ze kterých – stejně jako já – vybírají své zástupce a zástupkyně do zastupitelstev, či na různých akcích a happeninzích, (ať už jde např. o výstavu nebo „testovací“ sanitku organizace Rozkoš bez rizika). Zajímalo mě, co se v oblasti prostituce a její úpravy v Praze skutečně děje, proč to (zdánlivě) neodpovídá vývoji v dalších evropských zemích, jako např. ve Francii či na severu Evropy, jaké jsou příčiny prostituce a jak ji lze „řešit“. Považuji za důležité zde uvést, že cíl zmapování byl pro mě osobně rozhodně splněn, a jak jsem s pokračujícím studiem získávala nové informace, měnilo se mé chápání problematiky, které se prohloubilo, a zároveň s tím jsem postupně opouštěla vyhraněný názor, který se ukázal jako nedostatečně podložený znalostmi. Podrobné studium pro mě také otevřelo mnoho nových témat a poukázalo na další bílá místa ve vědomostech. Nyní již ale k výzkumu konkrétně.

4.6. Metodologie

Tato práce je věnována tématu postojů pražského magistrátu k prostituci, jejich zkoumání proto představuje nejdůležitější část. Na následujících stranách je popsána metodologie, způsob teoretického ukotvení a průběh výzkumu, teprve poté jsou představeny samotné výsledky analýzy.

4.7. Volba metody a přístupu

Vzhledem k výzkumné otázce a formě zkoumaného materiálu textové podoby, kterým jsou tiskové zprávy, bylo za vhodnou metodu zkoumání vybráno kritické čtení analýzy diskurzu, jež bude využito k diskutování jednotlivých částí problematiky prostituce. Prostřednictvím kritického čtení vymezím jednotlivé kategorie, které jsou definovány v rámci normativního diskurzu, který se odráží ve zpracovávaných textech. Tyto kategorie budu dále diskutovat, hodnotit a dekonstruovat jejich hegemonní ideologické prvky přítomné v jazyce. Tato metoda je v práci použita, neboť skrze ni budu diskutovat dominantní diskurzy a mocenské pozice a odrývat významy, které by jinak zůstaly skryty, a jsou součástí přístupu magistrátu k prostituci. (Fairclough, 1992, Hall, 1997).

Studium sociální reality touto metodou je založeno na segmentaci a kódování a podle Brymana představuje nejpoužívanější analytický postup (2004: 553-556). S ohledem na rozsah vstupních dat je použita kvalitativně se zaměřením na obsahy sdělení a diskurzivní konstrukce tak, aby mohla být zodpovězena výzkumná otázka s důrazem na význam sdělení. Kvantitativní analýzu jsem využila pouze okrajově – pro určení stěžejních témat z hlediska jejich opakování (popřípadě neopakování).

4.7.1. Výběr vzorku a sběr dat

Výběr vzorku kvalitativního výzkumu je řízen potřebou porozumění určité sociální realitě, kdy se obvykle sbírá „*mnoho informací o velmi malém počtu jedinců*“ (Disman, 2007: 286).

Z hlediska výzkumné otázky považuji za přínosné analyzovat články tiskového servisu portálu praha.eu, který je oficiální internetovou stránkou Magistrátu HMP. Časopis *Listy hlavního města Prahy*, který původně magistrát vydával, a byl určen všem obyvatelům/kám města, od roku 2011 nevychází. Magistrát se od té doby soustřeďuje na internetovou komunikaci s veřejností a podporuje pouze časopis *Pražský senior*, který je však tematicky zaměřený s ohledem na cílovou skupinu. *Informační bulletin* vydávaný magistrátem informuje o struktuře magistrátu a slouží spíše jako telefonní seznam. Přehled o veškeré komunikaci magistrátu s veřejností a sdělovacími prostředky lze tedy získat pouze z tiskového servisu. Využití elektronického tiskového servisu včetně archivu jsem zvolila jednak z důvodu rozšířenosti využití internetových zdrojů informací a médií širokou veřejností, ale také díky přístupnosti archivu tiskového servisu a snadné manipulaci s ním. Všechny články jsou zde dohledatelné několik let zpětně, nejsou odstraňovány a často jsou citována nebo přejímána dalším zpravodajstvím. Nevýhodou, které si je magistrát vědom, je pak nedostupnost pro lidi, kteří nemají počítač a připojení k internetu. Toto řeší právě vydáváním časopisu *Pražský senior*.

Článků se objevuje velké množství, proto považuji za nezbytné vymezit období pro výběr materiálu k analýze, který se vztahuje ke všem snahám o legislativní úpravu prostituce magistrátem, k nimž jsou dostupné informace v elektronickém tiskovém servisu. První návrh zákona byl předložen v roce 2005. Články k němu se vztahující (datují již do roku 2003, který je významný kromě počátku přípravy výše zmíněného návrhu rovněž blízcím se vstupem ČR do EU), tak představují počátek časové osy analyzovaných dat, její konec je dán rokem 2015. Nicméně v letech 2011 a 2015 tiskový servis vydal pouze po dvou krátkých článcích, hlavní část analyzovaného materiálu tedy pochází zejména ze dvou období: 2003 – 2010 a 2012 – 2014. Uvedená dvě období souvisí s celkovou aktivitou pražského magistrátu v oblasti přípravy a prosazování vyhlášek i zákonů upravujících prostituci. Rozhodným kritériem výběru je pak tematická návaznost na výzkumnou otázku. Vyhledáváním dle klíčových slov „prostituce“ a „prostituce Praha“ byl získán vzorek celkem 39 článků za období od nejstaršího článku ze dne 9.9.2003 po nejmladší z 15.4.2015. Jejich seznam je uveden v použité literatuře.

4.7.2. Kódování

Kódování je způsob propojení dat s našimi předpoklady o nich, nabízí různé způsoby třídění, organizace a interpretace. Spojuje různé segmenty dat, ze kterých badatel/ka vytváří kategorie nesoucí určitý společný znak. Tyto fragmenty se spojují v myšlenky a koncepty, které poté odkrývají nové otázky. Kódy jsou „*nástroje myšlení*“ (Coffey, 1996).

Kódování by podle Strausse mělo posunout zkoumaný problém směrem k jeho interpretaci. Jak uvádí Coffey, posun od kódování k interpretaci znamená přeměnu okódovaných dat ve smysluplná data. Delamont doporučuje v kódech a kategoriích hledat vzory, témata, pravidelnosti, ale i kontrasty, paradoxy a výjimky. To znamená posun k zobecnění a teoretizaci dat. Uspořádané vztahy mezi kódy a koncepty jsou východiskem pro reflexi a tvorbu teorií z kvalitativních dat (Coffey, 1996: 48).

Správné okódování studovaného materiálu má pro dobře provedenou analýzu zcela zásadní význam, jak vyplývá z výše uvedeného. Na následujících řádcích tedy uvádím svůj postup kódování.

Články z tiskového servisu MHP jsem kódovala podle postupů otevřeného kódování na řádcích, v odstavcích původního textu, případně mnou vytvořených segmentech označených přímo v textu (odkazy viz ppt). Do volného prostoru za text jsem uváděla popisné a odděleně také interpretativní kódy ke každému segmentu a do volného prostoru před text jsem doplňovala svoje poznámky a případné strukturní kódy. Poté jsem všechny kódy přenesla do kódovací tabulky a kvantifikovala opakování. Třetím krokem bylo rozčlenění kódů po tématech, k nimž se vztahovaly, a jež jsem získala z častého opakování stejné nebo velmi podobné informace, kterou jsem generalizovala pouze natolik, aby informace zůstala zachována, ale bylo možné kód spojit s dalším souvisejícím kódem (např. časté zmínky ulic Rytířské, Perlové a Ve Smečkách jsem podřadila pod téma „místní určení“). K tomuto kroku jsem využila barevné značení, díky němuž byly patrné dosud nezařazené kódy. Některé kódy jsem označila více barvami, protože se dle mého úsudku řadily k více tématům, což mi pomohlo při následném kroku. Zařazením kódů jsem získala celkem jedenáct tematických okruhů o různé míře konkrétnosti / abstraktnosti. Následně jsem mezi tematickými okruhy hledala vazby, souvislosti, pojmy obecnější zastřešující další konkrétní, k čemuž posloužilo také vícebarevné značení kódů, které poukázalo na související kódy. Jedenáct témat jsem na základě vnitřních souvislostí rozdělila do čtyř obecných kategorií, které podle mého názoru odkrývají oblasti zájmu pražského magistrátu a pro analýzu jsou velmi dobře použitelné. Toto rozdělení koresponduje s funkcemi jednotlivých (kódovaných) segmentů v analyzovaných textech. Z tohoto důvodu i zde uvedeným způsobem strukturuji kapitoly analytické části, v nichž popisují a vysvětlují z témat vytvořené kategorie.

Díky otevřenému kódování můžeme odhadovat různé aspekty, důsledky, vztahy fenoménů a rovněž můžeme zkoumat jejich příčiny a podmínky (Coffey, 1996). Proto je vhodné podívat se na výzkumnou otázku a relevanci vytvořených kategorií vzhledem k ní.

5. Analytická část

V této části práce představuji výsledky analýzy dat tak, jak jsem ji popsala výše. Analýzou článků z tiskového servisu portálu www.praha.eu jsem získala následující čtyři kategorie, které v samostatných kapitolách popisují a vysvětlují a uvádím rovněž jejich časový vývoj. Analytické kategorie jsou seřazeny tak, jak na sebe logicky navazují, a uvádím je v následujícím pořadí: definice prostituce, prostituce jako problém, potřeby a cíle, podpora a represe.

Následně se zaměřuji na zodpovězení výzkumné otázky, tedy jaký je postoj pražského magistrátu k problematice prostituce a jak se proměňuje v čase. Kromě témat, která se v analyzovaném materiálu vyskytovala, a na jejichž podkladě byly vytvořeny kategorie analýzy, se rovněž zamýšlím nad tématy, která v textech chybí. Protože neexistují žádná objektivní kritéria či povinný obsah tiskových zpráv, chybějící témata komentuji z hlediska feministického chápání prostituce, tak jak je uvedeno v teoretické části práce.

5.1. Definice prostituce a aktérek

První kategorie, kterou jsem provedenou analýzou získala, je kategorie definice prostituce. Definice prostituce se v různě detailní a bohaté formě objevuje téměř v každém článku z důvodu, že čtenáře/ky uvádí do kontextu sdělení, které bude následovat, proto je kategorií pro stavbu článků výchozí a nezbytnou. Jednotlivé definice podle své obsažnosti odkazují zejména na činnost prostituce a na její aktérky a aktéry. Podle obsahového rozdělení jsem rozčlenila i následující text na dvě podkapitoly: definice prostituce; aktérky a aktéři prostituce.

Pro pochopení postojů Magistrátu hl. m. Prahy k prostituci je zásadní zjistit, jakým způsobem magistrát definuje samotný jev prostituce a jak jej představuje veřejnosti, kdo jsou podle něj aktérky a aktéři, jak kromě osob v prostituci vnímá klientelu a časový vývoj tohoto fenoménu. Zjišťuji, o kom magistrát mluví, tedy komu věnuje pozornost, také sleduji, kdo dostává prostor a možnost se vyjádřit, protože ten/ta určuje, o kom se bude mluvit a o kom nikoli. Proto se zamýšlím nad tím, o kom se nemluví, a hledám důvody. Aktérkám a aktérům prostituce je věnována druhá část této kapitoly, která následuje po uvedení definic prostituce jako jevu. Definice nesledují

odděleně, ale v časovém kontextu zjišťuji, zda dochází k proměnám toho, co Magistrát hl. města Prahy rozumí pod pojmem prostituce.

5.1.1. Definice prostituce

V analyzovaném materiálu jsem dekodovala dva typy definic prostituce. První typ je definice, kterou magistrát přímo jako definici deklaruje, případně uvádí, že jde o definici, která by měla být prosazena v budoucím zákoně, jde tedy o normativní výklad chápání prostituce. Obvykle jsou tyto definice uvedeny v tiskových zprávách i rozhovorech, v nichž se mluví o zájmu či snaze magistrátu o prosazení zákona, případně vyhlášky upravující prostituci. Druhým typem jsou definice charakterizující prostituci v určitém společenském kontextu, jim se věnuji následně.

Definice prostituce se v analyzovaných textech objevily nejdříve na přelomu let 2007 a 2008, což souvisí se skutečností, že 1. 1. 2008 vešla v platnost obecně závazná vyhláška zakazující nabízení a poskytování sexuálních služeb na veřejných prostranstvích na celém území Prahy³⁴. První definice prostituci považuje za úplatnou službu, která vede k uspokojování sexuálních potřeb při fyzickém kontaktu dvou osob, a zní: *„Prostitucí se rozumí úplatné poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb, pokud přitom dochází k přímému fyzickému kontaktu*

³⁴ Zdroj: 23 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

mezi osobou, která tyto služby poskytuje, a osobou, která jich využívá.“³⁵ Z textu jednoznačně nevyplývá, zda je autorem této definice Magistrát hl. města Prahy nebo Ministerstvo vnitra, jehož definici *nabídky* sexuálních služeb tisková zpráva rovněž uvádí. Tato definice je podrobněji komentována v kapitole 2.X.X *Definice prostituce* teoretické části práce. Až na normativní pojetí sexuálních potřeb by bylo možné ji zařadit ke směru, který považuje prostituci za legální práci a osoby za profesionálky/ly poskytující služby (Srov. Bellak-Hančilová, Havelková, 2014). Magistrát ji ale využil k popisu opaku, tedy nelegální činnosti, kterou od počátku roku 2008 vyhláškou zakazuje na veřejných prostranstvích. Zmíněná vyhláška pak byla podle magistrátu vydána na základě rozsudku Ústavního soudu, který prostituci považuje za nemorální aktivitu:

*„Soud konstatoval, že nabízení a poskytování sexuálních služeb je natolik závažným zásahem do veřejného pořádku a veřejné mravnosti, že nelze na obcích požadovat, aby strpěly na svých veřejných prostranstvích tyto činnosti, které ohrožují dobré mravy obecně a mravní výchovu dětí a mládeže zvláště.“*³⁶

Úkolem Ústavního soudu: *„je zejména chránit ústavnost, základní práva a svobody vyplývající z Ústavy, Listiny základních práv a svobod a dalších ústavních zákonů České republiky a garantovat ústavní charakter výkonu státní moci.“*³⁷ Soud vyhodnotil zásah do veřejného pořádku a veřejné mravnosti jako dostatečný důvod pro zákaz činnosti. Jak uvádím v předchozím odstavci, prostituci některé směry pokládají za práci, proto zákaz jejího výkonu může být chápán jako rozpor s právem na svobodný výběr povolání či s právem na práci. Protože právo na práci je v hierarchii práv výše než veřejný pořádek (jako hospodářské právo figuruje v Listině základních práv a svobod), usuzuji, že Ústavní soud nezhodnotil možnost výkladu prostituce jako práce. Rozhodl v normativním rámci tradiční androcentrické morálky a patriarchální organizace státu, jíž jako součást maskulinních institucí slouží ku prospěchu (Srov. Bourdieu, 2000, Connell, 1990)³⁸.

Z výše uvedených možností výkladu definice prostituce, které lze chápat i protichůdně, dal magistrát přednost institucionálně zaručenému výkladu. Své rozhodnutí (zákaz) zaštiťuje kromě autority Ústavního soudu postojem další významné

³⁵ Zdroj: 23 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

³⁶ Zdroj: 23 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

³⁷ Zdroj: www.usoud.cz – [cit. 1.6.2016]

³⁸ To se nezmění ani skutečností, že součástí Ústavního soudu jsou v současnosti dvě soudkyně.

instituce a autority - Ministerstva vnitra, protože chce obhájit neakceptovatelnost ohrožení dobrých mravů obecně, zřejmě tím myšleno celé (pražské) společnosti. Aby bylo zcela jasné, co vše zahrnuje zakázané jednání, (proti němuž lze zasáhnout), uvádí magistrát i definici *nabídky* prostituce: „Podle Ministerstva vnitra, resp. jím zpracovaného vzoru vyhlášky k této problematice, spočívá nabízení sexuálních služeb v podání ústní, zvukové, písemné, obrazové informace nebo nabízení této služby různými posunky a pohyby těla, jakož i odhalováním intimních částí těla.“³⁹ Žádná tisková zpráva však již nedodává, že vzor vyhlášky Ministerstva vnitra zahrnuje kromě zákazu nabízení a poskytnutí rovněž zákaz využití sexuálních služeb na veřejných prostranstvích. Možnost zákazu využití sexuálních služeb diskutuji v následující kapitole 3.X.X. *Prostituce jako problém - xxxx*.

O necelé dva měsíce později (v lednu 2008) náměstek primátora Blažek k prostituci konstatuje, že: „Prostituci je třeba považovat za jev ze společenského, mravního, lidského i zdravotního hlediska nežádoucí, idea jejího úplného vymýcení se ale ukázala jako nereálná.“⁴⁰ Prostituce je tedy považována za špatnou nejen z hlediska mravnostního pro celou společnost a zejména děti, dále z hlediska narušování veřejného pořádku, v Praze navíc představuje nežádoucí zdravotní riziko, kterého se město nemůže zbavit úplně. Z těchto důvodů chce magistrát zvolit jiný přístup, než zákaz (plánovaný ještě v předcházejícím měsíci). V září 2010 pak náměstek Blažek plánuje předložit zastupitelstvu návrh zákona o regulaci prostituce⁴¹, který předpokládá, že „provozování prostituce a zařízení k provozování prostituce budou legálním podnikáním na základě jiného než živnostenského oprávnění podle § 2 odst. 2 písm. c) obchodního zákoníku se všemi právy ale i povinnostmi vztahujícími se i pro jiné podnikatele – povinnost platit pojištění, daň atd.“⁴²

Na rozpor, který se objevil mezi představovanými problémy a návrhem řešení, náměstek primátora odpovídá nabídnutím pragmatického argumentu. Pokud nelze prostituci zakázat, budeme ji regulovat: „Z historických zkušeností je jasné, že prostituci nelze vymýtit zákazy, lze ji pouze regulovat tak, aby nenarušovala veřejný pořádek, aby byla snížena míra zdravotních rizik (...)“⁴³ (Srov. Havelková, Bellak-Hančilová, 2014). Z tohoto přístupu je nicméně patrné, že Rada hlavního města Prahy nevychází

³⁹ Zdroj: 23 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁴⁰ Zdroj: 24 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁴¹ Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁴² Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁴³ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

z žádného dlouhodobého koncepčního plánu řešení prostituce vyjma *Programového prohlášení pro volební období 2006 – 2010*, kde je však problematika prostituce zařazena pod bezpečnostní politikou, proto předjímá zejména řešení bezpečnosti v ulicích⁴⁴. Dlouhodobou koncepci řešení prostituce Praha nemá (nebo v souladu s ní nevystupuje a neprezentuje ji), ani přestože odhlasovala již několikrát návrh zákona⁴⁵. To je podle mého názoru důvodem změn, které jsem zaznamenala v přístupu různých osob vyjadřujících se k prostituci na Magistrátu hl. města Prahy – zejména náměstka primátora R. Blažka zodpovědného za bezpečnost a legislativu za ODS⁴⁶, kterého později v řešení problematiky prostituce nahradil L. Manhart, radní pro legislativu a sport (TOP09)⁴⁷.

Po této změně na radnici se vrací i téma prostituce do tisku. V roce 2012 se radní Manhart vyjádřil, že: „*Cílem zákona je definovat prostituci jako dobrovolné poskytování sexuálních služeb za úplatu fyzickou osobou směřujících k uspokojování sexuálních potřeb, přičemž provozováním prostituce se rozumí výkon prostituce, jakož i nabízení prostituce osobou, která ji má vykonávat.*“⁴⁸ O necelý rok později (v roce 2013) se definice posouvá ještě více emancipačním směrem k jejímu chápání jako práce, konkrétně jako podnikání: „*Dobrovolné poskytování sexuálních služeb včetně jejich nabízení za úplatu fyzickou osobou směřujících k uspokojování sexuálních potřeb, pokud splňuje znaky podnikání*“⁴⁹.

První Manhartova definice je zaměřena na samostatný výkon činnosti včetně nabídky, a přestože je její znění velmi blízké formulaci pro vyhlášku o zákazu prostituce, z této je patrné, že bude vykládána spíše jako práce, než jako nemorální činnost. Důležitým aspektem této definice (a rozdílem od předchozích) je dobrovolnost. Často deklarovaným cílem navrhované zákonné úpravy je totiž oddělení dobrovolné od nucené prostituce, úctyhodný záměr naplnění požadavku nejen lidskoprávních a proženských organizací, ale především mezinárodních závazků v podobě úmluv (uvedených v kapitole XXX teoretické části práce). Bohužel však magistrát v tiskových zprávách nezveřejnil, jak chce tohoto cíle dosáhnout, což podrobněji rozvádím v podkapitole XXX. *Podpora*.

⁴⁴ Zdroj: 11, 12, 26, 28 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁴⁵ Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁴⁶ Zdroj: 3, 12 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁴⁷ Zdroj: 19 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁴⁸ Zdroj: 14 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁴⁹ Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

Konstatováním, že existuje dobrovolná prostituce, město přiznává subjektivitu osobám, které dobrovolnou prostituci vykonávají, protože tvrdí, že si ji *dobrovolně* zvolily. Prostituci pak definuje pro (své) další účely, v kontextu citovaných článků především za účelem zdanění a kontroly zdraví. Tyto cíle budou pojednány v dalších kapitolách. Pokud od nich odhlédnu, vývoj definování prostituce magistrátem je znatelný a směřuje k formulaci prostituce jako podnikání, prostitutek jako podnikatelek, a tedy k (pokusu o) jejich empowermentu.

Druhým typem definic prostituce zveřejněných v tiskovém servisu jsou definice, které slouží pro uvedení do kontextu sdělení a prostituci charakterizují. Normativita těchto definic se proměňuje (nejde již o tvorbu zákonných norem), ale zůstává ve zprávách zahrnuta jako poselství toho, co si o prostituci myslí představitelé Prahy a co bychom si měli/y či mohli/y myslet my. Magistrát jejich prostřednictvím vytváří a upevňuje preferované čtení problematiky prostituce (Hall, 2003).

Do této oblasti jsem zařadila i synonyma pro pojem prostituce, přičemž mezi nejčastěji užívané patří *řemeslo*, setkáme se i s dalšími reprezentujícími zmíněný směr chápání a (zákonně) úpravy prostituce jako práce, např.: „*sexuální služby*“⁵⁰ či „*úplatný sex*“⁵¹, ale i s označeními vyjadřujícími pochybnost o (morální) hodnotě dané práce/služeb jako: „*nejstarší řemeslo*“⁵² a „*činnost, nad kterou dosud zákonodárce přivírá oči*“⁵³. Opakovaně se objevují vyjádření, že prostituce je „*jevem v podstatě nežádoucím*“⁵⁴, dále že jde o závažný, skutečný, přetrvávající či velký a velmi tíživý problém⁵⁵. Ústavní soud o prostituci prohlásil, že jde o „*natolik negativní jev, který s sebou nese mnoho dalších kriminálních dějů, že je možné ji zakázat*“⁵⁶. Dále je prostituce velkým zdravotním problémem, ovšem zatím ne v Praze⁵⁷, a v kontextu zdraví společnosti lze dodat, že jde o „*sociálně patologický jev v oblasti sexuality*“⁵⁸.

Dle mého názoru v definování prostituce pro zákonné účely nastal v průběhu času skutečně velký posun směrem od chápání prostituce pouze v kontextu tradiční morálky a veřejného pořádku k nahlédnutí na prostituci jako na poskytování služeb a

⁵⁰ Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁵¹ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁵² Zdroj: 20 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁵³ Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁵⁴ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁵⁵ Zdroj: 4, 9, 13, 19, 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁵⁶ Zdroj: 5 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁵⁷ Zdroj: 7 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁵⁸ Zdroj: 2 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

k počátkům zamýšlení se nad ustanovením pravidel pro její výkon jako práce. Domnívám se také, že na tomto posunu má svůj podíl působení odborných či „lobbistických“ skupin, byť jejich vliv je v článcích zmiňován minimálně⁵⁹. Obávám se však, že k pochopení celého kontextu prostituce, zejména kontextu sociálních podmínek, v nichž ženy žijí, a jejich pracovních podmínek, povede ještě dlouhá cesta. V analyzovaných textech je totiž prostituce popsána v sociálním kontextu akterek pouze jednou. *„Žen[()], které se ocitly na okraji společnosti a jako zdroj obživy si zvolily prostituci. (...) Šance začít nový život, najít si práci a bydlení se jim nabízí prostřednictvím projektu Pražská kvítka.“*⁶⁰ Kromě toho, že magistrát minimálně dvakrát finančně podpořil projekt organizace Rozkoš bez rizika, který cílí na zdravotní a sociální situaci žen, si jeho zástupce uvědomuje, že ženy nejsou jen pachatelkami, ale rovněž oběťmi trestných činů, a to zejména ženy v nejslabší sociální situaci. *„Ženy na ulici si přilepšují drobnými krádežemi a někdy také distribucí drog. Stále častěji se ale samy stávají obětí násilí a krádeže, především pokud nemají ani nouzové ubytování,“* uvedl náměstek Hulinský a pokračoval: *„Snažíme se tomu v rámci projektu předcházet, ať již rozdáváním informačních letáčků, promítáním instruktážních filmů nebo pomocí při hledání bydlení a práce.“*⁶¹ Magistrát v minulosti volil cestu prevence a pomoci ženám ve špatné sociální situaci formou finanční podpory neziskové organizace, která má v oblasti sociální práce s prostitutkami mnoho let zkušeností.⁶² O podobném přístupu po roce 2004 se tiskový servis již nezmiňuje.

Ani problém pracovních podmínek, mezi nimiž neziskové organizace nejvíce akcentují násilí ze strany klientů a kuplířů, ale i další trestné činy ohrožující zdraví či majetkové trestné činy páchané na ženách v sexbyznysu (Srov. R-R, 2016), se jako téma na pražském magistrátu prozatím neobjevily.

Pomalou proměnu vnímám také v druhé části výše uvedených kontextuálních definic prostituce, z nichž vyplývá, že prostituce je v hodnocení mluvčích stále nazírána především jako *ženský* problém konfliktu s morálkou, zákonem, zdravím. Prostituce jako problém je analyzována v následující kapitole XXX. Nyní se zaměřím na to, o kom se v tiskových zprávách a rozhovorech mluví a jakým způsobem.

⁵⁹ Např. spolupráce mezi magistrátem a Rozkoší bez rizika. Zdroj: 22 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016], dále už jsou obvykle zmíněni pouze obecně odborníci a neziskové organizace, nevíme tedy o jaké odborníky a neziskové organizace jde. Např. Zdroj: 17, 22 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁶⁰ Zdroj: 22 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁶¹ Zdroj: 22 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁶² Zdroj: 22 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

5.1.2. Aktérky a aktéři prostituce

Aktérkami a aktéry prostituce chápeme všechny subjekty, které se směny sexuálních služeb za odměnu účastní, tedy prostitutky, klienty a kuplíře, nikoli třetí strany jako policii či soudy.

Články se nejčastěji vyjadřují o prostitutkách. Definice prostitutky formulovaných podobně jako definice prostituce (tedy *prostitutka je ...*) v textech mnoho není, ale vysvětlení odkazujících na to, o koho jde, lze najít více.

Kdo je tedy podle magistrátu prostitutkou: „*Poskytovatel sexuálních služeb*“⁶³. Na této definici je zajímavé především použití generického maskulina v odstavcích pojednávajících o České republice, z něhož bych s ohledem na český jazykový úzus vyvodila, že zahrnuje muže i ženy, ovšem pouze pokud tyto odstavce neporovnám s koncem stejného textu, kde je užito generického feminina v příkladech ze zahraničí. Jako výsledný dojem tak získám představu, že v České republice sexuální služby poskytují pouze muži, zatímco v Německu a Francii pouze ženy, protože v Německu zákon umožňuje sociální a zdravotní pojištění v prostituci pouze ženám a francouzský zákon trestá nabídku pouze ženské prostitute⁶⁴. Tato představa vytvořená pouze z výchozích informací uvedených v článku, za použití generického maskulina a bez znalosti kontextu, je mylná. Vznikla užitím generalizujících jazykových vyjádření, která bývají často kritizována za zneviditelňování žen. V tomto konkrétním případě však působí – spíše než mechanismem zneviditelňování – v textu především bizardně a nepatříčně. Stejně jako nadpis „*Prostitutka je a není podnikatel*“⁶⁵, který neodkazuje na podnikání - nepodnikání, jímž podle některých lidí prostitute je, odkazuje ale na podmínky, které budou muset ženy splnit, aby směly prostituci vykonávat legálně. Lze rozumět nadpisu tak, že se prostitutka nestane podnikatelem ani po naplnění podmínek, protože její ženská profese nedosahuje kvalit mužského podnikání, nebo naopak, že bude prostitute „povýšena“ na podnikání? A znamená to, že v ČR podnikají muži a prostituují ženy? Zpráva uvádí, že podmínky se vztahují na dospělé osoby (blíže neurčeného pohlaví). Její autor/ka považuje prostituci za ženskou profesi. Užití takto genderově nesenzitivního jazyka dokonce může u čtenářů/ek způsobit nepochopení detailům textu.

Některé tiskové zprávy vydané dříve (kolem roku 2004) jsou psány genderově senzitivním jazykem a tím jsou i přesnější v charakteristikách, kterými se vztahují k aktérům/kám prostitute. Například se tak dozvíme, že: „*Naprostou většinu prostitutek, které nabízejí své služby v centru města, tvoří totiž cizí státní příslušnice.*“⁶⁶, či že jde o „*žen[y], které se ocitly na okraji společnosti a jako zdroj obživy si zvolily prostituci.*“⁶⁷.

⁶³ Zdroj: 24 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁶⁴ Zdroj: 24 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁶⁵ zdroj: 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁶⁶ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁶⁷ TZ cituje vedoucí týmu NNO Rozkoš bez rizika. Zdroj: 22 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

V novějších textech je termín prostitutka často nahrazen neutrálním pojmenováním jako „*osob[a] zabývající se prostitucí*“⁶⁸, „*osob[a] provozující prostituci*“⁶⁹, „*prostituuující osob[a]*“⁷⁰ nebo „*lidé, kteří nabízejí sexuální služby za peníze*“⁷¹. Tato pojmenování však implicitně odkazují k ženám, což je obvykle dále v článcích uvedeno. V těchto případech pak skutečně výrazy slouží ke zneviditelnění žen. Domnívám se však, že nedochází primárně ke zneviditelnování žen jako skupiny, ale ke zneviditelnění jejich nízkého postavení „*na okraji společnosti*“⁷², které je navíc velmi často spojováno s kriminalitou, jak bude ukázáno v kapitole XXX. *Represe*.

Své tvrzení, že neutrální výrazy jako *osoby provozující prostituci* nesou význam *ženy provozující prostituci*, dokládám širokou slovní zásobou užitou ve stejných článcích jako synonymní pojmenování žen provozujících prostituci. Dále uvádím několik příkladů. Nejčastěji užívaným výrazem je jednoznačně *prostitutka*, ale dozvíme se rovněž, že jde o „*lehké ženy*“⁷³, „*dívky*“⁷⁴ a „*kněžky lásky*“⁷⁵. K nevhodnosti užívání výrazu *prostitutka* se vyjadřují české i mezinárodní (ženské) organizace (R-R, 2013, EWL). Slovo je odvozeno od latinského výrazu pro nabízení se a konotace, které nese, jsou blízké zmíněnému pojmenování *lehké ženy*. „*Praha nechce pouliční prostituci*“, protože „*lehké ženy*“ venku znamenají „*natolik negativní jev*“, který i Ústavní soud povoluje zakázat.⁷⁶ Výraz *lehké ženy* je podle mého názoru pejorativní a pro dané ženy stigmatizující redukcí jejich identity na jediný znak, kterým je sexualita, navíc „*nesprávná*“, tedy společností považovaná za nemorální⁷⁷, což domněle umožňuje „*zlehčení*“ celé osobnosti. Pouhý způsob obživy je tímto způsobem „*povýšen*“ na určující znak identity ženy.

Další dva výrazy odděleně nejsou tak silně pejorativní, ale bagatelizace a zlehčování prostitute a především žen samých je patrná. *Dívky* byly sice policisty odvezeny k výslechu (nevíme, zda jako oběti, či obviněné), ale majitelé klubu, v němž pracovaly, byli „*obviněni z kuplířství a dalších trestných činů*“⁷⁸. Celý článek je však kritikou „*zvyšující se arogance majitelů (...) podniků*“, proti kterým mířila „*další*

⁶⁸ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁶⁹ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁷⁰ Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁷¹ Zdroj: 20 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁷² Zdroj: 22 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁷³ Zdroj: 5 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁷⁴ Zdroj: 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁷⁵ Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁷⁶ Zdroj: 5 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁷⁷ Paralelu lze najít např. v Trestním zákoně: „Prostitute ohrožující mravní vývoj dětí“ (TZ, 40/2009).

⁷⁸ Zdroj: 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

razie“, *dívky* jsou v tomto kontextu tedy spíše oběťmi.⁷⁹ Představa dětství je v naší kultuře spojována s nevinností a bezbranností, kterou musí dospělí, silnější a zákon chránit. „*Ačkoliv Praha 1 v této věci sama koná, bez pomoci policie a dalších dotčených institucí tento nerovný boj nevyhraje.*“⁸⁰ Nerovný boj s kriminalitou, arogantními kuplíři, před kterými je nutné chránit nejen Prahu 1 (a její obyvatele/ky), ale i *dívky*.

Třetí pojmenování - *kněžky lásky* pak využívá „humorného“ kontrastu pro větší zaujetí diváctva TV Barrandov (článek je přepsaným rozhovorem), kde moderátorka uvedla: „*Kněžky lásky mají odvádět daně a platit sociální a zdravotní pojištění*“, protože „*město by z nich rádo mělo řádné podnikatelky*“.⁸¹ Přestože prostitutky jsou nebo mohou být stejně řádnými (místními) obyvatelkami jako ostatní, pomocí formulace jejich sexuality jako nesprávné jsou postaveny do opozice místním „řádným“ občanům/kám a ze společenského středu vyloučeny. Město je pak ochotno akceptovat prostitutky na „svém“⁸² území pouze pokud budou plnit své - občanské povinnosti, zejména platit daně, a tedy pracovat. Pak může být jejich jinaká sexualita jako forma produktivní práce začleněna do společnosti. Kolářová upozorňuje, že takové přijetí (jinakosti) bude vždy z paternalistické pozice neoliberálního diskurzu produktivní práce „s výhradou“. (K. Kolářová, 2012). Tuto výhradu vyjadřuje i prohlášení, že „*v případě problémů bude zákon nemilosrdný*“⁸³, rovněž jsem se ji pokusila ukázat v druhé části předcházející podkapitoly XXX. *Definice prostitute*.

Na kontextech výrazů *lehké ženy*, *dívky* a *kněžky lásky* je znatelné, jak vhodně jsou vybrány pro podporu celkového vyznění článků a posílení čtenářského dojmu konzistentnosti, kterým magistrát utváří a podporuje významy preferovaného čtení (Hall, 2003). Zároveň jsem jejich uvedením chtěla ukázat, že obrazy žen lze dotvářet pro potřeby narativu. Jejich činnost a identita je chápána nikoli jako nezávislá, která smí existovat sama o sobě a vedle dalších aktivit, ale vždy pouze v kontextu aktuálních potřeb města: ať už je touto potřebou zatýkání kuplířů, při němž dívky poslouží jako oběti, nebo větší výběr daní, k němuž může přispět i kněžka lásky, která bude „vyzdvížena“ na úroveň řádné podnikatelky, odvede-li daně a pojištění.

⁷⁹ Zdroj: 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁸⁰ Zdroj: 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁸¹ Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁸² Přestože prostitutky jsou nebo mohou být stejně místními obyvatelkami jako ostatní, pomocí formulace jejich sexuality jako nesprávné jsou postaveny do opozice místním „řádným“ občanům/kám a ze společenského středu vyloučeny.

⁸³ Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

Dosud jsem pojednávala o aktérkách, ženách, prostitutkách. Pro srovnání uvádím, že k mužské prostituci se tisková zpráva vyjadřuje pouze jedna zcela neutrálně. V kontextu sociálních dopadů gamblerství ji uvádí jako: „*homosexuální prostitut[ci] dospívajících chlapců*“⁸⁴ bez jakékoli dodatečné informace či konotací. Hodnocení, které tento článek nese, se vztahuje výlučně k negativnímu sociálnímu aspektu „patologického“ jevu gamblerství, přičemž městská část Praha 6 tvrdí, že odstraněním výherních automatů zmizí gamblerství, a mladí chlapci si tedy nebudou muset vydělávat homosexuální prostituci⁸⁵. Kolika mužů se tento problém týká, není ze zprávy jasné.

Úvaha Prahy 6 nad řešením je z mého pohledu mírně zjednodušená: odstraněním výherních automatů se gamblerství výrazně omezí, jak má radnice ověřeno z dalších měst a městských částí, nicméně část problému zůstane nevyřešená, pouze „zmizí“ z Prahy 6, protože se přesune do dalších území, kde prozatím gamblerství omezeno není. I přes uvedený limit je podle mého názoru toto řešení přínosné (a je v duchu radikálního feminismu), protože řeší důsledky prostřednictvím identifikace a následného odstranění příčin problému. Domnívám se, že tento přístup k řešení problémů by mohl převzít i Magistrát hl. města Prahy, jehož rozhodnutí mají platnost na celém území Prahy, aby nedocházelo pouze k vykazování problematických jevů z postupně se zvětšujícího území. Nad další možnosti řešení problematiky prostituce v Praze se zamýšlím v následujících odstavcích pojednávajících o klientele.

Feministické teoretičky upozorňují na neviditelnost klientů a na nerovné morální hodnocení nabídky prostituce a poptávky po ní (Srov. MacKinnon, 2009, Havelková, Bellak-Hančilová, 2014). Tuto tezi potvrdila za prvé kvantifikace referencí na aktérky a aktéry prostituce: o prostitutkách či osobách nabízejících sexuální služby se zmiňují téměř všechny tiskové zprávy (s výjimkou těch, které ze široka hodnotí kriminalitu v hlavním městě a mluví tak pouze o „*prostituci*“⁸⁶); zatímco klient je ze třiceti devíti článků zmíněn v deseti, navíc v osmi z nich je skutečně pouze zmíněn. Pětkrát je zmíněn ve výčtu – dvakrát jde o výčet míst, kde je zamýšleno povolit prostituci vykonávat: „*pouze v zařízeních k provozování prostituce (veřejných domech) nebo v soukromých prostorách osoby, která prostituci provozuje nebo u jejích klientů*“⁸⁷.

⁸⁴ Zdroj: 10 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁸⁵ Zdroj: 10 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁸⁶ Zdroj: 11, 12, 21, 25, 26 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁸⁷ Zdroj: 27, 14 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

Třikrát je klient zmíněn jako příjemce „benefitu“ plánovaných povinných zdravotních prohlídek prostitutek: „osoby (...) [by] musely (...) chodit na pravidelné lékařské prohlídky a samozřejmě na vyžádání zákazníka a kontroly by musely takové potvrzení předložit.“⁸⁸ „Zákon bude pamatovat také na zdraví. A to jak prostitutek, tak klientů. To znamená pravidelné zdravotní prohlídky osob, provozující prostituci.“⁸⁹ Klient je v tiskových zprávách konstruován jako a priori zdravý člověk, který má nárok za své peníze obdržet kvalitní služby výhradně od zdravých prostitutek.

Tento „pro-klientský“ přístup je s postupem času zaobalen do mírnějších slov, o rok dříve byl cíl chránit zdraví klientů dokonce hlavní motivací uzákonění regulace prostituce, což magistrát komunikoval již v titulku článku: „Prostituci v Praze budeme regulovat. Ochrana zdraví klienta je pro nás na prvním místě“⁹⁰. Zájem na péči o zdraví klienta, který je neporovnatelně větší než zájem o zdraví prostitutek působí téměř jako neplacená reklama na „nabízení erotických služeb“⁹¹ či Prahu jako lákadla na sexuální turistiku.

Zdraví a reklama jsou jediná dvě témata, která Praha ve vztahu ke klientovi alespoň občas „řeší“. „Agitace zákazníků k návštěvě podniků“⁹² je považována za nevhodnou, klienti se dokonce mohou stát oběťmi nekalých praktik v reklamě: „Do těchto provozoven byli zákazníci lákáni často způsobem, který byl obtěžující a byl kritizován obyvateli i návštěvníky Prahy“⁹³ Zákazníci byli lákáni „rozdáváči letáků lákající na erotické služby“, „to jsou ti černoši v červených uniformách“⁹⁴.

Všechny uvedené citace poukazují na potřebnou ochranu klienta. Zejména musí Praha zabezpečit klientovo zdraví, za nějž město symbolicky přebírá odpovědnost, dále je třeba klienta ochránit před nástrahami nekalých praktik reklamy, to vše za současného udržení celé šíře poskytovaných sexuálních služeb. Z tohoto pohledu se zdají být středem pražské „prostituční politiky“ nikoli nejčastěji zmiňované prostitutky, ale téměř nejméně zmiňovaní klienti.

Teze feministických teoretiček o asymetrickém morálním hodnocení nabídky a poptávky se tímto potvrzuje i z obsahového hlediska. Z citovaných frází dokonce žádné morální hodnocení poptávky nevyplývá (ani „vyšší“ než nabídky). Poptávka v nich

⁸⁸ Zdroj: 7 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁸⁹ Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁹⁰ Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁹¹ Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁹² Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁹³ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁹⁴ Zdroj: 9 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

vystupuje jako samozřejmá a běžná součást dění v hlavním městě, již není třeba hodnotit a nad níž není třeba pochybovat, proto se stává téměř neviditelnou. Jako mužská záležitost má právo na existenci. Zatímco nabídka hrozí pohlavními nemocemi, obtěžuje reklamou a nikdo neví, zda jsou reklamní letáky rozdávány legálně⁹⁵. Na příkladu černochoů rozdávajících letáky se ukazuje fungování diskurzu hegemonního mužství, jež se vymezuje proti ženství a nehegemonnímu (nezápadnímu, ne-bílému) mužství, čímž ukazuje a potvrzuje svou převahu (Connell, 1995).

Prahu jako město propagující prostituci⁹⁶ odmítl a tento výklad zproblematizoval jediným vyjádřením náměstek primátora Hudeček, když v roce 2013 prohlásil: „*Nechceme, aby centrum Prahy bylo jen pro turisty, a už vůbec ne pro ty, co hledají sexuální turistiku.*“⁹⁷

Lze však odmítnutí poptávky seriózně považovat za postoj magistrátu? V jediném článku vystupuje klient jako hypoteticky nepoctivá strana transakce, (ovšem pouze za předpokladu, že poctivá prostitutka se zaregistruje): „*registrací [by] získali práva a určitý status. Například by je to chránilo řekněme obchodně, ve chvíli, kdy by si prostitutka s klientem smluvila hodinovou službu, a kdyby si to pán rozmyslel po 10 minutách, musí zaplatit hodinu. Byli by chráněni svými právy. Dnes se v podstatě bojí tato děvčata zavolat policii, i když je na nich nebo v jejich okolí páchán trestný čin. Takhle by se mohly obrátit na policii i státního zástupce. Stačilo by jen splnit podmínky registrace, tedy 18 let, dobrý zdravotní stav, bezúhonnost a samozřejmě buď občanství, nebo povolení k pobytu.*“⁹⁸ Po splnění „minima“ podmínek oficiální registrace slibuje ochranu prostitutek před nepoctivostí klientů, alespoň v pojetí radního Manharta. V tomto vyjádření je ovšem prostituce redukována výlučně na obchodní transakci prodejkyň – kupující. Vytržení prostituce ze společenského kontextu a její redukce na tržní mechanismus (poptávka – nabídka, nákup – prodej), skrývá morální aspekt „nákupu“. Od klienta je skutečně žádáno pouze, aby zaplatil za objednanou službu smlouvanou cenu, jeho jednání není nijak morálně hodnoceno, na rozdíl od morálního jednání poskytovatelky služeb, které hodnoceno je, jak vyplývá z citace už samotným užitím termínů: *prostitutka - klient*. Ovšem redukce prostituce na tržní mechanismus

⁹⁵ Na příkladu černochoů rozdávajících letáky se ukazuje fungování diskurzu hegemonního mužství, jež se vymezuje proti ženství a nehegemonnímu (nezápadnímu, ne-bílému) mužství, čímž ukazuje svou převahu.

⁹⁶ O *Sexualizaci Prahy jako turistické destinace* napsala diplomovou práci T. Zvolská (2014).

⁹⁷ Zdroj: 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

⁹⁸ Zdroj: 39 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

neskrývá pouze morální aspekt, ale skrývá další nerovnosti plynoucí z genderového řádu a pro působení v prostituci klíčové – sociální nerovnosti.

Avšak jakákoli kritická reflexe nad existencí a šíří klientely na pražském magistrátu bohužel chybí. Úvahu nad tím, zda není příliš mnoho klientů, pokud prostitute v metropoli „*bují*“⁹⁹, a zda by nebylo vhodné se zaměřit i na její poptávku, přesněji na eliminaci poptávky, na Magistrátu hl. města Prahy nikdo neprovedl.

Další důležitou skupinou aktérů v prostituci jsou kuplíři¹⁰⁰. Mají velký podíl na podobě prostituce jako fenoménu, v němž zasahují zejména do sféry lidsko-právní a ekonomické. Jejich (ne)existence a jednání má zásadní dopad na individuální ženy, které se dostanou do jejich vlivu, především v oblastech bezpečnosti, pracovních podmínek, ekonomické situace a sebepojetí. V boji proti trestné činnosti a organizovanému zločinu obzvláště jsou klíčovou „složkou“ vztahů v prostituci, na kterou by měla být zaměřena pozornost. V analýze aktérů prostituce jsem se zajímala o to, jakým způsobem se magistrát o kuplířích vyjadřuje a za jak důležité aktéry prostituce je považuje, a dospěla jsem k poměrně překvapivému zjištění. I přes velmi časté spojení prostituce s kriminalitou, které se objevuje téměř ve všech článcích, je kuplířství zmíněno pouze dvakrát velmi obecně v kontextu trestných činů souvisejících s prostitucí. Článek z roku 2003 stroze konstatuje, že takové jednání je postihováno aktuálně platným trestním zákonem¹⁰¹, zatímco článek z roku 2014 prezentuje návrh zákona předložený Poslanecké sněmovně, který „*omezuje trestnou a další protiprávní činnost, která s prostitucí úzce souvisí (např. obchodování s lidmi, (...), kuplířství)*“¹⁰². Jeden z mnoha důvodů zamítnutí návrhu pak představoval právě zásah do platné legislativy, která již uvedené protiprávní kroky trestá. Personifikace kuplířství se objevuje v jediném článku, podle něhož „*Majitelé byli obviněni přímo z kuplířství.*“¹⁰³ Jsou prezentováni jako arogantní kriminálníci, proti nimž je třeba „*Další razie v ulici Ve Smečkách*“¹⁰⁴. Jednoznačné sdělení tohoto článku, k jehož posílení byla využita metafora nerovného boje, se však záhy vytrácí. Problematika kuplířství ustupuje z centra pozornosti tím, že kuplíři již nejsou v dalších článcích jmenováni. V několika

⁹⁹ Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁰⁰ Generické maskulinum zde užívám v souladu s analyzovanými texty, přestože si jsem vědoma skutečnosti, že jsou i kuplířky.

¹⁰¹ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁰² Zdroj: 35 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁰³ Zdroj: 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁰⁴ Zdroj: 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

dalších tiskových zprávách najdeme velmi obecný záměr oddělení legální od nelegální prostituce, z něhož lze vyvodit, že si výjimečně magistrát vzpomene i na kuplíře.

Tato kapitola byla vystavěna na základě ústředních témat získaných analýzou tiskového servisu a kriticky diskutovala, co pražský magistrát chápe pod pojmem prostituce, jak jej definuje a kdo jsou podle něj hlavní aktérky/ři prostituce. Pojem prostituce magistrát chápe zejména jako směnu sexuálních služeb za úplatu, přičemž tato směna i její nabídka je velmi problematická. Hlavními aktérkami prostituce jsou jednoznačně prostitutky, na něž se až na výjimky soustředí veškerá pozornost magistrátu a jejichž aktivity jsou systematicky kritizovány. Kuplíře magistrát vnímá jako problém, protože si je vědom nelegálnosti jejich činnosti, nicméně tento problém nepatří mezi často diskutované. Více zájmu věnuje klientům, a to především péči o ně a zajištění jejich bezpečí a komfortu, velmi zřídka zaznívá kritika klientů. S přihlédnutím ke zdroji dat, velmi hojně navštěvovanému informačnímu portálu praha.eu, je třeba si uvědomit, že diskurzivní moc, kterou magistrát při vynášení soudů uplatňuje, může mít skutečně dalekosáhlé dopady nejen na prostitutky, klienty a kuplíře, ale i na celou společnost. (Foucault, 2003).

5.2. Prostituce jako problém

V předchozí kapitole byly rozebrány jednotlivé definice prostituce, z nichž souhrnně vyplynula jedna obecnější: *prostituce je problém*. V této kapitole se zaměřuji na to, co je jádrem tohoto problému, čím problém prostituce je a proč. Dekódovanými oblastmi, v nichž podle magistrátu prostituce představuje problém, jsou: veřejný pořádek a morálka, zdraví, (související) kriminalita, neodvádění daní a dalších povinných poplatků, nekontrolovatelnost osob a především prostorová dimenze, tedy lokalita centra Prahy. Témata, která pro svou dekonstrukci nepotřebují následující kategorie analýzy této práce, postupně předkládám v kapitole *Prostituce jako problém*, jimi jsou: veřejný pořádek a morálka; prostorová dimenze. Ostatní uvedená témata věcně souvisejí s kategoriemi rozebíranými v následujících kapitolách, proto budou představeny a diskutovány v nich.

Při identifikaci „problematických“ témat prostituce vycházím z definic uvedených v předchozí kapitole a dále sleduji zejména vysvětlení, která v textech obvykle za definicemi následují. Sdělení o problematičnosti prostituce v článcích stojí i samostatně, zejména pokud se týkají oblastí z nejvíce akcentovaných, tedy veřejného pořádku a morálky, jimiž z tohoto důvodu začínám analýzu prostituce jako problému. V další části kapitoly pojednávám prostorovou dimenzi.

5.2.1. Veřejný pořádek a morálka

Problém veřejného pořádku se zdá být jedním z „nejožehavějších“ a z nejčastěji magistrátem zmiňovaných témat již od samého počátku mého výzkumu. Nicméně ho nelze oddělit od problému morálky, jak vysvětlím na následujících řádcích, proto si dovoluji začít druhým zmíněným. Podle mého názoru je totiž otázka veřejného pořádku problémem sekundárním, jehož konstrukce se opírá o specifický morální postoj. „Mluvcím“ tohoto morálního postoje je za pražský magistrát především náměstek primátora Blažek¹⁰⁵, který uvedl, že je třeba „*předcházet (...) konfliktům s mravním cítěním převažující části společnosti*“¹⁰⁶. Později vysvětlil, že: „*Prostituce představuje v Praze jeden ze závažných problémů. (...) Veřejné nabízení sexuálních služeb nepochybně pohoršuje část veřejnosti a může při něm docházet k obtěžování občanů.*“¹⁰⁷

V Blažkových vyjádřeních se objevuje zcela nezpochybnovaný předpoklad nemorálnosti nabízení prostituce, jež podle něj budí pohoršení (slušné, spořádané, konformní) části společnosti. Apriorní chápání nabídky prostituce jako nemorální je rozebráno v podkapitole XXX. *Aktérky a aktéři prostituce*. Spolu s tímto předpokladem je třeba si všimnout „upevňujících“ obrátů ve všech vyjádřeních, které naznačují, že morální normy zřejmě nejsou tak jednoznačně dané a nezpochybnitelné, protože užíváním těchto výrazů kromě čtenářů/ek ujistí i mluvčí sami sebe. V tiskových zprávách jde o velmi rozšířený postup, jehož příklady uvádím kurzívou: „*mravní cítění převažující části společnosti*“, „*nabízení sexuálních služeb nepochybně pohoršuje část veřejnosti*“, nebo využití rozhodnutí Ústavního soudu jako precedentního: „*Soud konstatoval, že nabízení a poskytování sexuálních služeb je natolik závažným zásahem do veřejného pořádku a veřejné mravnosti, že nelze na obcích požadovat, aby strpěly na svých veřejných prostranstvích tyto činnosti, které ohrožují dobré mravy obecně a mravní výchovu dětí a mládeže zvláště.*“¹⁰⁸

Obce reprezentující převažující část společnosti mohou chránit veřejnou mravnost tím, že poskytování sexuálních služeb skryjí pohledům veřejnosti. Východiska zmíněného rozhodnutí Ústavního soudu byla diskutována již v podkapitole

¹⁰⁵ Později je to radní Manhart.

¹⁰⁶ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁰⁷ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁰⁸ Zdroj: 23 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

XXX *Definice prostituce*. V kontextu zákazu pouliční prostituce je nezbytné zmínit ještě dva aspekty, prvním je posílení žen a druhým jejich bezpečnost. Restriktivní přístup v podobě zákazu pouliční prostituce motivovaný morálními pohnutkami míří přímo proti jednomu z klíčových cílů regulační prostituční politiky, jenž má vést k destigmatizaci žen poskytujících sexuální služby (Goffman, 2003). K dosažení rovného postavení žen v prostituci¹⁰⁹ totiž nestačí legalizace, ta musí jít ruku v ruce s uznáním činnosti a s ním i aktérek na symbolické úrovni (Fraser, 2007). Teprve prostřednictvím uznání může dojít k upevnění sebekonstrukce žen, k empowermentu. Jak bylo vyloženo v podkapitole XXX. *Aktérky a aktéři prostituce*, magistrát nezvažoval kroky směřující k destigmatizaci prostitutek na symbolické úrovni. Že jsou tiskové zprávy ve shodě se skutečností v silné stigmatizaci prostitutek, potvrzuje i Malinová výzkumem názorů sexuálních pracovníků, které se nejvíce obávají prozrazení jejich způsobu obživy (R-R, 2013).

Druhým aspektem zákazu pouliční prostituce je bezpečnost prostitutek, jež jsou nedobrovolným přesouváním do zón mimo centrum města či zcela za město více ohroženy násilím zejména ze strany klientů (Srov. Matoušek, 2004, R-R, 2013). O tomto kroku rozhodl i Magistrát hl. města Prahy a vyhláškou z roku 2005 přesunul veškerou reklamu z centra do Ďáblic.¹¹⁰ Přesunutí veškeré nabídky prostituce tamtéž se ovšem nepodařilo. Vyhradit zóny, kde bude pouliční prostituce povolena, se pokusil ještě v devadesátých letech spolu s vydáním první vyhlášky zakazující pouliční prostituci. Tímto záměrem by se přiblížil holandské organizaci prostituce, nicméně vyhrazená místa nebyla prosazena. Místní obyvatelstvo sepisovalo petice a „*Proti se zvedly hlasy z hotelů: protestovali zástupci Hiltonu, Esplanade, Palace, Mariotu a dalších, a také zástupci KSČM, kterým se nelíbilo, že by prostitutky měly šlapat chodník v ulici Politických vězňů, kde má strana sídlo.*“¹¹¹

Citace ukazuje, že problém nemorální nabídky prostituce je velmi často zdůrazňován nejen magistrátem, ale rovněž obyvatelstvem Prahy a dalšími subjekty organizujícími stížnosti a sepisujícími petice¹¹². Jak bylo uvedeno v podkapitole XXX. *Aktérky a aktéři prostituce*, nevole souvisí s chápáním ženské prostituce jako špatné a

¹⁰⁹ Pokud považujeme dosažení rovného postavení v prostituci za možné v souladu s proudem pokládajícím prostituci za práci.

¹¹⁰ Zdroj: 23 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹¹¹ Zdroj: 5 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹¹² Např. Zdroj: 31 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

nemorální. Naproti tomu poptávka po prostituci není veřejností ani magistrátem hodnocena jako nemorální, což bylo vysvětleno tamtéž.

Čím vysvětlit odlišnou konstrukci prostitutek a klientů a jejich morálního jednání? Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, morálka poptávky není na pražském magistrátu posuzována a domnívám se, že tomu tak je ze dvou důvodů, k jejichž vysvětlení poslouží pohled na genderovanost prostitučního „trhu“. Poptávka, v absolutní většině zastoupená muži, není primárně chápána jako jednání ve sféře prostituce, ale jako jednání v rámci hegemonního mužství, v jehož rámci jsou binarity mužské – ženské uspořádány hierarchicky, přičemž mužské morální hodnoty jsou „objektivní“ a jako norma nejsou posuzovány, ale akceptovány. Pouze to, co je chápáno jako odchylka od normy, je hodnoceno. Mužská norma pak slouží jako východisko pro odvození druhotného, ženského, subjektivního či kontextuálního, nezralého či nemorálního jednání, jímž prostituce je. Při vysvětlování neexistence morálního posuzování poptávky se tak setkáváme s dvojím standardem (J.S. Mill, 1848, Gilligan, 2001). Nabídka spolu s atributem ženskosti přibírá atribut nemorálnosti, poptávka zůstává bezpříznaková a neviditelná. Neviditelnost je podle mého druhým důvodem, pro který není poptávka morálně odsuzována.

Zatímco ženy pohybující se ve veřejném prostoru za účelem nalezení klienta, musí být viditelné, rozpoznatelné, aby je potenciální klient našel či v případě, že je osloven, porozuměl nabídce, (ze stejného důvodu jsou viditelně označeny kluby), klient rozpoznatelný být nemusí a není. Jak uvádí výzkumy, „*zákazníci jsou různí*“ (R-R, 2013: 121), rekrutují se ze všech sociálních tříd (Peršak, Vermeulen, 2014), jsou to pravidelní, příležitostní zákazníci i sexuální turisté (Månsson, 2005 In Peršak, Vermeulen, 2014: 104). Havelková uvádí, že z 80% jde o ženaté muže. (Bellak-Hančilová, Havelková 2014:93). V médiích ani populární kultuře nepanuje představa o „typickém“ klientovi.

Upevňování vizuálního zpodobnění prostitutky ovšem média značně napomáhají častým reprodukováním stereotypních záběrů žen (případně části ženských těl). Tato zobrazení směřují k utváření vizuální reprezentace prostitutky, která spoluutváří domnělou identitu prostitutek zakládající se především na sexualitě dávané na odiv, jež v tomto případě může či dokonce má vést k pohoršení diváctva/čtenářstva. V analyzovaném souboru tiskového servisu magistrát využil popsané vizualizace pouze

jednou. Pod titulkem článku „*Praha připravila návrh zákona o regulaci prostituce*“¹¹³ je fotka sochy ženských nohou s neoblečenými spodními kalhotkami, u jejíhož podstavce si hraje malý chlapec, v pozadí je vidět Národní muzeum. Magistrátem preferované čtení této fotografie podle mého názoru reprezentuje hlavní argumenty pražského regulačního záměru a zároveň propojuje rovinu morálního problému s rovinou veřejného pořádku. (Hall, 2003).

V předchozích odstavcích jsem se pokusila vysvětlit, v čem spočívá morální problém prostituce tak, jak je komunikován tiskovým servisem. Nyní navazuji souvislostí morálky s veřejným pořádkem, k čemuž na úvod využiji právě zmíněnou fotografii.

Tato fotografie zobrazuje „morální problém“ ve veřejném prostoru. Intimní sféra sexuality reprezentovaná ženskýma nohama a spodním prádlem byla přemístěna na volné prostranství v centru města, čímž se stala veřejnou a dostupnou zrakům všech nejen odhalením (nahotou), ale také právě svým umístěním v centru města na Václavském náměstí, na dohled od národní kulturní památky – Národního muzea, navíc v bezprostřední blízkosti dětí. Pohoršení, které zde vzbuzuje, je úzce spojeno s její vizualitou. Na veřejném prostranství v centru města již nejde pouze o jednání chápané jako nemorální, protože porušuje normy femininity (cudnost, ne-sexualita, emotivnost), ale především protože tyto normy porušuje otevřeně, viditelně, vědomě. Jak již bylo řečeno, prostitutky nejsou společností pokládány za úplné osobnosti, jsou vnímány pouze skrze sexualitu, která je otevřená, dostupná, neemotivní, jako opak femininní sexuality je pokládána za zkaženou a nebezpečnou. „*Ohrožuj[e] dobré mravy obecně a mravní výchovu dětí a mládeže zvláště*“¹¹⁴.

„*Prostituci je třeba považovat za jev ze společenského, mravního, lidského i zdravotního hlediska nežádoucí, idea jejího úplného vymýcení se ale ukázala jako nereálná.*“¹¹⁵

Prostituce je ohrožující, nežádoucí, ale nepodařilo se ji vymýtit, proto je třeba ji alespoň odsunout z dohledu většiny, kterou pohoršuje. Prostituce a reklama na ni by v centru města neměla být vidána dětmi ani dospělými, magistrát v tomto záměru jednoznačně promlouvá nejen za instituci a místní obyvatele/ky, ale rovněž za turisty/ky prostřednictvím Asociace českých cestovních kanceláří a agentur, již dává

¹¹³ Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹¹⁴ Zdroj: 23 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹¹⁵ Zdroj: 24 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

hlas, a také prezentuje zájmy dalších organizací. Aby hájil zájmy všech zmíněných subjektů, přistupuje k vydávání vyhlášek regulujících veřejný pořádek.

Dimenze chápání veřejného pořádku se tak rozšiřuje, regulace veřejného pořádku již neznamena pouze zákaz veřejných projevů různých protiprávních jednání a např. dodržování nočního klidu, ale rozšiřuje se na pouhý pohyb či pobyt určitých - prostitutek ve vybraných místech. Redefinice veřejného pořádku tak proměňuje i chápání veřejného prostoru, který již není prostorem všech a pro všechny. Toto pojetí veřejného pořádku tak zároveň s vylučováním prostitutek z veřejných míst polarizuje hierarchii společenských rozdílů mezi spořádanými místními obyvateli/kami (turisty/kami) a nežádoucími prostitutkami, což je dovršeno občasnými policejními zátahy proti porušování vyhlášek o veřejném pořádku¹¹⁶. Proces regulace veřejného prostoru na příkladu bezdomovectví představuje P. Pospěch, nezohledňuje však jeho genderové aspekty. I přesto lze v konstrukcích bezdomovectví a jeho vztahu k veřejnému prostoru najít podobné procesy a mnohé paralely s prostitucí, které podle mého názoru pramení ze společných rysů a postupů, kterými jsou bezdomovectví a prostituce konstruovány jako jinaké, obdobně jako tělesná nezpůsobilost. (K. Kolářová, 2012, Pospěch, 2013).

Utváření veřejného prostoru úzce souvisí s problematikou veřejného pořádku. Veřejný pořádek je v Praze jedním z klíčových témat, protože hlavním městem proudí davy místních obyvatel/ek a českých i zahraničních turistů/ek a nad jeho dodržováním zejména v některých lokalitách bdí město i policie. Ve své analýze jsem se zaměřila na to, na které lokality se obrací pozornost nejvíce a proč.

¹¹⁶ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

5.2.2. Prostorová dimenze

V předcházející podkapitole jsem ukázala souvislosti morálky a veřejného pořádku v prezentaci problému prostituce Magistrátem hl. města Prahy. Sledovat proměny prostituce v čase a prostoru Prahy tak, jak její vývoj popisují sami představitelé magistrátu je velmi důležité, protože jak uvádím dále, deklarovaná potřeba vzniku řádné právní úpravy a její pozdější expanze do „nových“ segmentů do značné míry sleduje proměny prostituce v Praze tak, jak jsou vnímány a vysvětlovány právě zástupci magistrátu.

Z tiskových zpráv vyplývá, že od revoluce v roce 1989 se Praha „potýká“ s pouliční prostitucí, která až v posledních letech ustoupila a přesunula se do klubů a dalších vnitřních prostor, což souvisí především se dvěma důležitými událostmi. Těmi jsou dvě vydané vyhlášky, kterými byla v roce 2005 zakázána veřejná reklama na erotické služby a představení a od roku 2008 zakázáno nabízení a poskytování sexuálních služeb na veřejných prostranstvích¹¹⁷.

„Od 90. let, kdy se v Praze rozbujela pouliční prostituce, se snaží městské orgány, Policie ČR a Městská policie tento jev omezit. Částečně se to podařilo, prostitutky z velké části zmizely z ulic, ale v tuto chvíli je v Praze odhadem kolem šedesátky nevěstinců a několik set, možná i několik tisíc prostitutek.“¹¹⁸ Přesun pouličních prostitutek do klubů město hodnotí jako částečný úspěch. Docílilo sice jejich

¹¹⁷ Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹¹⁸ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

„zmizení“ z ulic, ale v roce 2008 se poprvé objevuje přirovnání centra Prahy ke čtvrti červených luceren, prozatím jen jako varování, kam Praha spěje, od náměstka primátora R. Blažka¹¹⁹. Již v roce 2008 tedy začínají obavy z vývoje „klubové scény“, jež se postupem času stupňují až k silné nevoli místních i magistrátu.

Na kterých místech magistrát úspěšně „vyřešil“ pouliční prostituci a kam se přesunuly její aktérky? Lokality, o nichž Magistrát hlavního města Prahy píše, jsou až na výjimky situovány v centru města. V souvislosti s pouliční prostitucí vždy zmiňuje ulice Perlovou a Rytířskou, okolí Národního divadla, často také Národní třídu, nábřeží, mosty a Václavské náměstí, obvykle tyto lokality umisťuje do „historie“ prostituce v Praze s konstatováním, že „*prostitutky z pražských ulic postupně mizí*“¹²⁰ nebo „*trochu se vyčistila Praha od nabídky pouliční prostituce*“¹²¹ či „*Pouliční prostituce není velký problém*“¹²². Václavské náměstí ovšem figuruje i ve všech výčtech současných problémů města, v nichž se výslovně nepíše o „*nechvalně proslulé ulici červených luceren*“¹²³, tedy ulici Ve Smečkách. Na dvě posledně zmíněná místa jsou lokalizovány problémy s klubovou prostitucí a rovněž s kuplířstvím¹²⁴.

V tiskových zprávách není uvedeno, ani z nich nevyplývá nic o tom, zda mimo centrum města nejsou žádné erotické kluby, (což lze snadno zjistit procházkou po dalších městských částech), nebo proč je magistrát nepovažuje za problematické. Ze souvisejících informací zjistíme, že na kluby a pouliční prostituci v centru města si stěžují místní obyvatelé/ky i (zahraniční) turisté/ky¹²⁵. Výjimky ze zájmu pouze o centrum města jsou pouze dvě: první je zmiňována v kontextu zákonného řešení, které se má týkat území celého města, druhou výjimku představuje „*veřejně přístupn[á] účelov[á] komunikace vedoucí severozápadním směrem z ulice Ďáblické k areálu skládky*“¹²⁶. Ta představuje jediný veřejný prostor v Praze, na němž je od vydání vyhlášky v roce 2005 povoleno nabízet erotické služby¹²⁷.

Proměnil se charakter vnímaného problému veřejného prostranství, protože z pouliční prostituce se stala klubovou, nicméně samotné lokality zůstaly podobné, všechny se nachází v centru města. I z hlediska omezeného prostoru je tak zajímavé

¹¹⁹ Zdroj: 7 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹²⁰ Zdroj: 5 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹²¹ Zdroj: 9 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹²² Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹²³ Zdroj: 7, 19 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹²⁴ Zdroj: 8, 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹²⁵ Zdroj: 9, 31, 31 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹²⁶ Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹²⁷ Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

sledovat počet „*městům nepohodlných podni[ků]*“¹²⁸ v čase a jak ho magistrát vyčísluje i hodnotí. Např. v roce 2007: „*Začaly také vznikat nevěstince, kterých je podle Blažka v Praze necelých šedesát, z toho asi polovina přímo v centru.*“¹²⁹ O dva roky později náměstek Blažek upozornil na: „*Veřejné domy, které jsou v neuvěřitelné koncentraci kolem Václavského náměstí (je jich celkem 17)*“¹³⁰.

O zcela odlišných počtech klubů informuje radní Manhart. V roce 2013 mluví o stovce podniků včetně privátů¹³¹, o měsíc později již o stovce klubů a několika stech privátech¹³². Priváty jsou další formou prostituce, která se do zájmu magistrátu dostává až v roce 2013, kdy radní Manhart vyjadřuje zájem na kontrole „*prostituce privátní v bytech nebo bytových domech*“. Sděluje, že: „*V ulici Ve Smečkách máme čtyři veřejné domy.*“¹³³ a „*Prostitucí se podle policejních odhadů živí kolem deseti tisíc osob.*“¹³⁴

Nabízí se proto otázka, jak byly kluby spočítány a zda se skutečně jejich počet znásobil mezi lety 2009 a 2013. V tisku je uvedeno jedno možné vysvětlení, tím je: „*výrazně omezit tyto nežádoucí projevy v centru města, případně donutit prostitutky nabízet své služby mimo centrum Prahy*“¹³⁵, „*definitivně vytlačit z veřejných prostranství*“¹³⁶, což pravděpodobně v kombinaci s reakcí na vyhlášku z roku 2008 o zákazu pouliční prostituce vyústilo v přesun prostitutek z ulic v centru města do klubů a postupně i privátů tamtéž.

Odpor vedení města k výkonu prostituce lze sledovat kromě zmíněných represivních vyhlášek také na vybraném „slovníku“. Expresivních výrazů pro pojmenování klubů¹³⁷ v tiskových zprávách najdeme ještě více než různě zbarvených pojmenování žen poskytujících sexuální služby. „*Městům nepohodlné podniky*“¹³⁸ jsou často a oficiálně nazývány „*veřejnými domy*“¹³⁹, „*nevěstinci*“¹⁴⁰, výjimečně „*erotickými salony*“¹⁴¹ či „*zařízeními k provozování prostituce*“¹⁴². Mezi dalšími užívanými názvy

¹²⁸ Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹²⁹ Zdroj: 5 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹³⁰ Zdroj: 8 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹³¹ Zdroj: 16, 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹³² Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹³³ Zdroj: 19 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹³⁴ Zdroj: 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹³⁵ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹³⁶ Zdroj: 14 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹³⁷ Termín klub jsem převzala z publikovaného výzkumu organizace R-R, 2016.

¹³⁸ Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹³⁹ Např. Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁴⁰ Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁴¹ Zdroj: 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁴² Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

najdeme: „noční kluby a další zařízení obdobného charakteru“¹⁴³, „vykřičené domy“¹⁴⁴, „klub a kabaret“¹⁴⁵. Způsob, jakým expresivní pojmenování působí v kontextu zpráv jako nosič emocí s cílem vyvolat ve čtenářstvu žádoucí dojem, jsem ukázala na „synonymech“ užitých pro pojmenování osoby poskytující sexuální služby, proto tento postup pro kluby opakovat nebudu. Nicméně jsem přesvědčena o tom, že práce s jazykem je v kontextu prostituce velmi zajímavé téma, které by si zasloužovalo samostatnou lingvistickou analýzu.

V této kapitole jsem dekonstruovala morální problém nabídky prostituce a ukázala, jak závažným problémem se stane, vejde-li do veřejného prostoru. Také jsem ukázala, jak důležitou roli má z hlediska udržení tradiční morálky ve veřejném prostoru regulace veřejného pořádku. Vysvětlila jsem, jak může být prostřednictvím regulace veřejného pořádku prostituce konstruována jako jinakost (ve veřejném prostoru). Otázka veřejného prostoru a udržení pořádku v něm ve vztahu k prostituci je pro magistrát skutečně klíčová, proto jsem se zaměřila na lokaci prostituce pouliční i klubové, čímž jsem zjistila, že obě jsou magistrátem pocíťovány jako závažný problém v centru města, kde zaznívají rovněž hlasy místních obyvatel/ek a různých zájmových skupin, zatímco další lokality nejsou v chápání prostituce jako problému brány v potaz.

¹⁴³ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁴⁴ Zdroj: 14 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁴⁵ Zdroj: 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

5.3. Potřeby a cíle

Definováním prostituce a jejích akterek a aktérů byla odhalena „společná“ diskurzivní strategie pražského magistrátu, kterou je prezentace obou jako problému (Foucault, 2003). V předcházející kapitole jsem tuto strategii dekonstruovala na tři hlavní okruhy problému, jimiž jsou morálka, veřejný pořádek a prostorová dimenze prostituce. Skutečnost, že magistrát chápe prostituci především jako problém a tento problém prezentuje navenek, implikuje zájem o jeho řešení. Proto v kapitole *Potřeby a cíle* zkoumám, jakým způsobem je potřeba řešení komunikována a na řešení čeho má magistrát zájem. Provedená analýza tak kategorii řešení rozdělila na následující dvě části: potřeby a cíle.

Nejvýznamnější a jedinou zastřešující potřebou magistrátu je jednoznačně požadavek legislativní úpravy prostituce. Kromě veřejného pořádku představeného v předcházející části v podkapitole *XXX. Veřejný pořádek a morálka* jsou hlavními cíli potřebné zákonné úpravy zejména ochrana zdraví, výběr daní a zajištění bezpečnosti. Následující podkapitoly detailně představují potřebu legislativní úpravy, cíl ochrany zdraví a cíl výběru daní v tomto pořadí. Poslední legislativní cíl, kterým je zajištění bezpečnosti, je součástí širšího tématu, jež bude představeno v poslední kapitole *Podpora a represe*.

5.3.1. Potřeby: legislativní úprava

Analýza odhalila, že existuje potřeba řešení prostituce. Stížnosti místních obyvatel/ek, výkon policie i nespokojenost magistrátu se situací prostituce v Praze v tiskových zprávách vždy ústí v jediný závěr: prostituci je třeba omezit zákonem, (nebo alespoň vyhláškou). Poskytnuté argumenty a vyjádření podporující potřebu zákonné úpravy lze rozdělit na dva druhy – pragmatickou a emocionální argumentaci. První využívá logických argumentů stavících často na jednoduchých a „všeobecně známých“ pravdách reprodukováných mj. médií a velmi efektivně využívá i číselných dat o prostituci („1 001 zjištěných přestupků“¹⁴⁶). Druhá – emocionální se opírá o citění čtenářstva, které v něm zároveň podporuje. V textech lze sledovat oba argumentační způsoby souběžně. Nicméně za zajímavé považuji, že druhý způsob, tedy vkládání emotivních vyjádření do tiskových zpráv zaměřených na prezentaci legislativních návrhů či jejich potřeby, převažuje.

Téměř polovina všech analyzovaných článků již v titulku deklaruje potřebu legislativní úpravy prostituce. Jde o články pojednávající o připravovaných návrzích

¹⁴⁶ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

zákona nebo vyhlášky či prezentujících hotové návrhy zákona/vyhlášky veřejnosti. Tyto články mají další shodné rysy, zejména patří mezi nejdelší tiskové zprávy a střídají neutrální jazyk oficiálně popisující záměr magistrátu a legislativní proceduru s expresivními vyjádřeními doplňujícími a vysvětlujícími důvody nezbytnosti plánovaného/předloženého návrhu. Za pozornost jistě stojí způsob, jakým sdělení mezi řádky získávají přízeň a podporu (voličské) veřejnosti pro zásadní kroky magistrátu, mezi něž řešení „problému“ prostituce bezesporu patří. Důležité poselství čtenářstvu je, že usilovné snahy o zlepšení situace jsou dlouhodobé: „*Snahy dát prostituci jakýsi rámec formou zákona trvají už 18 let.*“¹⁴⁷ „*Snahy o omezení prostituce se datují už do doby po listopadu 1989, jak ukazují nedávné případy z ulice Ve Smečkách, zatím se to nijak zvlášť nedaří. Praha proto chystá nový zákon, který by mohl prostituci omezit.*“¹⁴⁸ Magistrát sděluje, že usiluje o zlepšení situace od prvního okamžiku, kdy pro to vznikla příležitost, tedy od revoluce. Jak vyplývá z kapitoly XXX. teoretické části, snahy o omezení prostituce probíhaly již před rokem 1989, nicméně nebyly organizovány pražskou radnicí. Ve vyjádřeních je zdůrazňovaný kontrast velkého úsilí magistrátu, které nevede k vytyčenému cíli, protože chybí zákon. „*Zatím neúspěšně vyzněly veškeré snahy vymezit rámec tohoto jevu vyhláškou či zákonem. Hlavní město využilo již loni na podzim své zákonodárné iniciativy a předložilo sněmovně návrh zákona o regulaci prostituce.*“¹⁴⁹

Právě v situaci uvedené kontrastem snah a chybějícího zákona se radnice často staví do opozice proti Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, která prozatím všechny zákonodárné iniciativy Magistrátu odmítla.

Jakou právní úpravu magistrát prosazuje a Poslanecká sněmovna zamítá? Magistrát užívá termíny téměř pro všechny existující možnosti legislativní úpravy prostituce: dekriminlizace¹⁵⁰, regulace¹⁵¹, reglementace¹⁵², legalizace¹⁵³ obvykle volně jako synonyma. Kterákoli z nich je podle města lepší než žádná: „*Boj proti prostituci znesnadňuje absence zákona*“¹⁵⁴. Nicméně u jediného termínu, kterým je legalizace, zástupci města svá vyjádření vždy „zjemňují“ nejrůznějšími dodatky v podobě

¹⁴⁷ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁴⁸ Zdroj: 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁴⁹ Zdroj: 29 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁵⁰ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁵¹ Např. Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁵² Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁵³ Např. Zdroj: 14 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁵⁴ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

„výstelkových“ slov nebo podmínek, které budou muset být naplněny výměnou za legalizaci: „*Předloha počítá s tím, že by byla prostituce ve své podstatě zlegalizována a osoby, které ji provozují, by samozřejmě platily daně a pojištění.*“¹⁵⁵ „*Jestliže nakonec projde schvalovacím procesem parlamentu, pak se nejstarší řemeslo na celém území republiky prakticky zlegalizuje a výnosy z něj budou podléhat zdanění*“¹⁵⁶, „*půjde de facto o legalizaci prostituce*“¹⁵⁷ „*V evropských zemích je většinou prostituce trpěna, v širším slova smyslu legalizována, ale současně je podřízena státnímu dozoru a kontrole.*“¹⁵⁸

Pokud se do kontextu zjemnění nehodí, volí mluvčí vyhýbavou, často velmi nepřesnou odpověď: „*v okamžiku, kdy by parlament takový zákon schválil, by vlastně došlo k legalizaci prostituce, což by bylo porušením mezinárodní úmluvy proti prostituci, pod kterou je Česká republika podepsaná. Dokument totiž stanovuje, že je prostituce nelegální.*“¹⁵⁹ „*S interpretací, že něco legalizujeme, nesouhlasím, protože prostituce tady je, není zakázána. (...) Chceme proto zavést do tohoto prostředí možnost regulace.*“¹⁶⁰ V citovaných vyjádřeních lze spatřit především obavu otevřeně prezentovat záměr prostituci zlegalizovat, proto v případě samostatného užití slova *legalizace* vždy následují podmínky pro osoby poskytující sexuální služby a výhody z toho plynoucí pro zbytek společnosti.

Nesystematické užívání ostatních termínů (dekriminalizace, regulace, reglementace) přičítám, spíše než často se měnícím legislativním cílům a záměrům v problematice právních úprav prostituce se podrobně orientujících radních, jejich volnému užívání jako synonym, protože hlavním cílem magistrátu je, aby vešel v platnost zákon upravující prostituci. Jaký typ úpravy bude zakládat, magistrát považuje za druhořadou otázku. Protože hlavní cíle, které chce magistrát prosadit, jsou: „*zajištění veřejného pořádku a dodržování většinově uznávaných morálních norem*“¹⁶¹. Na nabízející se námitku, že nabídka prostituce je v rozporu s většinově uznávanými morálními normami, jak bylo rozebráno v podkapitole *XXX. Morálka a veřejný pořádek*, pročež by prostituce (v Praze) měla být zakázána zcela, magistrát nabízí odpověď, jíž vysvětluje svá východiska pro záměr prostituci regulovat: „*Vycházíme*

¹⁵⁵ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁵⁶ Zdroj: 14 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁵⁷ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁵⁸ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁵⁹ Zdroj: 5 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁶⁰ Zdroj: 19 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁶¹ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

z toho, že prostituce je ve společnosti jevem v podstatě nežádoucím, ale respektujeme určitý názorový posun v nazírání na ni.“¹⁶² Již v roce 2003 magistrát reflektoval určitý názorový posun v nazírání na prostituci. Nabízí se otázka, či názorový posun nastal, protože jak zdůrazňují tiskové zprávy z následujících let, postoj magistrátu se posouvá směrem k jednoznačně negativnímu vnímání prostituce v roce 2008: „*Prostituci je třeba považovat za jev ze společenského, mravního, lidského i zdravotního hlediska nežádoucí, idea jejího úplného vymýcení se ale ukázala jako nereálná.*“¹⁶³. V roce 2010 je kvalifikována jako sociálně patologický jev, který není možné zakázat. Názorový posun směrem k toleranci nebo zájmu o legalizaci prostituce nenastal ani u široké veřejnosti, respektive obyvatel/ek centra Prahy a podniků zde působících, protože jak bylo popsáno v podkapitole *XXX. Morálka a veřejný pořádek*, zmínění/é silně protestují proti pouliční i klubové prostituci.

Lze tak zaznamenat názorový posun pouze směrem k pragmatickému argumentu: pokud není možné prostituci zakázat, pak ji lze alespoň regulovat (Bellak-Hančilová, Havelková, 2014). „*Rudolf Blažek si nedělá iluze o tom, že by se podařilo prostituci vymýtit, ale regulace by snížila nebezpečí, která jsou s prostitucí spojená.*“¹⁶⁴ Východiska svého postoje pro regulační záměr vysvětlil: „*Vycházeli jsme z předpokladu, že není reálné prostituci jako určitý sociálně patologický jev právním předpisem účinně zakázat. Možné je jen stanovit určitá pravidla tak, aby prostituce nebyla veřejností pocíťována jako výrazný problém veřejného pořádku, a aby také nepředstavovala vážné zdravotní ohrožení*“¹⁶⁵, „*idea jejího úplného vymýcení se (...) ukázala jako nereálná. Jsem přesvědčen, že regulací se minimalizují doprovodná rizika spojená s prostitucí, ať už jde například o organizovaný zločin, nedobrovolnou prostituci nebo o zdravotní ohrožení.*“¹⁶⁶

Regulace prostituce tedy podle Blažka znamená určení pravidel, která zajistí, že bude zachováván veřejný pořádek a že bude zabráněno zdravotnímu ohrožení. Podrobněji rozvádí, že: „*Jde hlavně o doprovodné trestné činy, loupeže a uspávání, drogy, ale i ohrožování mravní výchovy mládeže či hrozba pohlavních chorob.*“¹⁶⁷ Za nutné oblasti regulace náměstek Blažek považuje především zdraví a kriminalitu

¹⁶² Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁶³ Zdroj: 24 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁶⁴ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁶⁵ Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁶⁶ Zdroj: 24 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁶⁷ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

s prostitucí spojenou. Výslovně však nejmenuje, kdo je příčinou těchto problémů, ani kdo bude těžit z jejich úpravy. Radní Manhart, který na jeho práci později navázal, byl v adresnosti cílů přesnější. Chce „*tento jev (...) kultivovat*“¹⁶⁸. Konstatuje, že „*Jde (...) o regulaci nejstaršího řemesla a eliminaci negativních jevů*“¹⁶⁹. „*Hlavním motivem (...) je (...) ochrana zdraví klienta a získání dozoru nad touto činností*“¹⁷⁰ Zdůrazňuje, že „*prostituci je třeba regulovat i v ‚kamenných‘ zařízeních*“¹⁷¹, „*stojí za návrhem zákona (...), který by měl dostat pod kontrolu prostituci provozovanou v uzavřených zařízeních.*“¹⁷² Oba se pak shodnou na tom, že: „*cílem je zdanění prostituujících osob a podnikatelů, provozujících zařízení určená k provozování prostituce.*“¹⁷³

Cíle zákonné regulace prostituce jsou podle Blažka kromě neohrožování mravů a zachování veřejného pořádku, (o nich bylo pojednáno v kapitole XXX. *Morálka a veřejný pořádek*). K veřejnému pořádku se vztahují již platné vyhlášky, jak je uvedeno v kapitole XXX *Prostituce jako problém* (v podkapitolách XXX. *Morálka a veřejný pořádek* a XXX. *lokace*), potřeba nové právní úpravy s vyšší platností je tedy diskutabilní. Magistrát prostřednictvím náměstka primátora Blažka uvádí další dva cíle plánovaného zákona, kterými jsou zdraví a kriminalita. Později se priorita magistrátu s (novým) radním Manhartem mění, primárním cílem se stává zdraví, po něm následuje kontrola, jíž zamýšlí především zdanění prostituce, eliminací negativních jevů pak navazuje na Blažkův záměr snížení kriminality. Zdraví, kontrola a odvod daní a kriminalita jsou zbývající velká témata, dosud v této práci detailněji nepojednaná. V následujících dvou podkapitolách bude pojednána ochrana zdraví a kontrola pro odvod daní. Téma kriminality je mým předmětem zájmu v poslední kapitole *Podpora a represe*.

¹⁶⁸ Zdroj: 20 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁶⁹ Zdroj: 33 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁷⁰ Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁷¹ Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁷² Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁷³ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

5.3.2. Cíle: ochrana zdraví

Z potřeb, jež Magistrát hl. města Prahy deklaruje jako motivaci, pro kterou prosazuje legislativní úpravu prostituce, je tou nejvýznamnější ochrana zdraví. Či zdraví magistrát zamýšlí chránit lze zejména ze starších tiskových zpráv zjistit obtížně, v některých je přesto zmíněno: „zákon [by] umožnil sledovat a předcházet neúměrným zdravotním rizikům osob zabývajících se prostitucí a jejich zákazníků“¹⁷⁴, častěji je v nich ale zdůrazňováno „zdravotní ohrožení“¹⁷⁵ či „hrozba pohlavních chorob“¹⁷⁶ a

¹⁷⁴ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁷⁵ Zdroj: 24, 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁷⁶ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

„veliká zdravotní (...) rizika“¹⁷⁷, která podle tiskových zpráv s postupem času vzrůstají, rozšiřují se a konkretizují, o jaká zdravotní rizika jde: „*Nejde jen o nákazu HIV – AIDS, ale i o další infekční pohlavní choroby*“¹⁷⁸. Rovněž se rozšiřuje i domněle ohrožená skupina lidí. Souběžně s expanzí hrozby na nové skupiny obyvatelstva sílí i snahy magistrátu o prosazení zákona, který by prostituci reguloval. V roce 2013 byl návrh zákona o regulaci prostituce zamítnut, hned v následujícím roce rada města odhlasovala a předložila další návrh, který primátor Hudeček zdůvodnil slovy: „*Chceme dát obcím možnost prostituci kontrolovat (...) a bránit se šíření pohlavních nemocí*“¹⁷⁹.

Časový vývoj ochrany zdraví prošel třemi fázemi: po prvotním záměru chránit osoby poskytující sexuální služby a jejich zákazníky, následovala fáze ochrany klienta, která byla vystřídána potřebou chránit obce, tedy celou společnost před hrozbou pohlavních chorob.

První fáze konkrétně cílená (alespoň na deklaratorní úrovni) na potřeby aktérek/ů prostituce mohla souviset s předcházející nedostatečnou osvětou, a tedy menším všeobecným povědomím o pohlavně přenosných nemocech pramenícím z nedávné historie. V době, kdy probíhala příprava návrhu zákona předloženého v roce 2005, ještě město finančně podporovalo preventivní program. Přestože jsou povinné zdravotní prohlídky odborníky/icemi a neziskovými organizacemi široce kritizované nejen jako neefektivní, ale dokonce i kontraproduktivní (Srov. R-R, 2013, Bellak-Hančilová, Havelková, 2014), podpora prevence je naopak strategický krok, jehož úspěšnost potvrzuje i samotný magistrát¹⁸⁰.

Medicínský diskurz v diskuzích o zdraví paradoxně převládl až později, kolem konce tohoto období, kdy se spojil s ekonomickým. Ekonomický diskurz bude podrobně rozebrán v následující podkapitole *XXX. Cíle: kontrola pro výběr daní*. Jejich propojení reflektují požadavky podobné tomuto: „*Osoby, které by podle zákona vykonávaly prostituci, [by] musely požádat nejen o povolení, ale také chodit na pravidelné lékařské prohlídky a samozřejmě na vyžádání zákazníka a kontroly by musely takové potvrzení předložit.*“¹⁸¹

Druhá fáze zaměřená na ochranu klienta podle mého názoru souvisela se širším společenským kontextem období končící ekonomické krize, kdy výrazně posílil tlak mj.

¹⁷⁷ Zdroj: 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁷⁸ Zdroj: 7 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁷⁹ Zdroj: 35 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁸⁰ Zdroj: 22 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁸¹ Zdroj: 7 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

na povinné zdravotní prohlídky prostitutek, zatímco zcela vymizela potřeba sledovat jejich zájmy. Pod titulkem článku „Ochrana zdraví klienta je pro nás na prvním místě“¹⁸² se dozvíme, že: „Hlavním motivem pro tuto právní úpravu je regulace činnosti (...) a z toho plynoucí ochrana zdraví klienta a získání dozoru nad touto činností. (...) nad (...) počtem prostitutek a jejich zdravotním stavem neexistuje prakticky žádný dohled.“¹⁸³ Plán povinné kontroly zdraví prostitutek v souvislosti s propagací prostituce u (potenciálních) klientů jsem popsala v podkapitole XXX. *Aktérky a aktéři prostituce*.

Tlak na uzákonění povinných zdravotních prohlídek pokračuje i ve třetí fázi, v níž ochranu pouze klienta vystřídala potřeba chránit obce, tedy celou společnost před *hrozbou pohlavních chorob*.

Popsaný vývoj zájmu magistrátu o zdraví prostitutek, klientů a společnosti a vnímání hrozeb plynoucích z prostituce se vyvíjí přesně opačným směrem, než skutečná zdravotní situace žen poskytujících sexuální služby v Praze, tak jak ji v roce 2004 popsal magistrát pod titulkem „Prostituci pomáhá řešit prevence“: „Díky činnosti R-R se od roku 1991 podařilo mezi prostitutkami v hlavním městě uspět ze dvou hledisek. Zdravotního, kdy se snížil výskyt pohlavně přenosných chorob a většina žen se pravidelně podrobuje testu na HIV, a sociálního.“¹⁸⁴

Z výše popsaného kontrastu vyplývá, že kroky magistrátu v oblasti ochrany zdraví nesledují vývoj na prostituční scéně tak, jak jej sledují například v rozšiřujících se tendencích regulace nových sfér prostituce. Zvětšující se zásahy do privátní oblasti zdraví sexuálních pracovníků a rozšiřující se požadavky na ně tak lze vysvětlit prostřednictvím konceptu disciplinární moci, která má zájem sledovat a kontrolovat nejen jejich těla, ale i čas (Foucault, 2000).

Nezbytnost kontroly a *pravidelného* sledování těl prostitutek je magistrátem mnohokrát zmiňovaná. Pro naplnění potřeby sledovat jejich zdraví, magistrát předpokládá, že: „Zdravotní způsobilost by posuzovali lékaři z oboru venerologie“¹⁸⁵, a to pravidelně, nejčastěji navrhované jsou tříměsíční intervaly, např. v roce 2008 ovšem magistrát navrhuje, že: „osoby provozující prostituci [by musely] chodit na pravidelné měsíční zdravotní prohlídky“¹⁸⁶.

¹⁸² Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁸³ Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁸⁴ Zdroj: 22 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁸⁵ Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁸⁶ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

Vzhledem k tomu, že z individuální otázky zdraví konkrétní prostitutky a konkrétního klienta se stala záležitost veřejného zdraví, je třeba, aby hlavní dohled nad zdravím a hlavní rozhodnutí o způsobilosti k výkonu prostituce udělovali/y odborníci/ice nejvíce povolání/é – lékaři (lékařky). Skrze uznání vědecké odbornosti medicínského diskurzu mohou lékaři (lékařky) rozhodovat o společenské prospěšnosti či závadnosti různých jevů, potažmo lidí (Foucault, 1993). Zcela proti běžně uplatňovanému principu lékařského tajemství pak magistrát předpokládá zaznamenávání výsledků lékařských prohlídek do průkazu i s dalšími údaji: „*Dokladem o oprávnění by byl průkaz se jménem, příjmením a fotografií jeho držitele, do průkazu by se zaznamenávalo prodloužení oprávnění a potvrzení o pravidelných zdravotních prohlídkách.*“¹⁸⁷ Tento průkaz navíc bude dostupný na vyžádání klientům a kromě nich ještě i kontrolním orgánům: „*Proto by osoby, které by podle zákona vykonávaly prostituci, musely požádat nejen o povolení, ale také chodit na pravidelné lékařské prohlídky a samozřejmě na vyžádání zákazníka a kontroly by musely takové potvrzení předložit*“¹⁸⁸. Ochrana osobních údajů, dokonce ani citlivých údajů, jimiž informace o zdravotním stavu jsou, pro magistrát nepředstavují zásadní překážku. Přístup k osobním údajům je dalším bodem odkrývajícím asymetrický vztah, jednak v rovině prostitutka – klient, kdy návrh zákona žádné povinné zdravotní prohlídky klientů nepředjímá, rovněž neplánuje ani povinnou „legitimaci“ klientů. Lze předpokládat, že většina akterek ani aktérů nebude chtít svou identitu odkrýt. Jak poznamenává Havelková, znevýhodněná strana transakce riskuje zneužití osobních údajů, zatímco silnější strana zůstává v anonymitě, přestože pro zvýšení bezpečnosti žen poskytujících sexuální služby by identifikace klienta byla přínosná (Bellak-Hančilová, Havelková, 2014: 108). Odkrývání identity by se dalo považovat za fenomén přiznání, který podle Foucaulta řídí produkci diskurzu sexuality v západní společnosti (1999).

Druhou rovinu asymetrického vztahu tvoří prostitutky k aparátu státní moci, jehož jednání jsou podřízeni/y všichni/všechny, nikoli však všichni/všechny stejně. Prostitutky jako skupina jsou příkladem intersekce marginalizace na mnoha úrovních. Skutečnost, že jsou ženy, většinou nižšího sociálního statusu, je často ještě posilována dalšími nerovnostmi zakládajícími se na vzdělání, původu, barvě pleti, tělesné zdatnosti, pobytovém statusu. (M. Kolářová, 2008). Takto silně marginalizované ženy, nesoucí navíc stigma prostitutek (Goffman, 2003) se jen těžko mohou bránit a

¹⁸⁷ Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁸⁸ Zdroj: 7 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

prosazovat své zájmy na úrovni legislativní. Goldberg upozorňuje, že sexuální pracovníce v Holandsku se nechtějí sjednocovat, aby vystoupily a hovořily jedním hlasem (2014).

Jedním z hlavních cílů plánované zákonné regulace prostituce je ochrana zdraví. Ukázala jsem, jakým způsobem se zájem na ochraně zdraví vyvíjel a jak se pozornost přesouvala od zdraví prostitutky a klienta, přes výhradně klientovo zdraví až po zdraví společnosti, která se však staví do opozice proti prostitutkám, jež pro ni představují hrozbu. V přesunu zájmu o zdraví od prostitutky směrem proti ní vidím rovněž způsob odebírání jí subjektivity – *agency*, jež v důsledku vede k ještě větší marginalizaci.

5.3.3. Cíle: kontrola pro výběr daní

Dalším z cílů stanovených magistrátem jako předmět zákonné úpravy je kontrola a výběr daní. V závislosti na kontextu sdělení nabývá tento cíl různé důležitosti až po tu nejzásadnější. Jak jsem upozornila v podkapitole *XXX. Potřeby: legislativní úprava*, vyjadřuje-li se magistrát k možnosti regulace prostituce, akcentuje zejména potřebu kontroly tohoto jevu, zatímco hovoří-li jeho zástupci o legalizaci prostituce, je neodlučitelně spojená se zdaněním.

Jak ukázaly tiskové zprávy, kontrola a evidence je pro magistrát potřebná ve dvou oblastech, jimi jsou ochrana zdraví a výběr daní. Na nebezpečí plánovaného formátu evidence osob poskytujících sexuální služby jsem poukázala v předchozí podkapitole *XXX. Cíle: ochrana zdraví*, stejně jako na spornost povinných lékařských prohlídek, jejichž prostřednictvím má být chráněno veřejné zdraví. Lékařské prohlídky mohou fungovat i zcela anonymně, jak prokazuje praxe neziskových organizací. Ty poukazují na to, že dokonce lépe slouží anonymní a především nepovinné lékařské prohlídky, které tak sexuální pracovnice podstupují dobrovolně¹⁸⁹ – v zájmu vlastního, nikoli veřejného zdraví. Nabízí se tedy otázka, z jakého důvodu zamýšlí magistrát sbírat a spravovat osobní data o sexuálních pracovnicích. „*Předloha mj. také počítá se vznikem registru, který bude evidovat osoby legálně provozující prostituci.*“¹⁹⁰ Kromě registru data zamýšlí rovněž tisknout na průkazy, kterými se budou poskytovatelky služeb prezentovat klientům, což představuje velmi kritizovaný krok, jak uvádím v předchozí podkapitole. Nicméně magistrát nevysvětluje, k čemu mají sloužit sebraná data v registru, proto se nabízí hypotéza spojení obou cílů – kontroly a výběru daní, které spolu souvisí. Registr by tak mohl sloužit k přesnějším odhadům daňové povinnosti.

Téma zdanění prostituce se v tiskových zprávách objevuje zřídka již od počátku, nicméně s novějšími vyjádřeními se dostává do popředí zájmu magistrátu, zejména od období ekonomické krize je zdůrazňováno častěji a je dáváno do různých kontextů. K již dříve tematizované daňové povinnosti se přidává i zdůraznění nutnosti placení povinných odvodů na sociální a zdravotní pojištění, zmiňovány jsou i daňové úniky.

¹⁸⁹ Např. australská asociace sex.pracovnic/úků Scarlet Alliance ve studii *Mandatory Testing for HIV and Sexually Transmissible Infections among Sex Workers in Australia: A Barrier to HIV and STI Prevention* poukazuje na větší úspěšnost dobrovolného anonymního testování v některých australských státech proti povinnému testování v dalších (2012). Zdroj: www.afao.org.au – [cit.20.5.2016]

¹⁹⁰ Zdroj: 35 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

Ekonomická krize měla dalekosáhlé dopady do mnoha sfér života, tedy i do prostituce. Jedním z dopadů byl i značný pokles příjmů pražských klubů, které se s důsledky vyrovnávaly různými způsoby, vždy ovšem měly negativní vliv na sexuální pracovnice (ať už ztráta zaměstnání nebo snížení cen). (Peršak, Vermeulen, 2014: 105). Důsledky krize anebo strach z nich se promítl i do politické agendy všezahrnujícím šetřením veřejných zdrojů. Nejen magistrát se začal více zabývat i možnostmi získání zdrojů, mezi nimiž se v době recese ukázal populární způsob získání prostředků zdaněním určité skupiny obyvatelstva. Výběr daní z prostituce není novým tématem, nicméně jeho oživení v době ekonomické krize mohlo pro magistrát znamenat především získání kladných „bodů“ občanů/ek prostřednictvím několika bodů:

Nový příjem do státního rozpočtu nedopadne na daňovou povinností zatížené spořádané občany/ky, ale na skupinu obyvatelstva, která se této povinnosti dosud vyhýbala. Vyhýbala se i dalším povinnostem, zejména placení dalších poplatků. Magistrát zdůrazňuje výši hypotetických příjmů na dani z této činnosti, čímž zároveň podporuje vnímání prostitutek jako příživnic na systému. S ohledem na odhadovaný počet osob vykonávajících prostituci, který je podle magistrátu jen v Praze kolem 10 000 osob, jsou očekávání příjmů vysoká. Žižek studuje dopady ekonomické krize v USA a upozorňuje na to, že ve snaze o udržení ekonomiky v chodu je možnost „*použít krizi k zavedení dalších tvrdých prostředků „strukturálního přizpůsobení“*“ (Žižek, 2009: 20 In Šprincová, 2010: 26). V přeneseném smyslu by bylo možné zdanění a evidenci a kontrolu dosud nekontrolovaného fenoménu pojímat jako užití prostředku strukturálního přizpůsobení.

Chápeme-li ekonomickou produktivitu (práci) jako znak občanské způsobilosti a zároveň prostředek jejího dosažení, snahy magistrátu transformovat složitou sociální realitu prostituce do produktivní práce a „*stanovit určitá pravidla*“¹⁹¹ a „*podmínky, za kterých je možné provozovat prostituci jako podnikání*“¹⁹² vedou ke zneviditelňování utlačujících mechanismů, které v prostituci fungují (a díky nimž alespoň v českém kontextu prostituce funguje). (Bourdieu, 2000, Garland-Thomson, 2012). Zodpovědnost za nedostatky způsobené útlakem je přenesena na utlačované bez ohledu na to, zda jsou schopni/y stanovené normativní požadavky naplnit (Bourdieu, 2000).

Zdanění by mohlo přinést také změnu veřejného mínění v postupném přijetí legalizace prostituce. Výhod, které ze zdanění vyplynou pro prostitutky, je znatelně

¹⁹¹ Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁹² Zdroj: 35 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

méně. Odměnou za řádné placení daní a pojištění by prostitutkám zákon nabídl status „řádných podnikatelek“ a prostitute: „*Stala by se tak legálním podnikáním podléhajícím zákonům*“¹⁹³, „*Prostě živnost, jako každá jiná.*“¹⁹⁴. Výčet výhod končí neveřejným rejstříkem: „*Osoby budou platit daně, odvádět sociální a zdravotní pojištění stejně jako kterýkoliv jiný podnikatel, ale registr těchto osob nebude veřejný,*“ upozornil Manhart.¹⁹⁵

Tyto omezené výhody by měly prostitutkám stačit, protože získají tu hlavní: občanská práva a ochranu státu výměnou za poctivé přispívání do státní pokladny a plnění dalších povinností (K. Kolářová, 2011), zejména registrace a povinných zdravotních prohlídek, což potvrzuje i radní Manhart: „*[děvčata] by se mohly obrátit na policii i státního zástupce. Stačilo by jen splnit podmínky registrace, tedy 18 let, dobrý zdravotní stav, bezúhonnost a samozřejmě buď občanství, nebo povolení k pobytu.*“¹⁹⁶

Výběr daní jako téma související s prostitucí na pražském magistrátu existovalo od počátku analyzovaných textů, s ekonomickou krizí však nabylo důležitosti. Z jednoho z mnoha bodů v předmětu regulace prostitute se daňová povinnost stala primárním předpokladem pro legální, a tedy jediný možný výkon prostitute. Zároveň se stala konstituujícím prvkem možného uznání prostitute jako podnikání. Pokusila jsem se poukázat na skutečnost, že toto uznání vždy bude s výhradou. Nejde tedy o skutečné uznání tak, jak ho chápe Fraser (2009).

¹⁹³ Takto prostituci definuje moderátor TV Barrandov v rozhovoru s radním. Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁹⁴ Takto prostituci definuje moderátorka TV Barrandov v rozhovoru s radním. Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁹⁵ Zdroj: 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁹⁶ Zdroj: 39 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

5.4. Podpora a represe

Poslední, neméně důležitá kategorie získaná provedenou analýzou, představuje pomyslnou červenou nit prolínající se všemi zkoumanými texty. Zákony jako jistá forma společenského řádu určují, co je povoleno, co mají chránit a podporovat, co je zakázáno a co má být trestáno. Snahy o prosazení zákona upravujícího prostituci z tohoto hlediska představují snahu o oddělení povoleného od zakázaného. Koho zamýšlí magistrát podporovat, před čím chránit a koho a za co trestat, vysvětlím v následujících dvou podkapitolách: *Podpora* a *Represe*. Důležitou součástí podkapitoly XXX. *Represe* je kriminalita jako nejčastěji používané téma a slovní spojení ve vazbě na prostituci.

5.4.1. Podpora

Oblasti, v nichž magistrát považuje za zásadní zajistit ochranu, jsou veřejný pořádek, morálka a zdraví. Veřejný pořádek bezpodmínečně chrání v centru Prahy, jak jsem předeslala v podkapitole XXX. *Prostorová dimenze*. Z původní potřeby hájit ulice poblíž Václavského náměstí a nábřeží, se pojetí veřejného pořádku rozšířilo o kluby v centru města. Rovněž je třeba chránit mravní výchovu dětí, ale i morální cítění většinové společnosti, jehož chápání je však do jisté míry ovlivňováno morálním cítěním obyvatel/ek centra Prahy, jak uvádím v podkapitole XXX. *Morálka a veřejný pořádek*. Ochrana zdraví jako jedna z priorit rovněž zaznamenala vývoj: zájem na podpoře se přesunul od osob poskytujících sexuální služby ke klientům a poté k ochraně společnosti před *hrozbami* sexuálně přenosných chorob a potažmo před prostitutkami, jak jsem vysvětlila v předchozí kapitole v části XXX. *Cíle: Ochrana zdraví*.

Další oblasti, v nichž magistrát konstatuje potřebu či zájem ochrany, jsou oblasti svázané s kriminalitou, kde deklaruje záměr ochrany nezletilých osob před prostitucí. Chce „bránit (...) účasti nezletilých a mladistvých“¹⁹⁷, bohužel však nesděljuje jak. Totožný problém se objevuje i ve vyjádřeních zájmu o oddělení legální od nelegální prostituce. Těch se v tiskových zprávách objevilo několik, žádný však neuvádí další detaily o tom, co přesně to znamená, ani kdo a jak by takové ustanovení prováděl,

¹⁹⁷ Zdroj: 35 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

postupem času se také obsah těchto vyjádření vyprazdňuje. V roce 2003 náměstek Blažek uvedl: „*Základem předloženého návrhu je dekriminalizace prostituce a vytvoření legálního rámce pro její provozování tak, aby byla důsledně oddělena od kriminálních činností, které souvisejí s různými formami kořistění na prostituci.*“¹⁹⁸ O deset let později k tématu radní Manhart poskytl vyčerpávající vyjádření: „*Oddělí se také legální prostituce od nelegální.*“¹⁹⁹ Porovnáme-li uvedené vyjádření o postupu oddělení kriminality a jeho detailnost s informacemi o zamýšlených průkazech, kterými by se měly prokazovat poskytovatelky služeb, tyto články mnohem detailnější²⁰⁰.

Usuzuji, že uvedený záměr ochrany cílí na osoby nedobrovolně poskytující sexuální služby a na mladistvé, ty (ti) by z něj měly/i profitovat především. Vzhledem k tomu, že z textů nelze ani odhadnout, jak magistrát zamýšlí zmíněné ohrožené skupiny ochránit, je otázkou, zda sám magistrát ví, jakým způsobem by chtěl docílit oddělení legální od nelegální prostituce, (a pouze nepovažuje za důležité to sdělit veřejnosti, protože předpokládá, že čtenáři/ky portálu praha.eu konkrétní informace nezajímají), či jde o ustanovení, které magistrát zařadil na svou agendu, aby zákon prošel hlasováním poslanců a poslankyň, a aby titíž/tytéž odsouhlasili/y pro přijetí zákona nezbytnou výpověď *Úmluvy o potlačení a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob a jejího závěrečného protokolu z roku 1950*²⁰¹, která je podle vyjádření radního Manharta: „*překonan[á], obsoletní a neodpovídající požadavkům dnešních společenských okolností. (...) Česká republika je signatářem Protokolu o prevenci, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, který je součástí Úmluvy OSN o nadnárodním organizovaném zločinu ze dne 13. prosince 2000. Ačkoliv zatím nedošlo k ratifikaci této Úmluvy, nelze tuto skutečnost chápat jako rezignaci českého státu na vážný jev obchodování s lidmi. Česká republika Úmluvu o nadnárodním organizovaném zločinu dosud neratifikovala z důvodu absence deliktní odpovědnosti právnických osob v českém právním řádu. Dne 1. 1. 2012 však vstoupil v účinnost zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, a můžeme se tak domnívat, že překážka pro ratifikaci (...) odpadla.*“²⁰² Podle informací Ministerstva vnitra *Úmluva o nadnárodním organizovaném zločinu* (OSN,

¹⁹⁸ Zdroj: 1 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

¹⁹⁹ Zdroj: 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²⁰⁰ Např. Zdroj: 6 a 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²⁰¹ Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²⁰² Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

2000) dosud nebyla ratifikována.²⁰³ Málo překvapivé by bylo, pokud by magistrát prosazoval politiku cílenou výlučně na Prahu a její potřeby a žádný konkrétní plán či koncepci oddělení ne/dobrovolné prostituce by neměl, s ohledem na to, že odstraňování organizovaného zločinu je prioritou přesahující měřítko, potřeby a možnosti Prahy. Zdrženlivá a velmi obecná vyjádření spíše poukazují na malý zájem magistrátu hájit práva osob poskytujících sexuální služby mimo minimální „povinný“ rámec, jímž je v tomto případě zdůraznění ochrany *mladistvých*. Tento závěr vyznívá pozitivně skutečně pouze pro mladistvé, zároveň souzní i s přístupem magistrátu k otázce daňové povinnosti, jak uvádím v podkapitole XXX. *Cíle: Kontrola pro výběr daní*.

V analýze jsem se cíleně zaměřila na hledání podpůrných či ochranných prostředků nabídnutých sexuálními pracovníci, jež jsem předpokládala s ohledem na množství povinností, které jim magistrát plánuje přidělit. Kromě ochrany nezletilých, zmíněné v předchozím odstavci, jsem našla pouze velmi vágně uvedenou možnost hájit svá práva, která by však neměla být podmíněna (řádnou registrací), protože se týká základních občanských práv, na něž je bezpodmínečný nárok. *„Byli by chráněni svými právy. Dnes se v podstatě bojí tato děvčata zavolat policii, i když je na nich nebo v jejich okolí páchan trestný čin. Takhle by se mohly obrátit na policii i státního zástupce.“*²⁰⁴ Poslední, pro dospělé ženy rovněž jediný přínos, výhoda či ochranný krok tak představuje neveřejný registr: *„registr těchto osob nebude veřejný“*²⁰⁵.

Větší podporu Praha nabízí v případě přijetí zákona obcím²⁰⁶, od nichž výměnou očekává podporu svého návrhu.²⁰⁷ *„Hlavním cílem ale je posílit pravomoci samosprávy, která získá silnější páky jak držet prostituci pod kontrolou“*²⁰⁸. Úmyslem magistrátu totiž je předat obcím pravomoc rozhodnout o *„veřejných domech, jejichž zřízení by ale schvalovaly obce vyhláškou“*²⁰⁹. *„Zařízení k provozování prostituce by bylo možno provozovat na základě povolení obecního úřadu (...) uděleného na základě souhlasného stanoviska rady obce (...). Náležitostí žádosti by měl být (...) doklad prokazující, že stavba může být užívána k zamýšlenému účelu, který má charakter kolaudačního souhlasu podle stavebního zákona. V rámci povolení by bylo možno stanovit provozní dobu zařízení a jeho maximální užitnou plochu. Návrh zákona dále stanoví povinnosti*

²⁰³ (MVČR 2016, <http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-definice.aspx> navštíveno 2.5.2016)

²⁰⁴ Zdroj: 39 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²⁰⁵ Zdroj: 17 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²⁰⁶ Např. Zdroj: 14, 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²⁰⁷ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²⁰⁸ Zdroj: 14 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²⁰⁹ Zdroj: 7 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

osob provozujících zařízení k provozování prostituce, např. v zařízení musí být určena osoba odpovědná za vedení zařízení, musí být veden přehled o osobách vykonávajících prostituci v zařízení a další. Stanoveným povinností korespondují i příslušná sankční ustanovení.“²¹⁰ Magistrát chce prosadit zákon obce podporující při kontrole a dohledu nad prostitucí, jenž by kromě centrální registrace osob na obecních úřadech ukládal ještě všem klubům vést další evidenci osob, která by rovněž hrozila únikem citlivých dat, výhody plynoucí z evidence a dalších plánovaných podmínek radnice nevysvětluje. Málo zmiňovanou výhodou pro obce jsou i příjmy plynoucí z místních a správních poplatků, které mají hradit v pravidelných intervalech jak osoby poskytující sexuální služby, tak i zařízení.²¹¹ „Radní Manhart je přesvědčen, že všechny obce a města ve zbytku republiky zákonnou úpravu přivítají.“²¹²

V této kapitole jsem se zaměřila na to, koho a co magistrát považuje za důležité chránit a komu nabízí podporu. Mimo v předchozích kapitolách rozebraných témat ochrany veřejného pořádku, mravnosti a zdraví, jsem již odkryla spíše témata „malá“. Velmi neochotně město konstatuje, že bude nutné osoby poskytující sexuální služby chránit před kuplířstvím, a mladistvé před účastí na prostituci, o tom, jakým způsobem bude ochrana zajištěna, magistrát neinformuje. Dospělým ženám nabízí jediný ochranný prvek, kterým je neveřejná databáze. Podporu, ať už ve formě symbolického uznání nebo tzv. exitových programů či jiných sociálních služeb, nenabízí ani nabízet neplánuje. (O podobném programu, jakým byl v podkapitole XXX. *Definice prostituce* zmíněný finanční příspěvek na sociální práci neziskové organizace se po roce 2004 nezmiňuje.) Podporu nabízí obcím, tato podpora je však plánována ve formátu uzákonění dalších povinností pro sexuální pracovnice i kluby. Jejich nesplnění má být sankcionováno, což obce (hypoteticky) mohou využít k doplnění pokladen na úkor již tak chudobou ohrožených žen a dostat je do dluhové tísně, která je následně bude udržovat v prostituci dlouhodobě (Srov. Bellak-Hančilová, Havelková, 2014, R-R, 2013). Takové opatření působí důsledně proti očekávání: „Radní Manhart si od opatření slibuje snížení počtu prostituujících osob i počtu zařízení, kde je prostituce provozována.“²¹³

²¹⁰ Zdroj: 27 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²¹¹ Zdroj: 18 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²¹² Zdroj: 14 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²¹³ Zdroj: 30 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

5.4.2. Represe

Studium podpory a ochrany osob poskytujících sexuální služby magistrátem ústí v přesnější charakteristiku přístupu pražské radnice k nim, kterou je represe.

Přístup Magistrátu hl. města Prahy k prostituci stávající i plánovaný je represivní na všech úrovních jeho dopadů: individuální, institucionální i symbolické, které se prolínají. Jak jsem ukázala v podkapitole XXX. *Aktérky a aktéři prostituce* přistupuje magistrát ke skupinám aktérek/ů odlišně a uplatňuje na ně různou míru represe. Od klientů, kteří jsou neviditelní a tiše schvalovaní, přes kuplíře, odsuzované za jednání v rozporu s právním řádem a nesoucí stigma zločinců, nicméně většinu času neviditelné, až po prostitutky stigmatizované a znevýhodněné (téměř) všemi svými charakteristikami a viditelností těchto charakteristik. (Goffman, 2003, Harding, 1986).

Represí na individuální úrovni chápou především dopady útlaku ze strany magistrátu a dalších spolupracujících institucí na sebepojetí každé ženy, které je ze své podstaty individuální záležitostí, nicméně vyvolanou obdobnými strukturálními tlaky, lze tedy předpokládat určité společné znaky v reakcích na ně a v zaujímaných strategiích žen. Toto tvrzení vysvětlují na příkladu silné, magistrátem a dalšími institucemi podporované stigmatizace prostitutek (jako *lehkých žen*) na symbolické úrovni, jak jsem ji rozebrala v podkapitole XXX. *Aktérky a aktéři prostituce*, na níž (pravděpodobně) každá žena zareaguje individuálním způsobem. Z těchto individuálních reakcí ve výzkumu mezi sexuálními pracovníci v České republice však vyplynulo, že u 53% z nich „*nikdo nevěděl, že poskytují placené sexuální služby*“ (R-R, 2013: 61), úplným utajením reagovalo 66 % matek (tamtéž). Havelková upozorňuje, že ztráta anonymity by pro ženy poskytující sexuální služby znamenala riziko veřejného zostuzení (Bellak-Hančilová, Havelková, 2014). Důsledky represe na

individuální úrovni však neovlivňují pouze sebepojetí žen, ale rovněž jejich sociální, ekonomickou, zdravotní situaci. V případě veřejného zostuzení hrozí ženě ztráta dětí, blízkých osob či další možnosti výdělků, což má přímý ekonomický dopad, často nejen na ni, ale i na její rodinu. Zdraví je nutné zohlednit nejen fyzické, ale i psychické, které je součástí osobní integrity a kvalitního života, Havelková pro tento celek užívá termínu *well-being* (2014). Dopady na psychické zdraví či pohodu mohou být nedozírné, stejně jako i na fyzické, zejména v případě institucionálních zásahů do (sledování) zdraví každé osoby ve formě povinných zdravotních prohlídek „pobízejících“ klienty k vyžadování rizikových sexuálních aktivit (viz kapitola XXX. *Cíle: ochrana zdraví*) (Srov. Jeffreys, Fawkes, Stardust, 2012).

Příčiny represe jsou v tomto případě vždy institucionalizované, organizované magistrátem. Jak jsem ukázala v kapitole XXX. *Potřeby a cíle* je nejdůležitější potřebou magistrátu prosadit zákon regulující prostituci takovým způsobem, aby byly naplněny jeho cíle, mezi něž patří zachování veřejného pořádku a morálky, ochrana zdraví (společnosti) a daňová povinnost. Tyto oblasti již byly dekonstruovány v předchozích kapitolách a na jejich represivní charakter tak bylo poukázáno. Pohlédneme-li na magistrát a jeho politiky jako celek, jedná jako maskulinizovaná instituce, která marginalizované ještě více utlačuje a přičítá jim za to zodpovědnost, jak bylo poukázáno zejména v kapitole XXX. *Cíle: kontrola pro výběr daní*. Mocenské působení maskulinizovaných institucí je vepsáno přímo v jejich organizaci a projevuje se mj. kriminalizací stigmatizované sexuality a promítáním těchto hierarchií do policejního dohledu (Bourdieu, 2000, Connell, 1995, Foucault, 2003).

Z dohledu prováděného nad prostitucí různými institucemi považuje magistrát za ten nejdůležitější a rovněž nejužitečnější právě dohled policejní. Činnost policie je často komentována a pozitivně hodnocena jako činnost subjektu jednajícího ve veřejném prostoru, na nějž má kladný vliv. Dokáže efektivně prosazovat dodržování zákonů a vyhlášek, a tedy i požadavků magistrátu, proto je úspěšná spolupráce magistrátu s policií při „regulaci“ prostituce klíčová, a proto magistrát nešetří chválou. Po zákazu nabízení erotických služeb vyhláškou v roce 2005 „*Městská policie okamžitě zahájila důsledné kontroly jejího dodržování. Zákaz se ukázal být účinným, po nabytí účinnosti vyhlášky tento problém prakticky vymizel.*“²¹⁴ Bez zásahů policie by *problém zůstal viditelný, a tedy nevyřešený*. Článek s titulkem „*Boj proti prostituci znesnadňuje absence zákona*“²¹⁵ pozitivně hodnotí

²¹⁴ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²¹⁵ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

nadstandardní aktivitu policie: „Od listopadu 2005 byla hlídková činnost policie státní i městské v centru města zaměřená na pouliční kriminalitu zintenzivněna (...) , Účinnost tohoto opatření se již projevila v řadě pozitiv, která přinesla zlepšení situace v oblasti problémů, které se v centru města vyskytují a které jej tíží. Intenzivní kontroly i nadále pokračují, ‘ dodává náměstek Blažek a zdůrazňuje, že úplné odstranění tohoto problému je za současné právní úpravy nereálné.“²¹⁶ Magistrát poodkrývá skutečnost, že bez pomoci policie by jím vydané vyhlášky nebyly respektovány, proto by nemohl dosáhnout cíle dostat prostituci pod kontrolu a zároveň z veřejných míst pryč. „Opatření městské policie pozitivně ovlivnila jednak četnost, jednak i způsob nabízení sexuálních služeb v ulicích centra města, který již není z hlediska obtěžování kolemjdoucích tak agresivní jako v dřívější době“²¹⁷ „Oblíbená místa (...) už nejsou zdaleka tak obsypána prostitutkami, (...) Je to výsledek tlaku městské policie, kontrol,...“²¹⁸ Nutnou otázkou zde je, zda v případě existence zákona skutečně dojde k úplnému odstranění tohoto problému (bez pomoci) policie. Image, které magistrát policii buduje, skutečně odpovídá policejnímu heslu *Pomáhat a chránit*, zde je však třeba dodat, že jde o pomoc magistrátu chránit spořádané občany/ky před prostitucí, o níž se zejména v policejním kontextu mluví jako o synonymu pro kriminalitu. Pod nadpisem „Kriminálníci se stěhují“ se dočteme, že: „V září se policie orientovala na drogy, kontroly erotických klubů...“²¹⁹. Další nadpis přirovnává: „veřejné domy – podhoubí zločinu“²²⁰. Dozvíme se rovněž, že: „prostitute a organizovaný zločin mají k sobě velmi blízko.“²²¹ „Největší počet činů připadá na krádeže a podvody, policisté zaznamenávají také prodej drog, napadení či prostituci.“²²² Chápáním prostitute jako kriminality lze vysvětlit i časté užívání metafor boje. Zdály by se přehnané při představě prostitutky např. dle obrazu popsaného v kapitole XXX. a proti ní zasahujících mužů zákona, ovšem je-li obraz prostitute spojen s kriminalitou, nebo je dokonce zaměňován, zásahy policie a boj proti zločinnosti je adekvátní. „Boj proti prostituci“²²³, „Další razie v ulici Ve Smečkách“²²⁴, „Policie, která zasahuje v městům nepohodlných

²¹⁶ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²¹⁷ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²¹⁸ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²¹⁹ Zdroj: 8 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²²⁰ Zdroj: 8 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²²¹ Zdroj: 6 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²²² Zdroj: 21 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²²³ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²²⁴ Zdroj: 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

*podnicích*²²⁵. „Ačkoliv Praha I v této věci sama koná, bez pomoci policie a dalších dotčených institucí tento nerovný boj nevyhraje.“²²⁶ Často užívané metafory boje (války) se zločinem tak potvrzují i Connellovu tezi, že policejní dohled je organizovaná forma kolektivního násilí (1995).

K vysvětlení přechodu od podpory k represí v analýze chápání prostituce pražským magistrátem jsem použila pro radnici klíčovou instituci, s níž chce a zároveň potřebuje spolupracovat na společném cíli „*potírání prostituce a pouliční kriminality*“²²⁷ chápaných jako úzce související a prolínající se natolik, že je lze zaměnit. Prostituce ve spojení s kriminalitou je v celém souboru analyzovaných dat nejčastěji uváděný kontext.

6. Závěr

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jaký postoj zaujímá Magistrát hlavního města Prahy k problematice prostituce, zda a k jakým proměnám v čase v něm došlo. Sledované období bylo určeno motivem pražského magistrátu předložit návrh zákona o regulaci prostituce, o němž se v tiskových zprávách vyjadřoval od roku 2003. Poslední článek zahrnutý do vzorku je z roku 2015. Metodou kritického čtení analýzy diskurzu jsem četla tiskové zprávy a články uveřejněné ve volně přístupném tiskovém servisu na oficiálním portálu hlavního města www.praha.eu ve zmíněném období let 2003 - 2015 a zajímalo mě, jak pražský magistrát prostituci pojímá a své postoje k ní prezentuje navenek.

Analýzou jsem získala čtyři kategorie, čili hlavní oblasti zájmu magistrátu, v jejichž kontextu magistrát prostituci akcentuje. V rámci každé kategorie jsem podrobně rozebrala, na koho (co) se zájem Prahy obrací, koho (co) naopak pomíjí, co pro magistrát právě toto zaměření znamená. Pomocí těchto otázek jsem kategorie

²²⁵ Zdroj: 16 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²²⁶ Zdroj: 15 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

²²⁷ Zdroj: 4 - www.praha.eu - [cit. 8. 5. 2016]

rozčlenila do tematických celků, v nichž jsem sledovala rovněž časový vývoj postojů v rámci kategorií: definice prostituce a jejích aktérek a aktérů; konstrukce prostituce jako problému veřejného pořádku, morálky a prostoru; potřeba legislativní úpravy, cíl ochrany zdraví, kontroly a výběru daní; podpora a represe. Na následujících řádcích shrnuji nejzásadnější charakteristiky postojů Magistrátu hl. města Prahy k prostituci.

Pojem prostituce magistrát chápe zejména jako směnu sexuálních služeb za úplatu, přičemž tato směna a především její nabídka je velmi problematická. Hlavní pozornost magistrát zaměřuje na prostitutky, které jsou konstruovány jako nemorální původkyně problému veřejného pořádku v centru města. Překračování hranic „morálního cítění většinové společnosti“ magistrát považuje za překážku, děje-li se v centru města, proto vydává vyhlášky a podniká další kroky, zejména ve spolupráci s policií, aby byly viditelné znaky této činnosti odstraněny z dohledu. Hlavní motivací angažovanosti magistrátu v otázce prostituce prolínající se celým obdobím, je snaha o prosazení zákonné normy regulující prostituci. Od ní si totiž slibuje zajistit ochranu zdraví, kontrolu nad výkonem prostituce a výběr daní. Magistrát zdůrazňuje fungování vzájemné podpory s policií, přičemž hlavním cílem společného jednání magistrátu a policie je represe všech viditelných projevů prostituce, tedy hlavně prostitutek. Kdo obvykle zůstává neviditelný, je klient, jehož jednání není, na rozdíl od jednání prostitutky, posuzováno v rámci parametrů morálky, ale je pokládáno za „normu“. Magistrát tedy nezpochybňuje poptávku po prostituci, která zůstává díky uplatňování dvojího standardu skrytá. Kuplíři většinou rovněž zůstávají skryti a pro magistrát také nepředstavují velké téma, nenarušují-li veřejný pořádek.

Hlavním cílem, na jehož prezentaci se magistrát v průběhu celého analyzovaného období soustředí, je, kombinací více zmíněných postupů udržet veřejný pořádek a nízkou (žádnou) kriminalitu v centru města jako klíčové lokalitě, protože zachovat image města je pro magistrát nejvyšším cílem a nejdůležitějším úkolem. Velmi dbá o bezpečnost a morálku na veřejných prostranstvích, méně už o prostitutky. Zřejmě i proto nepřistupuje k prostituci s žádnou dlouhodobou koncepcí a o přesný typ prosazeného legislativního záměru se zajímá mnohem méně než o ze zákona plynoucí možnost kontroly.

Důležitým zjištěním je, že snahy o zákonné úpravy prostituce s jistým zpožděním sledují proměny tohoto fenoménu ve městě. Zároveň je vývoj prostituce ovlivněn Prahou vydávanými vyhláškami. Sledujeme-li proměny v čase a postojích magistrátu, zjistíme, že v zájmu zajištění zdraví se pozornost od prostitutek přesouvá ke klientům a později na celou společnost. Pomocí užívaných metafor „ohrožení“ či „nebezpečí šíření pohlavních chorob“ jsou prostitutky konstruovány jako nebezpečné.

Dalším vývojem prošel i přístup k prostitutkám, o nichž se zejména na počátku zkoumaného období magistrát vyjadřoval velmi pejorativně, výrazy s pozdější dobou částečně ubíraly na síle a neutralizovaly se až k „osobě poskytující sexuální služby“. Tento způsob vyjadřování souzní s rostoucím zájmem o zdanění prostituce, nicméně je v opozici k reálnému zájmu magistrátu o prostitutky a jejich práva.

Závěrem je třeba dodat, že hlasem magistrátu o prostituci promlouvají výhradně jeho mužští zástupci v oblasti prevence kriminality a legislativy (výjimečně se dostala ke slovu i nezisková organizace). Zájem magistrátu na prosazení svých cílů je tak silný, že protiargumenty či vyjádřený nesouhlas je hodnocen negativně a neglektován.

7. Seznam literatury a zdrojů

7.1. Odborná literatura

Bellak-Hančilová, B., Havelková, B. (eds.). 2014. *Co s prostitucí?: Veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Praha. Sociologické nakladatelství.

Bourdieu, P. 1998. *Nadvláda mužů*. Praha. Karolinum

Brodin Sacks, Karen. 1989. *Toward a unified theory of class, race, and gender*. Oxford. Blackwell Publishing.

Bryman, A. 2004. *Social Research Methods*. Oxford University Press.

Coffey, A., Atkinson, P. 1996. *Making sense of qualitative data*. London. SAGE Publications.

Connell, R. 1995. *Masculinities*. Berkeley. University of California Press.

Čírtková, L. 2000. *Policejní psychologie*. Praha. Portál.

Čtrnáctideník CEVRO Liberálně konzervativní akademie; číslo 16/2010 datum vydání: 5. 10. 2010.

Disman, M. 2007. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha. Karolinum.

Foucault, Michel. 1999. *Dějiny sexuality I* Praha: Herrmann & synové.

Foucault, Michel. 2000. *Dohlížet a trestat*. Podlesí: Dauphin.

Foucault, M. 2002. *Archeologie vědění*. Praha. Herrmann.

Foucault, Michel. 2003. *Subjekt a moc*. Myšlení vnějšku. Praha: Herrmann & synové.

Fraser, N. 2007. *Rozvíjení radikální imaginace: Globální přerozdělování, uznání a reprezentace*. Praha. Filosofia.

Garland-Thomson, R. 2012. *Začlenění kritické analýzy ne/způsoblosti jako cesta k proměně feministické teorie*. in K. Kolářová, & kol., *Jinakost– postižení– kritika: Společenské konstrukty nezpůsoblosti a hendikepu*. Praha: SLON.

Giddens, A. 1999. *Sociologie*. Praha. Argo.

Gilligan, C. 2001. *Jiným hlasem*. O rozdílné psychologii žen a mužů. Praha. Portál.

Goffman, Erving. 2003. *Stigma: poznámky k problému zvládnání narušené identity*. Překlad Tomáš Prášek. Praha: Sociologické nakladatelství, Most (Sociologické nakladatelství), sv. 3.

Guba, E. G., a Lincoln, Y.S. 1994. *Competing paradigms in qualitative research*. In: Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. *Handbook of qualitative research*. London: SAGE Publications, s. 105-116.

Hall, Stuart. 2003. „*The Work of Representation*“ Hall, Stuart. Ed. *Representation. Cultural Representation and Signifying Practices. Culture, Media and Identities*. London: Sage

Jeffreys E, Fawkes J, Stardust Z. 2012. *Mandatory Testing for HIV and Sexually Transmissible Infections among Sex Workers in Australia: A Barrier to HIV and STI Prevention*. *World Journal of AIDS*. č. 2, s. 203-211. Published Online September 2012 (<http://www.SciRP.org/journal/wja>)

Davidson, O'Connell, J. 2002. *Hypatia: The rights and wrongs of prostitution*.

Denzin, N. K., Lincoln, Y. S. 1994. *Handbook of qualitative research*. London. SAGE Publications.

Derrida, Jacques. 1993. *Struktura, znak a hra v diskursu věd o člověku*.

Disman, M. 2007. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha. Karolinum.

Fairclough, Norman (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

GOLDBERG, M. 2014, Should buying sex be illegal? *The Nation*, August 18/25, 2014 – novinový článek online

Günter, A. 1999. *Ženy, prostitúcia a etika*. ASPEKT, číslo 2, s. 80-85.

Harding, Sandra. 1986. *The Science Question in Feminism*. Ithaca: Cornell University Press.

- Hrabětová, J. 2009. *Psychologie oběti*. Littera Scripta, roč. 2, č. 1, s. 141-149.
- Kavka, M. 2002. *Feminism, Ethics, and History, or What Is the „Post“ in Postfeminism*. *Tulsa Studies in Women's Literature*, Vol. 21, No. 1., s. 29-44. University of Tulsa.
- Jeffreys, E., Janelle Fawkes, Zahra Stardust. Mandatory Testing for HIV and Sexually Transmissible Infections among Sex Workers in Australia: A Barrier to HIV and STI Prevention. In: *World Journal of AIDS*. 2012, 2, 203-211. Published Online September 2012 (<http://www.SciRP.org/journal/wja>)
- Kilvington, J., Day, S., Ward, H. 2001. *Prostitution Policy in Europe: A Time of Change?*. Feminist Review Collective. Palgrave MacMillan. ISSN 1466-4380 online ©
- Kolářová, K. O (ne)způsobilém sexu a technologiích normality. K intersekcii kategorií genderu, sexuality a ‚mentálního hendikepu‘. In Knotková-Čapková, Blanka a kol. 2011. *Mezi obzory: gender v interdisciplinární perspektivě*. Gender Studies, o.p.s. Praha.
- Kolářová, Marta. 2008. *Na křižovatkách nerovnosti: gender, třída a rasa/etnicita*. Gender, rovné příležitosti, výzkum, roč. 9, č. 2, s. 1-10.
- Kolářová, K. 2012. Disability studies: jiný pohled na „postižení“. V K. Kolářová, & kol., *Jinakost– postižení– kritika: Společenské konstrukty nezpůsobivosti a hendikepu*. Praha: SLON.
- Kolářová, K. 2011. How Sam Became a Father, Became a Citizen: Scripts of Neoliberal Inclusion of Disability. V M. M. Varela, N. Dhawan, & A. Engel, *Hegemony and Heteronormativity: Revisiting 'The Political' in Queer Politics* (stránky 121-142). Farnham: Ashgate Publishers.
- Kolektiv autorů. 2010. *Selected extracts of the Swedish government report SOU 2010:49: The Ban against the Purchase of Sexual Services*. An evaluation 1999-2008. Stockholm. Swedish Institute, s. 8.
- Kolektiv autorů. 2004. *ABC feminizmu*. Nesehnutí.

Kutálková, Malinová, Poláková, Šídová, Losenický. 2016. *Tak tohle ne! Analýza násilí v sexbyznysu a jeho řešení*. Praha. Rozkoš bez rizika.

MacKinnon, C. A. Copyright 2009, 2010, 2011. *Trafficking, Prostitution, and Inequality*. *Harvard Civil Rights-Civil Liberties Law Review*, Vol. 46.

Matoušek, P. 2004. *Šlapeme spolu. Instituce pouliční prostituce*. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, Katedra sociologie. Praha.

Mill, J.S.1848. *Principles of Political Economy with some of their Applications to Social Philosophy*. London; Longmans, Green and Co.

Mohanty, Chandra Talpade. 1991. „*Under Western Eyes: Feminist Scholarship and Colonial Discourses*“. In: *Third World Women and the Politics of Feminism*. Indiana University Press, s. 51 – 80.

Muroňová, Alžběta. 2006. *Nestátní neziskové organizace a prostituce*. FHS UK. Praha.

Nagl-Docekal, H. 2007. *Feministická filozofie*. Brno. Slon.

Nussbaum, M. C. 2000. *Women and Human Development. The Capabilities Approach*. Cambridge University Press.

Peršák, Nina, (ed.) Vermeulen, Gert. (ed.) 2014. *Reframing prostitution: from discourse to description, from moralisation to normalisation?*. Antwerp. Maklu. ISBN 978-90-466-0673-5.

Pospěch, Pavel, Městský veřejný prostor: interpretativní přístup. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 2013, Vol. 49, No. 1: 75–100

Povondrová, L. 2008. *La Strada, Rozkoš bez Rizika: pomoc ženám poskytujícím placené sexuální služby*. Bakalářská práce, FHS UK. Praha.

Ramazanoglu, C., Holland, J. 2004. *Feminist Methodology: Challenges and Choices*. London. SAGE Publications.

Raymond, J. 2010. *Trafficking, Prostitution and the Sex Industry: The Nordic Legal Model*. Portside.

Reinharz, S. 1992. *Feminist Methods in Social Research*. New York. Oxford University Press.

Renzetti, C. M., Curran, D. J. 2003. *Ženy, muži a společnost*. Praha. Karolinum.

Rozhovor Marcely Linkové s Gerlindou Šmausovou, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha 2012.

Rubin, Gayle. 1975. "The traffic in women: notes on the political economy of sex" from Reiter, Rayna R., *Toward an anthropology of women* pp.157-210, New York: Monthly Review Press

Sack, Brodin, Karen. 1989. *Toward a unified theory of class, race, and gender*. Oxford: Blackwell Publishing.

Sejbalová, P., Reguli, H. 2011. *Specifičnost viktimizace obětí znásilnění*. *Psychiatrie pro Praxi*, 12(1), s. 19-21.

Šídová, Lucie, Poláková, Jana, Malinová Hana. 2013. *Ze sexybyznysu na trh práce?: přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostituce a jeho dopad na trh práce*. Brno. Rozkoš bez rizika.

Veronika Šprincová, Miroslav Jašurek - Feministická politická ekonomie – analytický rámec pro interpretaci krize globálního kapitalismu? gender, rovné příležitosti, výzkum ročník 11, číslo 1/2010

TRACHTOVÁ, Zdeňka. Psycholog v nevěstinci: Sex bereme moc vážně. Dá se prodávat jako umění, Idues.cz *online+. 19. 1. 2015 *cit. 11. 6. 2015+. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/lide-ceska-vztahovy-manazer-showpark-lukas-sedlacek-f9j-/domaci.aspx?c=A141205_112315_domaci_zt.

Tong, Rosemarie Putnam. 1998. *Feminist Thought: A More Comprehensive Introduction*. Colorado. Westview Press: Boulder. s. 45-56.

Young, Iris Marion. 2002. *Lived Body vs Gender: Reflections on Social Structure and Subjectivity*. Blackwell Publishers Ltd.

Wilsson, A., Beresdorf, P. 2012. *Šílenství, úzkost a postmoderna: Uveďme to na pravou míru!* in K. Kolářová, & kol., *Jinakost– postižení– kritika: Společenské konstrukty nezpůsobivosti a hendikepu*. Praha: SLON.

7.2. Další prameny

Istanbul convention: Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence. Council of Europe. 2011.

MV ČR. 2012. *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012-2015*. Praha.

MVČR 2016, <http://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-definice.aspx> navštíveno 2.5.2016).

The effects of different legislative approaches to prostitution on persons in prostitution and society in general. EWL. Brusel.

The effects of different legislative approaches to prostitution on trafficking for sexual exploitation. EWL. Brusel.

Towards a Europe free from all forms of violence against women and girls. EWL. Brusel. 2016.

7.3. Analyzované dokumenty

1 - Zásady řešení problematiky prostituce [online]. 9.9.2003 [cit. 2013-06-05].

Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/archiv_listopad_2002_listopad_2006/zasady_reseni_problematiky_prostituce.html

2 - Mladí lidé se zapojují do prevence prostituce a AIDS [online]. 22.3.2005 [cit. 2013-06-05].

3 - Starosta Rotterdamu na návštěvě Prahy [online]. 10.10.2005 [cit. 2013-06-05].

Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/archiv_listopad_2002_listopad_2006/starosta_rotterdamu_na_navsteve_prahy.html

4 - Boj proti prostituci znesnadňuje absence zákona [online]. 11.4.2006 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/archiv_listopad_2002_listopad_2006/boj_proti_prostituci_znesnadnuje_absence.html

5 - Praha nechce pouliční prostituci [online]. 5.12.2007 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/bezpecnost/praha_nechce_poulicni_prostituci.html

6 - Praha se opět snaží omezit prostituci [online]. 6.2.2008 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

[http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/bezpecnost/praha_se_opet_snazi_omezit_prostituci\\$5465-export.html](http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/bezpecnost/praha_se_opet_snazi_omezit_prostituci$5465-export.html)

7 - Praha půjde se zákonem o prostituci do parlamentu [online]. 27.8.2008 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/bezpecnost/praha_pujde_se_zakone_m_o_prostituci_do_parlamentu.html

8 - Václavské náměstí pod drobnohledem policie [online]. 12.10.2009 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/bezpecnost/vaclavske_namesti_pod_drobnohledem.html

9 - Co se v Praze turistům nelíbí [online]. 12.10.2009 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/navstivte_prahu/co_se_v_praze_turistum_nelibi.html

10 - Zhodnocení volebního období 2006-2010 [online]. 26.10.2010 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

https://www.google.com/url?q=http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/zhodnoceni_volebniho_obdobi_2006_2010%245465-export.html%3Faid%3D779828&sa=U&ei=fQZsU_a2MKj3yAON5oCQBQ&ved=0C

[AgQFjABOEY&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNHYE6YQLOOLx7sW9vRIlfuj2jaRdQ](http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/praha_6/praha_6_nechce_zadne_vyherni_automaty_na.html)

10 - Praha 6 nechce žádné výherní automaty na svém území [online]. 2.12.2009 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/praha_6/praha_6_nechce_zadne_vyherni_automaty_na.html

11 - Plnění programového prohlášení [online]. 24.2.2010 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/plneni_programoveho_prohlaseni.html

12 - Hodnocení Programového prohlášení Rady hl. m. Prahy pro volební období 2006-2010 [online]. 24.2.2010 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/hodnoceni_programoveho_prohlaseni_rady_1.html

13 - Manhart: Městských částí má Praha příliš mnoho [online]. 29.11.2011 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/rhmp/radni_mgr_lukas_manhart/manhart_mestskych_casti_ma_praha_prilis.html

14 - Přelom: prostituce jako řemeslo? Praha ji hodlá legalizovat [online]. 29.9.2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/rhmp/radni_mgr_lukas_manhart/prelom_prostitute_jako_remeslo_praha_ji.html

15 - Další razie v ulici Ve Smečkách [online]. 8.3.2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/mestske_casti/praha_1/dalsi_razie_v_ulici_ve_smeckach.html

16 - Prostituce jako byznys [online]. 11.3.2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:
http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/rhmp/radni_mgr_lukas_manhart/prostituce_jako_byznys.html

17 - Omezit prostituci by mohl zákon [online]. 12.3.2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:
http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/zivot_v_praze/zdravotni_a_socialni_oblast/omezit_prostituci_by_mohl_zakon.html

18 - Prostituci je třeba regulovat i v »kamenných« zařízení, zdůrazňuje pražský radní Lukáš Manhart [online]. 4.4.2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:
http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/rhmp/radni_mgr_lukas_manhart/prostituci_je_treba_regulovat_i_v.html

19 - Ve Spartě hrál proti Barošovi, teď v Praze „kope“ za sport [online]. 11.10.2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:
http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/rhmp/radni_mgr_lukas_manhart/ve_sparte_hral_proti_barosovi_ted_v.html

20 - Zákon o regulaci prostituce [online]. 5.11.2014 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:
http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/rhmp/radni_mgr_lukas_manhart/zakon_o_regulaci_prostituce.html

21 - Nádraží: Lepší prostředí vytěsnilo kriminální činy [online]. 15.4.2015 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:
http://www.praha.eu/jnp/cz/doprava/vlakova/nadrazi_lepsi_prostredi_vytesnilo.html

22 - Prostituci pomáhá řešit prevence [online]. 25.8.2004 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:
http://praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/archiv_listopad_2002_listopad_2006/archiv_listopad_2002_listopad_2006-prostituci_pomaha_resit_prevence.html

23 - Praha připravila vyhlášku proti prostituci [online]. 4.12.2007 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

https://www.google.com/url?q=http://praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/praha_pripravila_vyhlasiku_proti%245465-export.html%3Faid%3D606239&sa=U&ei=pvBrU7qbEZTQ7Abm1oHYCw&ved=0CA4QFjAGODI&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNEo3G39HqGDDCDrcCK0EV9dq_Djag

24 - Praha připravila návrh zákona o regulaci prostituce [online]. 31.1.2008 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

https://www.google.com/url?q=http://praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/praha_pripravila_navrh_zakona_o_regulaci%245465-export.html%3Faid%3D606595&sa=U&ei=uL9rU_OqIOTE7Aban4DwCg&ved=0CBUQFjAJOAo&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNETqYJCrZgDVu2clNkpgg7kKKhgRg

25 - Plnění úkolů Programového prohlášení Rady hl. m. Prahy [online]. 31.12.2008 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

https://www.google.com/url?q=http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/plneni_programoveho_prohlaseni%245465-export.html%3Faid%3D688300&sa=U&ei=EwVsU9rbC4WN7QaZo4HQDw&ved=0CAgQF

26 - Plnění úkolů Programového prohlášení Rady hl. m. Prahy [online]. 29.4.2009 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/archiv_tiskovych_zprav/plneni_ukolu_programoveho_prohlaseni.htmljADODw&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNFYC_VkiOEWuEVqTJcoLZxpm5lx8w

27 - Praha připravila návrh zákona o regulaci prostituce [online]. 9.9.2010 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_pripravila_navrh_zakona_o_regulaci.html

29 - Radní hl. m. Prahy Petr Dolínek zahájil konferenci ČR a fenomén prostituce [online]. 21.9.2011 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/radni_hl_m_prahy_petr_dolinek_zahajil.html

30 - Prostituci v Praze budeme regulovat. Ochrana zdraví klienta je pro nás na prvním místě [online]. 29.5.2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/prostituci_v_praze_budeme_regulovat.html

31 - Primátor reaguje na situaci v ulici Ve Smečkách [online]. 25.10.2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

https://www.google.com/url?q=http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/primator_doc_mudr_bohuslav_svoboda_csc/primator_reaguje_na_situaci_v_ulici_ve%245465-export.html%3Faid%3D1430067&sa=U&ei=ce9rU7OGL8ay7Ab2wIHQDA&ved=0CA4QFjAHOCg&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNGQbikki-OIzGxWe99kosFYstzRGQ

32 - Primátor reaguje na situaci v ulici Ve Smečkách [online]. 25.10.2012 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

https://www.google.com/url?q=http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/primator_reaguje_na_situaci_v_ulici_Ve_Smeckach%245465-export.html%3Faid%3D1428955&sa=U&ei=9-1rU HTPOeI7AbKyYH4Aw&ved=0CAYQFjABOB4&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNFbTNdru_PD8LSPsX5ZsWo5GerfVg

33 - Radní odsouhlasili návrh zákona o regulaci prostituce [online]. 11.6.2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/radni_odsouhlasili_navrh_zakona_o.html

35 - Praha volá po regulaci prostituce, návrh projednají poslanci [online]. 30.4.2014 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_vola_po_regulaci_prostituce_navrh.html

Praha připravila návrh zákona o regulaci prostituce [online]. 9.9.2010 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

https://www.google.com/url?q=http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/tiskove_zpravy/praha_pripavila_navrh_zakona_o_regulaci%245465-export.html%3Faid%3D727362&sa=U&ei=XsFrU8irOqX07AabroGQDg&ved=0CAUQFjAAOBQ&client=internal-uds-cse&usg=AFQjCNGTcph-sNTYB9Ew25N-2a_mvUIbAw

39 - Automaty zmizí z hospod, reklama na ně pohasne [online]. 20.8.2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/rhmp/radni_mgr_lukas_manhart/automaty_zmizi_z_hospod_reklama_na_ne.html

Hostem je radní pražského magistrátu pro zdravotnictví, sociální věci a bydlení Martin Dlouhý [online]. 13.11.2013 [cit. 2013-06-05]. Dostupné z:

http://www.praha.eu/jnp/cz/home/magistrat/tiskovy_servis/rozhovory_a_clanky_clenu_rhmp/rhmp/radni_doc_ing_mgr_martin_dlouhy_dr_msc/hostem_je_radni_prazskeho_magistratu_pro.html